

SINTEZA
obiecțiilor și propunerilor la proiectul Programului de implementare, pentru anii 2026-2030,
a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Evaluarea calității și conformității			
Cancelaria de stat (aviz nr. 21/1-113-12045 din 27.11.2025)	1.	De ordin general Se subliniază necesitatea respectării principiilor fundamentale în procesul de elaborare a DPP, astfel încât acestea să fie corelate cu standardele de bună guvernare și să corespundă cerințelor prevăzute la pct. 5 din HG nr. 386/2020. În acest context, este imperativă alinieră Programului la următoarelor principii: respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale; asigurarea incluziunii sociale și egalității de gen; asigurarea durabilității și sustenabilității; asigurarea transparenței, publicității, trasabilității și accesibilității; asigurarea integrității și prevenirii corupției; asigurarea securității și siguranței.	Se acceptă. Proiectul Programului a fost elaborat întru realizarea prevederilor Strategiei Naționale de Apărare, care urmărește realizarea intereselor naționale, apărarea, asigurarea și consolidarea păcii și stabilității, precum și protejarea democrației constituționale și valorilor acesteia. Astfel, au fost respectate următoarele principii și standarde ale bunei guvernări: respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (20.9); asigurarea incluziunii sociale și egalității de gen (20.4); asigurarea durabilității și sustenabilității (20.2, 20.10, 38, 39.4, 48, 50, 88, 8.1); asigurarea transparenței, publicității, trasabilității și accesibilității (34.4, 35.3.4, 39.5, 87, 89); asigurarea integrității și prevenirii corupției (35.3.4); asigurarea securității și siguranței (39.5).
		În conformitate cu pct. 16 din Regulament, se propune ajustarea perioadei de implementare a Programului la durata prevăzută pentru acest tip de DPP, respectiv 3-5 ani. În consecință, Programul de implementare pentru anii 2025–2030 al Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru perioada 2024–2034, urmează să fie implementat pentru anii 2026–2030. Această ajustare asigură respectarea cadrului normativ și a criteriului de planificare anticipativă, având în vedere că anul 2025 este pe final, iar includerea acțiunilor aferente unui an expirat nu este plauzibil.	Se acceptă. Perioada Programului SNA a fost ajustată conform recomandărilor CS.

2.	La partea descriptivă a Programului La pct. 25, ultima frază se va modifica prin excluderea sintagmei „documente de politici”, întrucât autoritățile responsabile de implementarea acțiunilor prevăzute în Programul SNA au obligația de a transpune aceste acțiuni exclusiv în documentele de planificare, nu și în DPP. Menținerea sintagmei ar putea genera suprapuneri, alocare ineficientă a resurselor, incoerențe între documente și dificultăți în monitorizarea și evaluarea implementării programelor. Obiectivele specifice ale Programului, deși pot contribui la realizarea a două sau mai multe obiective generale, vor fi corelate individual unui singur obiectiv general, în funcție de relevanța lor, astfel încât fiecare obiectiv specific să fie derivat direct dintr-un obiectiv general. Această corelare asigură coerența internă Programului și facilitează monitorizarea și evaluarea implementării prin indicatori clar stabiliți. Obiectivele specifice ale Programului trebuie să conțină rezultate concrete, respectiv acestea urmează a fi formulate conform prevederilor pct. 18.4 din Regulament, cu respectarea principiului SMART (simplu, măsurabil, acceptabil, relevant și încadrat în timp). Fiecare obiectiv urmează să conțină obligatoriu următoarele elemente: indicatorul prin care va fi măsurat, valoarea și anul de referință, valoarea și anul țintă. Capitolul VI „Indicatori de monitorizare” va fi revizuit integral, prin prezentarea structurată a indicatorilor de monitorizare (de rezultat), corespunzători fiecărui obiectiv specific. Prezentarea acestora se va realiza în formă tabelară. Fiecărui obiectiv specific îi vor fi asociați cel puțin doi indicatori de rezultat relevanți, care să permită o evaluare obiectivă, coerentă și eficientă a progresului. Selectarea indicatorilor se va realiza în funcție de capacitatea acestora de a reflecta, într-o manieră clar definită și măsurabilă, nivelul de atingere a obiectivelor stabilite. Pentru a asigura o prezentare clară și o interpretare precisă a datelor din tabelul Capitolului VII „Costuri”, se recomandă precizarea detaliată, pentru fiecare obiectiv specific, a costurilor acoperite din bugetul de stat și/sau din asistență externă, precum și a costurilor neacoperite. În cazul costurilor acoperite din bugetul de stat, se va menționa codul programului sau subprogramului bugetar aferent, iar pentru costurile acoperite din asistență externă se vor indica programul de finanțare sau partenerii responsabili de acoperirea acestora. În capitolul IX „Procedurile de monitorizare, evaluare și raportare” se va acorda o atenție deosebită procesului de raportare anuală a progreselor înregistrate, având în vedere că conform pct. 79 din Regulament, termenul limită pentru	Se acceptă.
----	--	-------------

	raportare este 25 februarie a fiecărui an, iar transmiterea informațiilor se realizează prin intermediul sistemului informatic de monitorizare. În acest context, se impune revizuirea și ajustarea capitolului respectiv, în scopul asigurării conformității cu prevederile cadrului normativ aplicabil, precum și corelarea corespunzătoare a proiectului hotărârii Guvernului. În ceea ce privește procedurile de evaluare, este necesară indicarea expresă a termenelor-limită până la care Ministerul Apărării va prezenta Cancelariei de Stat rapoartele de evaluare intermediară și finală. Adicional, capitolul va fi completat cu prevederea potrivit căreia, până la aprobarea rapoartelor de monitorizare și evaluare, acestea vor fi supuse coordonării cu Cancelaria de Stat, în conformitate cu prevederile pct. 81 din Regulament. După finalizarea procesului de coordonare, autoritatea responsabilă va asigura publicarea rapoartelor pe site-ul web oficial al instituției, în conformitate cu pct. 82 din Regulament.	
3.	La partea operațională a programului Se recomandă ajustarea structurii Planului de acțiuni prin aplicarea unei numerotări consecutive unice pentru toate acțiunile, indiferent de obiectivele specifice la care acestea sunt aliniate. Această abordare va asigura o evidență clară, uniformă și ușor de urmărit a acțiunilor prevăzute în document, precum și o coerență sporită în procesul de monitorizare, raportare și evaluare a implementării Programului. Acțiunile incluse în Planul de acțiuni vor constitui măsuri concrete, distinct formulate și clar identificabile, prevăzute pentru implementare pe termen scurt sau lung și orientate spre realizarea obiectivelor specifice ale Programului. În acest context, se impune efectuarea unei revizui cuprinzătoare a tuturor acțiunilor propuse, cu excluderea următoarelor categorii: - acțiunile cu caracter periodic, anuale sau redundante, care nu contribuie substanțial la avansarea procesului de implementare; - acțiunile deja finalizate ori realizate în cadrul proceselor anterioare; (ex. acțiunea nr. 1.1, etc.) - acțiunile planificate în cadrul altor documente de politici publice în vigoare; - acțiunile derivate din Planul național de dezvoltare a capacităților militare pe termen lung, având în vedere statutul de document secret; (ex. acțiunea nr. 1.5, 2.4, 2.5, 2.6, etc.) - acțiunile ce prevăd implementarea sau monitorizarea unor programe, planuri de acțiuni ori foi de parcurs, dat fiind că aceste documente conțin deja măsuri	Se acceptă.

		agregate, care includ propriile mecanisme și proceduri de implementare și monitorizare. (ex. acțiunile nr. 7.5, 11.3, 15.1, 15.2, 15.3, etc.) Potrivit pct. 19.4 din Regulament, tabelul Planului de Acțiuni urmează a fi completat cu secțiuni distincte și detaliate, în cadrul cărora vor fi dezagregate costurile de implementare aferente fiecărei acțiuni. Structura costurilor va cuprinde trei categorii principale: - costuri totale estimate pentru implementarea acțiunii; - costurile totale, defalcate pe surse de finanțare (buget de stat, asistență externă și costuri neacoperite), și - costurile totale estimate anual pentru perioada 2026-2030. Această completare va permite o evidențiere riguroasă a necesarului financiar anual și a surselor de finanțare corespunzătoare, facilitând astfel o planificare transparentă și eficientă a resurselor destinate implementării acțiunilor. Pentru fiecare acțiune prevăzută în Planul de acțiuni aferent Programului, este obligatorie estimarea costurilor de implementare, nu sunt admise formulări precum „în limita bugetului alocat” sau „nu necesită cheltuieli din buget”. În vederea facilitării procesului de estimare și calcul al costurilor, pot fi utilizate Instrumentele de estimare a costurilor aplicabile în cadrul DPP.	Se acceptă.
		În secțiunea „Autorități responsabile” a Planului de acțiuni vor fi indicate instituțiile cu atribuții directe în implementarea fiecărei acțiuni, ordonate conform rolului și responsabilităților asumate. Prima poziție va reveni instituției principale, care va asigura coordonarea procesului de implementare, urmată de instituțiile implicate în realizarea nemijlocită a acțiunii respective. Autoritățile care oferă suport de natură generală nu vor fi incluse, întrucât acestea nu contribuie direct la implementarea acțiunilor prevăzute.	Se acceptă. Secțiunea „Autorități responsabile” din Planul de acțiuni a fost ajustată, astfel încât să fie reflectate doar instituția prim-responsabilă și instituțiile implicate în realizarea nemijlocită a acțiunii respective.
Avizare prealabilă			
Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General de Carabinieri (aviz nr 1/5-2427 din 30.12.2025)	4.	Susținerea proiectului, lipsa obiecțiilor.	Se acceptă.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (aviz nr. 07-07/11 din 05.01.2026)	5.	Susținerea proiectului, lipsa obiecțiilor.	Se acceptă.
Ministerul Educației și Cercetării (aviz nr. 02/6/26 din 09.01.2026)	6.	Susține, de principiu, conținutul proiectului Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei naționale de apărare pentru anii 2024-2034. Proiectul este relevant și elaborat coerent, reflectând obiectivele strategice asumate în domeniul apărării naționale pe termen mediu și lung. Considerăm că acțiunile propuse pentru implementarea Programului, pot contribui la consolidarea capacităților instituționale și operaționale ale sistemului de apărare. Totodată, considerăm oportună reformularea unor conținuturi referitoare la elementele structurale din PLANUL DE ACȚIUNI al Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (din Anexă) după cum urmează: - La acțiunea 44. din Tabel, coloana a 3-a, în rubrica a 2-a (Indicatori de monitorizare), sintagma „activități culturale” să se modifice în sintagma „activități educaționale”; - La acțiunea 46. din Tabel, coloana a 3-a, în rubrica a 2-a (Indicatori de monitorizare), textul „Desfășurarea chestionarelor pentru participanții la activități” să se modifice în textul „Chestionare aplicate în rândul participanților la activități”; - La acțiunea 48. din Tabel, coloana a 3-a, în rubrica a 2-a (Indicatori de monitorizare), textul „Minim 2 instruiți de profesionalizare a lucrătorilor de tineret realizate anual” să se modifice în textul „Cel puțin două sesiuni de formare profesională a lucrătorilor de tineret, organizate anual”. Adicional, recomandăm, redactarea stilistică pe tot conținutul proiectului Planului de acțiuni.	Se acceptă.

Ministerul Culturii (aviz nr. 05/1-09/32 din 12.01.2026)	7.	La OS 2.1., textul acțiunii nr. 59 „Revizuirea și aprobarea cadrului normativ privind protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat” se va substitui cu textul „Revizuirea și aprobarea cadrului normativ privind protecția bunurilor culturale împotriva riscurilor ce decurg din calamități naturale, tulburări ale ordinii publice sau conflicte armate”. Propunerea derivă din prevederile art. 30 alin (6) ale Legii nr. 280/2011 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil (în vigoare din 03.12.2025). La OS 2.2., acțiunea „Implicarea/cooptarea în dialog a actorilor publici, reprezentanți ai societății civile, parteneri de dezvoltare, mass-media, mediul academic, donatori etc., pentru suportul implementării planurilor privind subiecte de securitate și apărare și dezvoltării gândirii critice în rândul cetățenilor în vederea fortificării rezilienței informaționale” va fi numerotată cu cifrele „83”. La OS 4.5., acțiunea nr. 109 va avea următorul cuprins: „Asigurarea măsurilor de protecție și preservare a infrastructurii”.	Se acceptă.
Comisia pentru securitate națională, apărare și ordine publică al Parlamentului (aviz nr. CSN04 nr.5 din 12.01.2026)	8.	În urma examinării, se apreciază eforturile depuse de Ministerul Apărării și de autoritățile implicate în procesul de ajustare și definitivare a proiectului Programului SNA, inclusiv prin valorificarea mecanismului interinstituțional de cooperare și coordonare, precum și prin alinierea documentului la recomandările formulate de autoritatea coordonatoare a politicilor publice. Comunicăm că nu există obiecții față de proiectul Programului SNA, în forma prezentată pentru consultare și coordonare, și subliniază necesitatea unei implementări coerente a Programului SNA, în corelare cu documentele sectoriale din domeniul apărării.	Se acceptă.
Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracarare a Dezinformării (aviz nr. 11/26 din 15.01.2026)	9.	CCSCD a examinat proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034 și în limitele competenței funcționale, comunică în ordinea ce perindă. Astfel, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (<i>aspecte referitoare la activitatea Centrului pentru Comunicare Strategică și Contracarare a Dezinformării</i>), nr.247/2025 (<i>publicată în Monitorul Oficial nr.426-429 din 12.08.25 art.584; în vigoare 12.08.25</i>) au fost operate modificări la Legea nr.242/2023. Astfel, în cuprinsul proiectului, sintagma „Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării”, la orice formă gramaticală, s-a	Se acceptă.

	substituit cu sintagma „Centrul pentru Comunicare Strategică și <i>Contracarare a Dezinformării</i>”. La pct.18.3 „Intensificarea operațiilor de tip hibrid” a proiectul Programului de implementare, după cuvintele „campanii de dezinformare” se introduce sintagma „sau manipulare a informațiilor și ingerințelor străine”. Or, în art.4 a Legii nr.242/2023, se regăsește noțiunea de acțiuni de manipulare a informațiilor și ingerințe străine – model de comportament manipulator, desfășurat în mod intenționat și coordonat, care amenință sau are potențialul de a avea un impact negativ asupra valorilor, a procedurilor și a proceselor politice, economice și sociale, promovat de actori statali sau nonstatali, inclusiv de intermediari din interiorul sau Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracarare a Dezinformării exteriorul statului, și care sunt de natură să cauzeze prejudicii securității, intereselor naționale sau obiectivelor naționale de securitate. La pct.18.4 și 39.6 din proiectul Programului de implementare sintagma „manipulare informațională” se substituie cu sintagma „manipulare a informațiilor și ingerințelor străine”. Or, în art.4 a Legii nr.242/2023, se regăsește noțiunea de acțiuni de manipulare a informațiilor și ingerințe străine – model de comportament manipulator, desfășurat în mod intenționat și coordonat, care amenință sau are potențialul de a avea un impact negativ asupra valorilor, a procedurilor și a proceselor politice, economice și sociale, promovat de actori statali sau non-statali, inclusiv de intermediari din interiorul sau exteriorul statului, și care sunt de natură să cauzeze prejudicii securității, intereselor naționale sau obiectivelor naționale de securitate. Motiv din care, se consideră indispensabilă utilizarea noțiunii segregate. La pct.81 din Planul de Acțiuni, sintagma „manipulare informațională” se substituie cu sintagma „manipulare a informațiilor și ingerințelor străine” (a se vedea argumentarea expusă la pct.3). Concomitent, autorul urmează a se conforma principiilor activității de legiferare, potrivit cărora actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune. Subsidiar, învederăm că autorul proiectului urmează a se conforma prevederilor art.54 a Legii cu privire la actele normative, și a expune conținutul proiectului într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a	Se acceptă.
--	---	-----------------------------------

		se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație.	
Ministerul Finanțelor (aviz nr. 05-17/07 din 15.01.2026)	10.	Proiectul Programului și Planul de acțiuni urmează a fi modificate prin prisma obiecțiilor menționate mai jos. La partea descriptivă a Programului La Capitolul 6 „Indicatori de monitorizare”, Obiectivul specific 1.10, în colonița „Indicatorii de rezultat” se propune de reformulat primul indicator, deoarece nu este clar ce fel de specialiști și din ce domenii urmează a fi instruiți.	Se acceptă.
		La Capitolul 7 „Costuri”, informația prezentată în Capitol (Figura 8) nu aduce claritate asupra estimărilor necesare pentru implementarea acțiunilor incluse în Plan, deoarece informația prezentată descrie doar alocațiile aprobate și estimate în bugetul Ministerului Apărării pentru apărare racordat la media alocărilor europene pentru apărare. Suplimentar, se propune uniformizarea unității de măsură în Figura 8, dat fiind faptul că informația în același tabel este prezentată în măsuri diferite (mii lei și mld. lei)	Se acceptă parțial. Tabelul respectiv are drept scop orientarea instituțiilor și a publicului larg cu privire la standardele europene și la situația alocărilor bugetare pentru apărare. Totodată, prognoza Produsului Intern Brut, furnizată de MDED, este exprimată în miliarde lei, fapt care a determinat utilizarea acestei unități de măsură.
		Totodată, pct.42 menționează că, implementarea programului se va realiza din contul și în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri <i>ale autorităților responsabile</i> pentru anii respectivi, precum și din alte surse (asistența externă, inițiative și fonduri oferite de către parteneri de dezvoltare), atrase de către instituție responsabilă. În acest sens, se constată faptul că, implementarea OS 1.10 „Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant pentru asigurarea continuității serviciilor medicale naționale și creșterea rezilienței în situații de criză și conflicte, până în 2028” <i>nu are sursă de acoperire financiară</i> , întrucât atât în Legea bugetului de stat pentru anul 2026 nr.322/2025, cât și estimările pentru anii 2027-2028, în bugetul Ministerului Sănătății (responsabil de acest OS) nu sunt prevăzute alocații bugetare pentru implementarea acțiunilor incluse în obiectiv. În acest sens, implementarea Programului va necesita alocații bugetare suplimentare, ceea ce contravine prevederilor art.17 alin.(2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014 și art.131 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova, potrivit cărora nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare. Astfel autorul urmează să indice din care sursă vor fi finanțate acțiunile incluse în Plan, în cazul lipsei mijloacelor financiare a partenerilor de dezvoltare și/sau a donatorilor externi.	Se acceptă. Ca urmare a coordonării obiecțiilor înaintate cu Ministerul Sănătății (MS), datele privind costurile aferente OS 1.10, precum și cele corespunzătoare altor acțiuni din domeniul de responsabilitate al MS, au fost clarificate prin includerea alocațiilor din asistența externă (Fondul Pandemic și Fondul OMS).

	De asemenea, termenul de realizare al OS 1.10 urmează a fi concretizat, deoarece termenul este indicat până anul 2028, iar acțiunile sunt repartizate până anul 2030	Se acceptă parțial. Termenul de realizare al OS 1.10 a fost ajustat până în anul 2029, ca urmare a propunerilor recepționate din partea Ministerului Sănătății/ANSP.
	La pct.46, sintagma „Ministerul Finanțelor” se va substitui cu sintagma „Cancelaria de Stat” conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.377/2018 cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare și management al asistenței externe.	Se acceptă.
	Totodată, pct.68 urmează a fi exclus dat fiind faptul că responsabilitățile Ministerului Finanțelor sunt prevăzute expres în Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar fiscale nr.181/2014, dublarea, precum și reformularea acestora în cadrul programului respectiv fiind inoportună, neconstituind obiectul unui asemenea document.	Nu se acceptă. Atribuțiile în domeniul apărării nu sunt prevăzute în Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014. Mai mult decât atât, conform art. 9, alin. (1) din Legea nr. 249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova și art. 9, alin. (3) din Legea organică cu privire la apărarea națională nr. 345/2003: „Forțele destinate apărării naționale includ subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne, ale Ministerului Justiției, ale Ministerului Finanțelor etc.” Prin urmare, este necesară o descriere expresă a atribuțiilor acestora prin acte normative sectoriale, în vederea clarificării rolului și contribuției fiecărei instituții la realizarea obiectivelor de apărare națională. Detalierea atribuțiilor instituțiilor responsabile nu reprezintă o dublare a cadrului normativ general, ci o operaționalizare a acestuia în contextul specific al domeniului apărării.
	La Planul de acțiuni La Acțiunea 8. „Asigurarea evidenței resurselor de apărare prin dezvoltarea și punerea în aplicare a sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al resurselor de apărare” (SIA RSRA)”, se menționează că costul de 16470,0 mii lei este în totalitate acoperit din bugetul de stat, prin urmare suma din coloana „Costuri neacoperite” urmează a fi exclusă.	Se acceptă.

	La Acțiunea 9. „Planificarea și asigurarea procesului de mobilizare, mecanismului de mobilizare și pregătire de mobilizare, în conformitate cu legislația în vigoare”, se solicităm excluderea „AAP” de la instituțiile responsabile, or, Agenția Achiziții Publice nu elaborează politici în domeniul achizițiilor. La acțiunile 45-48 în coloana „Sursa de finanțare/subprogram” sintagma „8801” se va substitui cu sintagma „8601”, întrucât acțiunile de tineret sunt clasificate la programul 86. La acțiunile 62; 63 și 65 urmează a fi revizuit subprogramul în funcție de domeniul cercetării și inovării. O asemenea abordare este în conformitate cu Clasificația bugetară aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.208/2015. La Acțiunea 100. „Asigurarea creșterii calității vieții și îmbunătățirea condițiilor necesare pentru exercitarea eficientă a obligațiilor de serviciu”, primul indicator de monitorizare va fi expus în următoarea redacție: „Parteneriate public-private implementate în vederea asigurării cu spații locative de serviciu pentru militarii prin contract”. De asemenea, reieșind din competențele Ministerului Finanțelor, se impune necesitatea excluderii acestuia din lista instituțiilor responsabile de implementarea Acțiunii 111. „Asigurarea rezilienței infrastructurii fizice și digitale” Pentru a avea o claritate vizuală a Planului, se propune de completat tabelul cu rânduri totalizatoare pe fiecare obiectiv general. În vederea asigurării promovării unui Plan de acțiuni fundamentat și susținut din punct de vedere financiar, și întru conformarea prevederilor pct.12, subpct.4) din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/2020, Planul de acțiuni urmează să reflecte costurile necesare pentru implementarea fiecărei acțiuni separat pe ani de implementare și sursa de finanțare, care vor fi estimate de către autoritatea/instituția publică responsabilă de realizarea acțiunilor planificate. În acest context, se menționează că, în Plan pentru unele acțiuni nu sunt indicate costurile de implementare.	Se acceptă parțial. Pornind de la premisa că Programul SNA stabilește, la pct. 42 din Capitolul VII, modalitatea de implementare a acțiunilor din
--	--	--

	programele/subprogramele fiecărei autorități responsabile, precum și contribuția acestora.	Planul de Acțiuni, se consideră inoportună aplicarea recomandării respective. Programul nu dispune de un buget distinct, iar acțiunile acestuia se vor realiza din contul și în limitele alocațiilor aprobate în acest scop autorităților responsabile de realizarea lor pentru anii respectivi, precum și din alte surse (asistență externă, inițiative și fonduri oferite de parteneri de dezvoltare), conform legislației. Instituțiile indicate în Planul de Acțiuni, în calitate de responsabili (prima entitate menționată în listă), vor avea rolul principal în implementare, inclusiv prin asumarea cheltuielilor aferente realizării obiectivelor și acțiunilor trasate. Instituțiile co-responsabile vor asigura sprijinul necesar în realizarea acțiunilor, în limitele alocațiilor aprobate prin bugetele lor instituționale, fără a fi necesară specificarea expresă a programelor și subprogramelor bugetare în cadrul Planului.
	Totodată comunicăm că, finanțarea multor acțiuni este estimată și din alte surse, care nu sunt identificate, astfel există un risc sporit privind sursa de finanțare a acțiunilor incluse în Plan și poate afecta implicit și cheltuielile bugetului de stat. În acest context, este necesar de adus claritate prin specificarea concretă a resurselor și estimărilor financiare.	Se acceptă parțial. Aspectele privind finanțarea acțiunilor și indicarea surselor de finanțare au fost revizuite și clarificate, cu excepția unor ministere/instituții (Administrația Națională a Penitenciarelor a Ministerului Justiției, Ministerul Energiei etc.), care au indicat sume ce urmează a fi acoperite din surse externe (parteneri de dezvoltare, organizații donatoare etc.). Actualmente, fiind în proces de negociere a acestei asistențe sau de formalizare a parteneriatelor cu parteneri de dezvoltare, sumele respective au fost estimate cu un anumit grad de aproximație și rămân în curs de definitivare. Dat fiind faptul că aceste sume

Aparatul Președintelui Republicii Moldova (aviz nr. 3/3-05-107 din 16.01.2026)	11.		vor fi acoperite din asistență externă, acestea nu vor afecta cheltuielile bugetului de stat.
		În colonițele 5, 6 și 7, se propune de substituit cuvintele „Asistență externă” și „În limita alocațiilor bugetare” cu sumele estimate. Suplimentar, se propune de ajustat cifrele prezentate în tabel, deoarece costul total estimat al unor acțiuni nu corespunde cu sumele repartizate pe ani (ex: nr.21, nr.31, nr.51).	Se acceptă.
		În urma analizei, se constată că Programul corespunde, în linii generale, obiectivelor și logicii de implementare a Strategiei naționale de apărare, precum și prevederilor și orientărilor Strategiei securității naționale a Republicii Moldova. Totodată, pentru asigurarea unei mai bune corelări instituționale, a coerenței terminologice și a calității redacționale, se formulează următoarele obiectii și recomandări.	Se acceptă.
		În ceea ce privește Obiectivul specific OS 1.4 – „Instituționalizarea conceptului de rezistență la nivel național”, se consideră necesară revizuirea denumirii acestuia astfel încât să fie inclusă expres și dimensiunea rezilienței, având în vedere că acțiunile subsecvente vizează nu doar rezistența, ci și reziliența instituțională și societală.	Se acceptă. OS 1.4 a fost modificat în întreg textul Programului și al Planului de acțiuni, după cum urmează: „Instituționalizarea conceptului de reziliență la nivel național, până în 2027, prin prisma consolidării capacităților de reziliență”.
		Referitor la Obiectivul specific OS 1.8 – „Sporirea eficienței cu cel puțin 50% a sistemului de avertizare timpurie privind riscurile și amenințările...”, se recomandă revizuirea responsabilităților instituționale pentru acțiunile 29, 31 și 37, prin excluderea Aparatului Președintelui Republicii Moldova și includerea Centrului Național de Management al Crizelor, întrucât gestionarea evaluării naționale a riscurilor, inclusiv mecanismul de implementare a metodologiei aferente au fost atribuite acestei structuri, în baza cadrului instituțional actual.	Se acceptă.
		În același context, la acțiunea 32 – „Sistem național de avertizare publică creat (MD-ALERT)”, se recomandă completarea cu următorul text: „creat, pus în aplicare și funcțional” sau, „pus în aplicare și operațional”, pentru a reflecta nu doar instituirea formală, ci și funcționalitatea efectivă a sistemului.	Se acceptă parțial. Ministerul Afacerilor Interne (instituția autor a acțiunii) a propus excluderea indicatorului de monitorizare menționat, motivând că acesta este deja integrat ca parte componentă a măsurilor de intervenție ce țin de consolidarea capacităților operaționale ale Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, incluse în proiectul Planului de acțiuni pentru implementarea Programului

			național de dezvoltare a protecției civile pentru anii 2026–2030.
		Totodată, la acțiunile 55 și 56 se impune excluderea Consiliului Național de Securitate din calitate de coresponsabil, având în vedere că structura respectivă nu reprezintă o instituție executivă, ci o platformă de coordonare strategică, fără atribuții de implementare directă a acțiunilor operaționale. Se recomandă substituirea denumirii complete „Serviciul Consiliului Suprem de Securitate” și a abrevierii corespunzătoare cu „Serviciul Consiliului Național de Securitate – SCNS”, în conformitate cu denumirea actuală utilizată în actele normative și documentele instituționale. Pentru asigurarea unității stilistice, se recomandă utilizarea consecventă a participiului adjectival, prin plasarea acestuia la finalul sintagmei aferente acțiunii, precum: „cadrul normativ, elaborat și aprobat” sau „raportul anual, prezentat conducerii”, în vederea clarității și coerenței formulărilor. De asemenea, se impune revizuirea integrală a textului din punct de vedere gramatical, ortografic și stilistic. Cu titlu de exemplu, au fost identificate forme precum „sint” în loc de „sunt”, „ortografixc” în loc de „ortografic”, „actiuni” în loc de „acțiuni”, „reziliente” în loc de „reziliența”, „prezentare hății interactive (GIS)” în loc de „prezentarea hărții interactive (GIS)”, lipsa frecvență a diacriticelor, dezacorduri de tipul „a fost remise”, folosirea inconsecventă a majusculilor în denumiri oficiale, precum și fraze excesiv de lungi, fără punctuație adecvată.	Se acceptă.
Ministerul Justiției (aviz nr. 04/1-519 din 16.01.2026)	12.	La partea descriptivă a Programului: Cu titlu preliminar, se notează că în conformitate cu pct. 7 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 386/2020</i>, la fundamentarea, elaborarea, avizarea, consultarea și aprobarea documentelor de planificare și a documentelor de politici publice care se aprobă prin hotărâri ale Guvernului, acestora li se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative, în conformitate cu <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>. Astfel, prevederile cuprinse la art. 24 alin. (2) din <i>Legea nr. 100/2017</i>, stabilesc că la fundamentarea, elaborarea, avizarea, consultarea și aprobarea documentelor de politici se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative. Drept urmare, se va reține că <i>notele de subsol</i> situate în marginile inferioare ale paginilor nu reprezintă elemente de structură ale actului normativ, fapt pentru care urmează a fi excluse și, după necesitate, integrate în cuprinsul Programului.	Se acceptă.

	Complementar, partea descriptivă a Programului se va structura conform prevederilor subpct. 18.1 – 18.10 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică</i>. Astfel, potrivit <i>Regulamentului</i> prenotat, partea descriptivă a programului are următoarea structură: 1) introducere; 2) analiza situației; 3) obiective generale; 4) obiective specifice; 5) indicatori de monitorizare; 6) impact; 7) costuri; 8) riscuri de implementare; 9) autorități/instituții responsabile; 10) proceduri de monitorizare, evaluare și raportare.	Se acceptă parțial. Riscurile de implementare nu vor face parte din Program și vor fi prezentate separat, prin adresa Cancelariei de Stat.
	<i>La partea operațională a Programului:</i> <i>La acțiunea 16</i>, al patrulea indicator de monitorizare, cuvintele „sistemul penitenciar” se vor substitui cu cuvintele „sistemul administrației penitenciare”. Complementar, la termenul de realizare, se recomandă substituirea cifrelor „2026” cu cifrele „2027”. Intervențiile propuse sunt necesare în vederea ajustării și utilizării corecte a denumirii instituției, precum și pentru crearea cadrului optim care să permită implementarea eficientă a acțiunii respective. Se remarcă faptul că, acțiunea prezintă un grad ridicat de complexitate, întrucât presupune, pe de o parte, elaborarea și aprobarea planurilor de contingență la nivelul sistemului administrației penitenciare, în conformitate cu atribuțiile și responsabilitățile instituționale și în funcție de caracterul situației: de criză, asediu sau război, iar, pe de altă parte, organizarea și desfășurarea exercițiilor de simulare necesare pentru testarea, aplicarea și verificarea eficienței planurilor respective în situații concrete. <i>La acțiunea 77</i>, compartimentul instituții responsabile, se va indica Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP) ca autoritate administrativă din subordinea Ministerului Justiției. <i>La acțiunea 111</i>, la compartimentul instituție responsabilă, se consideră necesară completarea cu Ministerul Afacerilor Interne. Necesitatea includerii autorității menționate rezultă din redundanța comunicațiilor radio în situații de criză care se planifică prin utilizarea sistemului de telecomunicații radio în standard TETRA, iar Ministerul Afacerilor Interne are calitate de posesor și administrator al acestui sistem special de comunicații radio. <i>La acțiunea 111</i>, la compartimentul instituție responsabilă, se consideră necesară completarea cu Ministerul Afacerilor Interne. Necesitatea includerii autorității menționate rezultă din redundanța comunicațiilor radio în situații de criză care se planifică prin utilizarea sistemului de telecomunicații radio în standard TETRA, iar Ministerul Afacerilor Interne are calitate de posesor și administrator al acestui sistem special de comunicații radio.	Se acceptă.

		Subsidiar, reiterăm asupra necesității excluderii Ministerului Justiției de la acțiunile unde se prezumă expertizarea proiectelor de acte normative, or, această atribuție a Ministerului se exercită în baza legislației fără a fi necesară indicarea în calitate de co-executor - acțiunea 56, indicatorul de monitorizare „ <i>Acte normative necesare pentru implementarea Legii nr.231/2025 privind securitatea spațiului aerian național (conform art. 44 alin. (2)), adoptate</i> ”.	
Ministerul Afacerilor Interne (aviz nr. 30/141 din 15.01.2026)	13.	Propuneri la partea descriptivă a Programului SNA: Structurarea documentului de politici publice va respecta normele de tehnică legislativă instituite prin Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. În acest sens, elementele structurale vor fi grupate pe capitole, însemnate succesiv cu numere ordinare exprimate prin cifre romane, asigurând astfel rigoarea și uniformitatea întregului conținut; Totodată, exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire. Mențiune valabilă pentru întregul conținut al proiectului, în acest sens textul necesită a fi redactat în conformitate cu Legea menționată supra;	Se acceptă.
		La subpct. 8.2. textul este ambiguu, întrucât nu specifică țintele și indicatorii acestor ODD-uri. Spre exemplu, nu este clar cum Programul SNA va asigura realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și fetelor (ODD 5), în acest sens sunt necesare clarificări suplimentare;	Se acceptă parțial. Strategia Națională de Apărare abordează, în premieră, în mod explicit aspectele dimensiunii de gen și necesitatea promovării femeilor în contextul implementării Rezoluției 1325 a CS al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea (pct. 36, pct. 62, OG 1 și OG 5). Totodată, Programul SNA include măsuri privind promovarea dimensiunii de gen (pct. 20.4; pct. 35.3.4 – OS 3.4; pct. 35.5.2 – OS 5.2; Cap. VI, OG 3, pct. 18; OG 5, pct. 25) și politicilor de împuternicire a femeilor din domeniul securității și apărării (acțiunile 90, 91, 112). În vederea asigurării unei clarități sporite privind legătura logică a Programului SNA cu ODD-uri, compartimentele relevante au fost completate cu detalii suplimentare, conform propunerii înaintate.

	La pct. 10., potrivit Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, programul se constituie din partea descriptivă și planul de acțiuni, astfel textului „Programul SNA este compus din două componente principale:” se va substitui cu textul „Programul SNA este structurat în două componente:”;	Se acceptă.
	La pct. 11. se menționează că „Prevederile SNA se vor implementa prin planuri și programe transversale elaborate de autorități cu atribuții în domeniu apărării naționale”. În atare situație, este neclară viziunea autorului atunci când utilizează expresia „programe transversale”, or se are în vedere faptul că, autoritățile cu atribuții în domeniul apărării naționale, urmează a aproba alte programe, în sensul Capitolului II, Secțiunea 2 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, situație ce contravine prevederilor legale, în contextul în care, Programul este un document de politici publice pe termen mediu (3-5 ani), elaborat pentru implementarea strategiilor, ci nu pentru implementarea altor programe;	Se acceptă parțial. Sintagma citată prevede că domeniul apărării este unul complex și presupune coordonarea eforturilor pe mai multe dimensiuni. Apărarea nu se rezumă doar la componenta militară – Forțele Armate și forțele destinate apărării naționale, capabilități de apărare, tehnologii și instruire –, ci include și: Dimensiunea politică – prioritățile politicii externe și vectorul de dezvoltare a țării (ex. NATO, UE); Dimensiunea economică – mobilizarea economiei naționale, pregătirea rezervei de stat pentru necesitățile apărării, planificarea bugetelor, industrie de apărare, lanțuri de aprovizionare; Dimensiunea tehnologică – cercetare-dezvoltare, tehnologii cu dublă utilizare (civil-militar), domeniu cibernetic, inteligență artificială etc.; Dimensiunea juridică – drept internațional umanitar, reguli de angajare; Dimensiunea socială și psihologică – moralul populației, reziliența societății; Dimensiunea educațională – formarea resursei umane, cultura de securitate; Dimensiunea de sănătate – medicină militară, managementul crizelor, răspuns la dezastre; Dimensiunea publică – cooperare interinstituțională, managementul situațiilor de urgență;

			Dimensiunea informațională – combaterea dezinformării, comunicare strategică și a amenințărilor hibride etc. Toate aceste dimensiuni și altele trebuie coordonate, ceea ce face domeniul dificil de gestionat și analizat. Odată ce în aceste domenii particulare se vor elabora și aproba/adopta strategii și programe, acestea vor contribui, direct și/sau indirect, complementar, la implementarea programului și a strategiei.
		De asemenea, Capitolul 2 „Analiza situației” urmează a fi completat cu informații referitor la descrierea posibilelor consecințe în cazul lipsei de intervenție, folosind dovezi cantitative și calitative, precum și date disponibile dezagregate, conform criteriilor enunțate în pct. 18., subpct. 18.2. din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică;	Se acceptă parțial. Capitolul 2, „Analiza situației”, pct. 19, a fost completat cu descrierea succintă a consecințelor în cazul lipsei de intervenție. Totodată, informațiile mai detaliate referitoare la posibilele consecințe ale neintervenției Guvernului sunt descrise în documentul „Riscuri de implementare asociate Programului SNA”, care va fi prezentat separat, prin adresa Cancelariei de Stat.
		La pct. 18.3., prima frază este nefinisată, urmând a fi completată. În același punct, în fraza a doua, amenințările pe plan politic pot fi completate cu textul „...”, precum și tentative de influențare a rezultatelor scrutinului electoral din anul 2025”;	Se acceptă parțial. Sintagma a fost revizuită în următoarea redacție: „prin campanii de dezinformare sau manipulare a informațiilor și ingerințe străine, prin polarizare artificială a opiniei publice”.
		În Capitolul 3 la pct.34., textul „Implementarea Programului se bazează pe viziunea strategică pentru domeniul apărării naționale din cadrul SNA” se propune a fi substituit cu textul „Programul contribuie în mod direct la implementarea obiectivelor SNA pentru anii 2024 – 2034 și se corelează cu ...”, deoarece Programul este elaborat întru implementarea nemijlocită a SNA;	Nu se acceptă. Acest pasaj se referă la prevederile ce țin de viziunea strategică, sau, în termeni militari, la „nivelul de ambiție al politicii de apărare” pe care statul este dispus să îl asume, și nu se referă deloc la obiective.
		La pct. 35., în textele compartimentelor „Rațiunea intervenției”, autorul urmează a corecta referințele la obiectivele specifice, în contextul modificării numerotării punctelor din proiect;	Se acceptă.
		Capitolul 6 „Indicatori de monitorizare” urmează a fi revizuit integral, conform cerințelor stipulate în pct. 18., subpct. 18.5. din Regulamentul cu privire la	Se acceptă parțial.

	planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020. În acest sens, indicatorii de monitorizare vor reflecta rezultatul final al acțiunii și vor permite evaluarea gradului de realizare a obiectivelor generale (OG), de asemenea, indicatorii urmează a fi expliciți, măsurabili și relevanți pentru obiectivul acțiunii (numeric, procentual). Spre exemplu din Program: OG 1, OS 8 „Valorile de referință” și „Țintele” sunt imposibil de cuantificat/măsurat: - 2024 – 0; - 2028 – <i>cel puțin o testare anuală;</i> - <i>ținta 2030 – cel puțin o testare semestrială;</i> Exemplu măsurabil: - 2024 – 0; - 2028 – <i>cel puțin 3 testări;</i> - <i>ținta 2030 – cel puțin 5 testări</i>, cuantificând numeric ținta care este necesar să fie atinsă; Subpct. 35.2.3. (OS 2.3) „Dezvoltarea cadrului normativ în domeniul industriei naționale de apărare, până în 2027”, are tangență mai mare cu obiectivul specific nr. 27.7. <i>Ajustarea cadrului normativ și de politici și armonizarea acestuia cu legislația UE</i>, decât cu obiectivul specific nr. 27.14. <i>Dezvoltarea parteneriatelor cu industriile de apărare și comunitățile științifice naționale și internaționale privind capabilitățile tehnologice moderne</i>, din Strategia națională de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024; După Capitolul 7, Programul va fi completat cu un capitol distinct „Riscuri de implementare” în conformitate cu prevederile subpct. 18.8. din Regulament menționat supra (pct. 10. al avizului).	Indicatorii de monitorizare, care nu îndeplinesc cerințele enunțate, au fost ajustați. Nu se acceptă. Acest obiectiv specific este aliniat la eforturile statului în direcția de acțiune privind dezvoltarea industriei naționale de apărare autohtone și reiese din măsurile prevăzute la nr. 27.14: dezvoltarea parteneriatelor cu industriile de apărare și comunitățile științifice naționale și internaționale privind capabilitățile tehnologice moderne, așa cum sunt prevăzute în Strategia Națională de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024. Nu se acceptă. „Riscuri de implementare asociate Programului SNA” vor fi prezentate separat Cancelariei de Stat.
--	--	--

		Propuneri la Planul de acțiuni: La compartimentul „Costuri” din Planul de acțiuni, se va exclude formularea „În limitele alocațiilor bugetare”, urmând a fi evaluate, cu aproximație, costurile necesare atingerii indicatorilor de monitorizare propuși; De asemenea, expresia „Asistență externă” se va exclude din compartimentele cu aceeași denumire din Plan (punctele 6, 16, 33, 51-54, 66-67, 110-113), urmând a fi indicați partenerii externi care vor contribui la acoperirea costurilor și sumele de bani preconizate;	Se acceptă.
		Rubrica „Responsabili” se propune a fi completată cu sintagma „/parteneri”;	Nu se acceptă. Nu este clară propunerea și lipsește justificarea privind ce fel de parteneri sunt vizați. În cazul în care se are în vedere parteneri de dezvoltare, informații de acest gen sunt reflectate la rubrica „Sursa de finanțare/subprogram”. Dacă „partenerii” sunt percepuți în calitate de co-responsabili, considerăm inoportună această adăugare.
		La acțiunea nr. 9. „Planificarea și asigurarea procesului de mobilizare, mecanismului de mobilizare și pregătire de mobilizare, în conformitate cu legislația în vigoare”: - la subpct. 1, indicatorul de monitorizare „Cadrul normativ modificat (Legea nr. 1192/2002). Cadrul normativ (HG) cu privire la organizarea pregătirii de mobilizare aprobat. Regulamentul de funcționare MDED modificat (HG nr. 143/2021). Mecanismul de conlucrare pentru asigurarea capacităților de mobilizare asigurat (HG)” excluderea Agenției Rezerve Materiale din lista co-executorilor, deoarece competențele Agenției nu prevăd atribuții în asemenea domenii;	Se acceptă.
		- la subpct. 3, indicatorul de monitorizare „Cadrul normativ în domeniul asigurării achizițiilor necesare completării rezervelor de stat și de mobilizare ajustat (denumirea expresă a actului normativ)”, se solicită excluderea anului 2026 din termenul de elaborare, motivarea fiind determinată de adoptarea la 29.12.2025 de către Parlamentul Republicii Moldova, a proiectului de lege privind achizițiile publice, data intrării în vigoare 01 ianuarie 2027 (link - https://parlament.md/material-details-md.nspx?param=e7880922-a429-4456-826b-87f055eb8879);	Se acceptă parțial. Termenul de realizare a acestui indicator de monitorizare a fost ajustat la trimestrul I 2027; totuși, instituția autor — Ministerul Finanțelor — nu a cerut excluderea anului 2026 din termenul de elaborare. Considerăm judicios ca poziția Ministerului Finanțelor să prevaleze în privința măsurilor de care acesta se face responsabil.

	La acțiunea nr. 11. „<i>Actualizarea nomenclatoarelor rezervelor de stat și de mobilizare</i>” se propune o nouă redacție a indicatorului de monitorizare, după cum urmează „<i>Nomenclatoarele bunurilor materiale din rezervele de stat și Nomenclatorul bunurilor materiale din rezervele de mobilizare actualizate</i>” fiind exclusă corelarea acestora cu Planul de mobilizare a economiei naționale, care urmează să fie elaborat către anul 2029 (acțiunea 10), precum și stabilirea termenului de modificare a Nomenclatoarelor „anul 2026”. Modificarea termenului de ajustare a Nomenclatoarelor în proiectul Planului de acțiuni al Ministerului Afacerilor Interne pentru anul 2026 este stabilit pentru „<i>semestrul I</i>” al anului 2026;	Se acceptă.
	Acțiunea nr. 24., se recomandă autorului de a revizui primul indicator de monitorizare, în contextul în care, formularea propusă a acestuia este una generală;	Nu se acceptă. Instituția prim-responsabilă, MDED, nu a propus revizuirea indicatorului de monitorizare menționat. Considerăm judicios ca poziția MDED să prevaleze în privința măsurilor de care acesta se face responsabil. De asemenea, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct.
	Acțiunea nr. 32., „<i>Fortificarea capacităților de intervenție rapidă la situațiile de urgență și managementul riscului de dezastre, consolidarea rezilienței la schimbările climatice</i>” vizează, în ansamblu, consolidarea capacităților operaționale ale Inspectoratului General pentru Situații de Urgență. Totodată, intervențiile incluse în cadrul acestei acțiuni sunt deja planificate în cadrul proiectului Planului de acțiuni de implementare a Programului național de dezvoltare a protecției civile pentru anii 2026–2030 (număr unic 980/MAI/2025), aflat în proces de avizare. Menținerea acestei acțiuni în Planul de acțiuni al Programului SNA ar genera suprapunere de intervenții și potențială dublare a costurilor, contrar cerințelor de planificare strategică stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020. În aceste condiții, se recomandă excluderea integrală a acțiunii nr. 32. din Planul de acțiuni al Programului SNA, cu menținerea intervențiilor respective exclusiv în cadrul Programului	Se acceptă parțial. Conform propunerilor, se acceptă excluderea integrală a măsurilor deja prevăzute în alte programe naționale, și anume excluderea următoarelor indicatoare: „40 de autospeciale de intervenție în situații de urgență achiziționate” și „Sistem național de avertizare publică creat (MD-ALERT)”. Acțiunea nr. 32, „Fortificarea capacităților de intervenție rapidă la situațiile de urgență și managementul riscului de dezastre, consolidarea rezilienței la schimbările climatice”, a fost revizuită astfel încât să contribuie la realizarea expresă a direcțiilor de intervenție și acțiune prevăzute în SNA și se va

	național de dezvoltare a protecției civile pentru anii 2026–2030, menționat mai sus. Concomitent, indicatorul „Capacitatea de dislocare a unui Centru de triere pentru refugiați cu capacitatea de 500 de persoane timp de 24 ore”, inclus inițial în cadrul acțiunii nr. 32., nu se suprapune cu prevederile Programului național de dezvoltare a protecției civile pentru anii 2026–2030, nu vizează atribuțiile IGSU și este aferent competențelor Inspectoratului General de Carabinieri al MAI. Prin urmare, se recomandă menținerea acestui indicator, cu includerea lui în cadrul unei acțiuni distincte din Planul de acțiuni al Programului SNA, care vizează gestionarea situațiilor de criză și a fluxurilor de refugiați, asigurând astfel o delimitare clară a responsabilităților instituționale și o monitorizare eficientă a implementării;	reda în următoarea redacție: „Fortificarea capacităților de alarmare, înștiințare și reacție rapidă la situațiile de urgență, de calamități naturale și consolidarea rezilienței la schimbările climatice”. Indicatorul de monitorizare „Capacitatea de dislocare a unui Centru de triere pentru refugiați, cu capacitatea de 500 de persoane timp de 24 de ore” va rămâne atribuit acțiunii susmenționate.
	La acțiunea nr. 33., în calitate de prim-responsabil, se recomandă autorului de a include Ministerul Mediului, prin intermediul Agenției Naționale de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice;	Nu se acceptă. Acțiunea în cauză se axează primordial pe dezvoltarea cooperării, de care răspunde MAE. Cu siguranță, ca urmare a acestei măsuri, se vor multiplica proiecte și inițiative cu Centrele de excelență în domeniul combaterii riscurilor chimice, biologice, radiologice și nucleare (CBRN), care ar solicita implicarea și asumarea acestora de către instituțiile implementatoare. Instituția prim-responsabilă — MAE — nu a cerut extinderea numărului de autorități responsabile și își asumă pe deplin realizarea acesteia. De asemenea, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct.
	Acțiunea nr. 45. urmează a fi corelată cu indicatorul de monitorizare, în sensul că, dacă acțiunea prevede „Examinarea necesității elaborării Concepției educației militar-patriotice a tineretului și aprobarea unui Plan de acțiuni”, atunci indicatori de monitorizare ar fi „Evaluare a necesității elaborării Concepției educației militar-patriotice a tineretului, efectuată; Raport/notă	Se acceptă.

	<i>informativă înaintat (ă) conducerii</i>". În aceeași ordine de idei, autorul ar putea opta pentru reformularea acțiunii în „<i>Elaborarea Concepției educației militar-patriotice a tineretului și aprobarea unui Plan de acțiuni</i>";	
	Primul indicator de monitorizare al acțiunii nr. 48. „<i>Minim 2 instruirii de profesionalizare a lucrătorilor de tineret realizate anual</i>” urmează a fi reformulat, deoarece nu este clar;	
	Se recomandă autorului proiectului de a revizui al doilea indicator al acțiunii nr. 67. – „<i>Cadrul normativ privind simplificarea condițiilor de import și export al bunurilor din domeniul apărării ajustat și pus în aplicare</i>”, deoarece la 01.01.2025 a intrat în vigoarea Legea nr. 213/2024 privind controlul comerțului cu mărfuri strategice, act care aliniază cadrul normativ național la Poziția comună 2008/944/PESC a Consiliului din 8 decembrie 2008 de definire a normelor comune care reglementează controlul exporturilor de tehnologie și echipament militar;	Se acceptă parțial. La propunerea MDED, acest indicator a fost revizuit în următoarea redacție: „Cadrul de reglementare național aferent industriei militare, dezvoltat”.
	La acțiunea nr. 68. urmează a fi evaluate și indicate costurile necesare implementării acțiunii respective;	Se acceptă.
	Indicatorul „<i>Baze de date comune privind manipulările informaționale referențiale securității și apărării naționale create</i>” de la acțiunea nr. 81. urmează a fi clarificat sau revăzut, întrucât creează neclaritate, necesitând clarificări suplimentare;	Nu se acceptă. Instituția prim-responsabilă — CCSCD — nu a propus revizuirea indicatorului de monitorizare menționat. Considerăm judicios ca poziția CCSCD să prevaleze în privința măsurilor de care acesta se face responsabil. De asemenea, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct.
	Se recomandă autorului de a revedea indicatorul stabilit pentru acțiunea nr. 104. din Plan – „<i>Stabilirea unui registru unic de infrastructură critică la nivel național</i>”, deoarece, potrivit art. 13 alin. (2) al Legii nr. 223/2025 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale, lista infrastructurilor critice naționale (ICN) desemnate se aprobă de către Guvern. Astfel, nu este necesară crearea unui registru unic de infrastructură critică la nivel național, mai mult ca atât, aprobarea listei ICN este unul din indicatorii de monitorizare a acțiunii nr. 35 „Implementarea cadrului normativ pentru	Nu se acceptă. Această acțiune și indicator de monitorizare au fost propuse în exclusivitate de MAI, care este și prim-responsabil de implementarea acestora; însă redacția de modificare a indicatorului și/sau a acțiunii nu a fost prezentată. Din acest considerent, propunem excluderea integrală a acestora.

		identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale” din Planul de acțiuni privind implementarea Programului național de ordine și securitate publică pentru anii 2026- 2030, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 727/2025;	
		Totodată, se recomandă excluderea indicatorului „ <i>Act normativ privind rolul, responsabilitățile și principiile de activitate ale instituțiilor responsabile de infrastructura critică elaborat și aprobat</i> ” de la acțiunea nr. 107., datorită faptului că, Legea nr. 223/2025 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice naționale conține prevederi clare privind atribuțiile și obligațiile Centrului Național de Coordonare a Protecției Infrastructurilor Critice, a autorităților publice responsabile și a gestionarilor de infrastructuri critice naționale. Subsidiar, limbajul, ortografia și punctuația proiectului urmează a fi aduse în concordanță cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative (Art.54).	Se acceptă.
Ministerul Sănătății (aviz nr. 14/34 din 16.01.2026)	14.	Prin prezenta, Ministerul Sănătății a examinat proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (Programul SNA) Planul de acțiuni, Raportul CS de evaluare a calității DPP și Lista membrilor GLI și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele. La Planul de Acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034, ce ține de Obiectivul General 1.10 „Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant, pentru asigurarea continuității serviciilor medicale naționale și creșterea rezilienței în situații de criză și conflicte, până în 2028”, se expun în următoarele redacții: pozițiile 51. – 54. Poziția 51. „Efectuarea unui studiu privind cartografierea resurselor disponibile și infrastructurii medicale a sistemului medical”. Indicatori de monitorizare: 1.Raport cu privire la resursele disponibile al sistemului medical pe țară. 2.Elaborarea hății interactive (GIS) a resurselor disponibile la nivel regional; Costuri: total:585,00, din contul asistenței externe, Sursa de finanțare: Pandemic funds /8004), costuri pentru anul 2027: 585,0; termen: trimestru III 2027; Responsabil: MS/ANSP. Poziția 52. „Pilotarea instrumentului OMS Colaborarea civil-militară pentru pregătirea pentru situații de urgență în domeniul sănătății (CMAP) pentru fortificarea pregătirii și creșterii rezilienței sistemului medical și militar”. Indicatori de monitorizare: 1. Raport privind pilotarea instrumentului CMAP.	Se acceptă.

		2. Recomandări formulate pentru consolidarea colaborării civil-militare în baza rezultatelor CMAP; Costuri: total:575,00din contul asistenței externe, Sursa de finanțare: OMS /8004; costuri pentru anul 2028: 575,0; termen: trimestru III 2028; Responsabil: MS/ANSP; MA; MAI.	
		Poziția 53. „Asigurarea implementării continue a Convenției privind interzicerea dezvoltării, producerii și stocării armelor bacteriologice și cu toxine și asupra distrugerii acestora (BTWC)”. Indicatori de monitorizare: 1.Numărul de instruiți și exerciții organizate privind prevenirea amenințărilor biologice. 2. Numărul de persoane instruite.; Costuri: total: 90,6; din contul asistenței externe, Sursa de finanțare: OMS /8004; costuri pentru anul 2029: termen: trimestru II 2029; Responsabil: MS/ANSP.	
		Poziția 54. „Îmbunătățirea sistemului de supraveghere și avertizare timpurie în sănătatea publică”. Indicatori de monitorizare: 1. Număr de specialiști instruiți. 2.Număr de proceduri sau protocoale revizuite/elaborate.; Costuri: total:565,00;costuri pentru anul 2027: 565,00; Sursa de finanțare: Pandemic funds /8004; termen: trimestru II 2027; Responsabil: MS/ANSP. Totodată, ce ține de ”Alocări de resurse conform proiectului bugetului pentru anul 2026 și estimărilor pentru anii 2027-2028” urmează a fi revizuite subprogramele/costurile din domeniul ocrotirii sănătății. Adițional solicităm respectuos excluderea Agenției Naționale pentru Sănătate Publică din responsabili de acțiunea 50 „Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant, integrat în structura organizațională militară”, care nu ține de competența instituției, și includerea MA în considerabili de acțiunea 52 privind implementarea instrumentului OMS Colaborarea civil-militară (CNAP). Astfel indicatorii de rezultat, capitolul 6 „Indicatori de monitorizare” din programul SNA vor fi actualizați corespunzător cu planul de acțiuni.	Se acceptă.
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (aviz nr. 04-256 din 21.01.2026)	15.	Urmare examinării proiectului Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034, în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele propuneri. La proiectul Programului 1. Pe tot parcursul textului din Program, sintagma ”pagina web oficială” a se substitui cu sintagma ”site web oficial”, prin prisma prevederilor Hotărârii Guvernului nr.728/2023 cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora.	Se acceptă.

		La proiectul Planului 1. La acțiunea nr.106 "Asigurarea infrastructurii sigure și de calitate în vederea integrării în rețeaua europeană de transport", indicatorul de monitorizare <i>"Infrastructura portuară a Portului Internațional "Giurgiulești" dezvoltată până în anul 2028 (un terminal, o parcare, o dană, două stații de descărcare)"</i>, de menționat faptul că în Giurgiulești funcționează două porturi. <i>Portul Internațional Liber Giurgiulești (PILG)</i> este în gestiunea unui operator privat „Danube Logistics” SRL, și <i>Portul de Mărfuri și Pasageri Giurgiulești (PPMG)</i> este în administrarea Agenției Proprietății Publice. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR) nu administrează nici un port din Complexul portuar Giurgiulești. La fel, MIDR nu dispune nici de surse financiare pentru implementarea acțiunii evocate în termenii propuși de către Ministerul Apărării. Reieșind din cele expuse, la indicatorul de monitorizare a acțiunii nominalizate supra, în coloana <i>"Responsabil"</i> se va exclude MIDR în calitate de autoritate responsabilă.	Se acceptă. În procesul de coordonare cu MIDR, s-a agreat excluderea acestui indicator de monitorizare.
		2. La acțiunea nr.113, "Diversificarea geografică și contractuală a surselor de aprovizionare cu energie", în coloana <i>"Responsabil"</i> se va exclude MIDR, întrucât măsura excede competențele ministerului stabilite prin Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.690/2017.	Se acceptă.
Ministerul Mediului (aviz nr. 02-07/135 din 16.01.2026)	16.	Urmare examinării proiectului Programului de implementare pentru anii 2026–2030 al Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034, precum și a planului de acțiuni aferent acestuia, Ministerul Mediului își exprimă susținerea, cu luarea în considerare a următoarelor propuneri în procesul de definitivare a proiectului. La pct. 32 din proiectul planului de acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2026- 2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034, la indicatorii de monitorizare „Un radar meteorologic modernizat până în anul 2027” și „O stație aerologică inclusă în rețeaua de monitoring până în anul 2028” rubricile aferente costurilor vor fi ajustate corespunzător conform calendarului de implementare a acțiunilor privind modernizarea radarului meteorologic și includerea unei stații aerologice în rețeaua națională, ca urmare a alinierii acestora la Planul de achiziții aprobat în cadrul proiectului Băncii Mondiale „Consolidarea managementului și rezilienței riscurilor de dezastre în Moldova” conform Acordului de împrumut	Se acceptă.

		nr.9720-MD semnat la 7 februarie 2025 între Republica Moldova și Banca Mondială nr.2 din 23 mai 2025, conform anexei.	
		La pct. 34 indicatorul de monitorizare „Cinci tipuri de prognoze specializate (agricultură, industrie, transport, sănătate, situații excepționale) pentru dezvoltare sistemului de prognozare și avertizare timpurie a fenomenelor naturale periculoase puse în aplicare până în anul 2027” se va substitui cu indicatorul „Inițierea procedurii de dezvoltare a prognozelor de impact și avertizarea timpurie a fenomenelor naturale periculoase”, iar rubricile aferente costurilor vor fi ajustate corespunzător, conform anexei.	
Serviciul de Informații și Securitate (aviz nr. IE/649 din 23.01.2026)	17.	Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a examinat proiectul Planului aferent <i>Strategiei naționale de Apărare pentru anii 2024-2034 (în continuare-SNA)</i> , și expune următoarele propuneri și obiecții de rigoare.	Se acceptă.
		I. La nivel tehnic, pentru asigurarea coerenței în procesul de implementare și raportare a Planului, în cazul atribuirii a câțiva indicatori de monitorizare unui obiectiv specific (<i>în continuare-OS</i>), propunem delimitarea acestora prin numerotare.	Nu se acceptă. Această măsură tehnică este una excesivă; planul de acțiuni deja conține numerotare (pentru fiecare acțiune, pentru fiecare obiectiv specific și obiectiv general), iar fiecare indicator de monitorizare, pentru o trasabilitate mai bună, este separat prin celule.
		La OS 1.1, acțiunea 3, – considerăm necesar excluderea Serviciului din lista autorităților responsabile, reieșind din faptul că SIS nu are competențe în „asigurarea dotării armatei naționale”. III. La OS 1.4, cu acțiunile atribuite acestuia (ce ține de reziliență/ rezistență națională/ situații de criză) – propunem suplinirea listei autorităților co-responsabile cu Centrul Național de Management al Crizelor (CNMC). IV. La OS 1.7, acțiunea 26, la compartimentul „Instituții responsabile” indicatorul de monitorizare ce vizează „numărul personalului pentru gestionarea securizată a informației clasificate și perfecționarea măsurilor de protecție a informațiilor clasificate instruit anual și pregătit”, urmează a fi adăugat expres sintagma – „entitățile publice care prelucrează informații atribuite la secret de stat”. La acțiunea 26, subacțiunea 4, compartimentul „Total costuri ” a se indica suma -300, 0 lei(trei sute mii lei) fiind repartizate uniform (60, 0 mii lei) pe parcursul anilor 2026-2030(conform anilor indicați în tabel). Sursa de finanțare/subprogram – 3601.	Se acceptă.

	V. La OS 1.8, acțiunea 29 și 31, solicităm modificarea poziției Serviciului din autoritate lider în autoritate co-responsabilă și propunem autoritatea lider - Centrul Național de Management al Crizelor (CNMC).	Se acceptă. În cazul în care Centrul Național de Management al Crizelor (CNMC) va agreea, acesta va fi inclus în calitate de autoritate prim-responsabilă pentru realizarea acțiunilor menționate.
	VI. La OS 1.8, acțiunea 35, la compartimentul „Instituții responsabile”, urmează de completat cu sintagma „Instituțiile cu atribuții în domeniul apărării și securității statului”. La acțiunea 35, subacțiunea 1, costurile se vor menține conform redacției remise spre avizare, cu indicarea la Sursa de finanțare/subprogram - codul 3601. Suplimentar, în scopul determinării exprese a cercului de autorități responsabile de acțiunile 35, propunem indicarea exhaustivă a acestora -SIS, MA, MAI, MJ, MF, SPPS, CNA. VII. La OS 1.8, acțiunea 36, la compartimentul „Instituții responsabile”, urmează de indicat formularea exactă potrivit legii și anume „instituțiile/autoritățile statului cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii terorismului”. La acțiunea 36, compartimentul „Total costuri ” a se indica suma -2.500, 0 lei(două milioane cinci sute mii lei) fiind repartizate uniform (500, 0 mii lei) pe parcursul anilor 2026-2030(conform anilor indicați în tabel). Sursa de finanțare/subprogram - 3601. Suplimentar, în scopul determinării exprese a cercului de autorități responsabile de acțiunile 36, propunem indicarea exhaustivă a acestora- acțiunea 36-SIS, PG, MAI, MA, MAE,SPPS, SPCSB. VIII. La OS 1.8, acțiunea 37, considerăm necesar excluderea din plan a acțiunii respective în contextul creării/funcționării Centrul Național de Management al Crizelor (H.G. 579/2025) care constituie un centru întrunit de fuziune a informațiilor, iar formarea unor centre noi pe „profil mai îngust” ar constitui o dublare de competență. IX. La OS 2.2, acțiunea 60 – opinăm excluderea Serviciului din lista autorităților responsabile, reieșind din faptul că SIS nu va putea realiza indicatorul „desfășurarea conferinței internaționale de către instituție”. X. La OS 3.4, la indicatorul de monitorizare „Cel puțin două vizite de lucru în teritoriu al [...] reprezentanților Parlamentului asigurate” - Serviciul, urmează a fi exclus din lista autorităților implementatoare. XI. La OS 4.5, acțiunea 110 - propunem suplinirea listei autorităților co-responsabile cu Centrul Național de Management al Crizelor (CNMC).	Se acceptă.

		Adițional, considerăm oportun de asigurat în textul Planului delimitarea sintagmelor utilizate în partea ce vizează „autoritățile statului din domeniul apărării”, „ordinii și securității publice”, cu atribuții în domeniul „prevenirii și combaterii terorismului”, pentru a nu crea ambiguități la stabilirea atribuțiilor în cazul realizării acțiunilor comune.	
Ministerul Muncii și Protecției Sociale (aviz nr. 02/215 din 29.01.2026)	18.	Cu referire la solicitarea nr. 11/1530 din 26.12.2025 privind avizarea proiectului Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034 (Programul SNA), Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.	Se acceptă.
		<i>La proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale pentru apărare pentru anii 2025-2034. La Capitolul 3. Obiectivele generale, la pct. 34.4. (OG 4) Consolidarea credibilității strategice a Republicii Moldova, prin atingerea 1 % din PIB pentru apărarea națională până în 2030, textul din pag. 20: „...O prioritate constantă o va constitui perfecționarea sistemului de protecție socială a personalului structurilor de apărare, asigurându-se astfel stabilitatea și motivația resursei umane” se propune a revizuit, ținând cont că formularea este una vagă și lasă loc de interpretări.</i>	Nu se acceptă. Conform prevederilor SNA, elaborată pentru perioada 2024–2034, perfecționarea sistemului de protecție socială a efectivului structurilor de apărare constituie una dintre direcțiile prioritare de acțiune ale strategiei (DA 29.10). O detaliere a acțiunilor care urmează a fi realizate pe termen mediu face parte din prezentul Program. De asemenea, se va lucra asupra unui nou set de măsuri în acest domeniu, care vor fi incluse în următorul Program de implementare a strategiei pentru perioada 2031–2034 și care va asigura măsuri pentru motivarea resursei umane, un pachet de politici sociale, măsuri stimulatoare etc.
		<i>La Capitolul 4. Obiective specifice, la secțiunea „Rațiunea intervenției”, textul din pag. 21-22: „În acest sens, pentru realizarea OS 36.1.2 și OS 36.1.2, se impune revizuirea structurii Forțelor Armate” se propune a fi revizuit în vederea indicării corespunzătoare a obiectivelor și eliminării dublării. De asemenea, urmează a fi revizuite referirile din text la OS, având în vedere că în proiectul Programului nu sunt menționate OS 36.1.2, 36.1.3, 36.1.4, etc. Această obiecție se aplică tuturor referințelor la OS din cadrul Programului.</i> <i>La Capitolul 6. Indicatori de monitorizare, la Indicatorii de rezultat ai obiectivelor specifice politicii de apărare nr. 20 și 21, se recomandă excluderea cuvântului „Existența”.</i> <i>La Planul de acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034. La</i>	Se acceptă.

		Obiectivul general 3 Dezvoltarea și aprofundarea relațiilor de cooperare și parteneriate bilaterale, regionale și internaționale în domeniul apărării și securității militare. <i>La Obiectivul specific 3.4 Asigurarea transparenței și eficienței managementului sistemului național de apărare și dezvoltarea culturii de securitate și de apărare.</i> La acțiunea 94 „Prevenirea inechităților, violenței și hărțuirii în sectorul de securitate și apărare prin reducerea riscurilor și eliminarea consecințelor asociate discriminării”, se propune excluderea indicatorului de monitorizare: „Proiectului de lege pentru modificarea Codului muncii al Republicii Moldova nr.154/2003 (alinieră legislației la prevederile Convenției OIM nr. 190/2019), în domeniul prevenirii inechităților, violenței și hărțuirii aprobat”, întrucât la data de 10 iulie 2025 Parlamentul a adoptat Legea nr.194/2025 pentru modificarea Codului muncii nr. 154/2003 al Republicii Moldova (alinieră legislației la prevederile Convenției OIM nr. 190/2019), care intră în vigoare începând cu data de 1 ianuarie 2026.	
Ministerul Afacerilor Externe (aviz nr. DM/2/363.2/955 din 28.01.2026)	19.	Cu referire la proiectul Programului Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034, Ministerul Afacerilor Externe informează că referitor la secțiunea costuri totale estimate pentru implementarea acțiunii, inclusiv defalcate pe surse de finanțare (buget de stat (programe/subprograme), asistență externă și costuri neacoperite), precum și costuri anuale pentru realizarea acțiunilor în perioada 2026-2030, nu are informații adiționale. Totodată, MAE propune reformularea compartimentului Indicatorul de monitorizare pentru punctul 69 în felul următor: nivelul de implementare a Programului național de aderare pentru anii 2025 - 2029, Capitolul 31 Politica externă de securitate și apărare, precum și numărul acțiunilor realizate în procesul de aderare a RM la UE în domeniul apărării, având în vedere că Parteneriatul de securitate și apărare cu UE nu are un număr fixat de acțiuni pentru implementare, iar realizarea activităților depinde de nivelul de ambiție și pregătire din partea RM și din partea UE, motiv pentru care stabilirea unui nivel de implementare de 95% nu este posibilă.	Se acceptă.
Ministerul Energiei (aviz nr. 05-209 din 30.01.2026)	20.	În conformitate cu solicitarea Dumneavoastră nr. 11/1530 din 26 decembrie 2025, privind consultarea, coordonarea și remedierea neconformităților proiectului Programului Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034, Ministerul Energiei vă informează că documentele au fost examinate de subdiviziunile de specialitate, din perspectiva atribuțiilor instituționale și a corelării cu politicile publice și documentele strategice relevante din domeniul	Se acceptă.

		energiei, fiind efectuate ajustările necesare în vederea definitivării Planului de Acțiuni al Programului.	
Serviciul Protecția și Paza de Stat (aviz nr. 2/64 din 03.02.2026)	21.	Serviciul de protecție și Pază de Stat a examinat demersul nr. 11/1530 din 26.12.2025 prin care a fost remis spre consultare, coordonare și avizare proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 și vă comunică despre susținerea acestuia în partea ce ne vizează. Totodată, cu referire la anexa la proiectul Programului de implementare a SNA, reitem informația solicitată, prin completarea tabelului la acțiunea nr. 110.	Se acceptă.
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (aviz nr. 03-351 din 04.02.2025)	22.	Cu referire la coordonarea proiectului Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei naționale de apărare pentru anii 2024-2030, în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele. <u>La proiectul Programului:</u> <i>La Capitolul 6 „Indicatori de monitorizare”, pag.32, la Indicatorul de rezultat „Nr. exercițiilor în domeniul infrastructurii cibernetice de apărare și exercițiile de simulare de răspuns cibernetic la nivel național desfășurate” în coloana „Furnizor de date” urmează a fi substituit MDED cu ASC.</i>	Se acceptă.
		<i>La pag.34, propunem Indicatorul de rezultat „Analiză a capacităților din domeniul industriei autohtone efectuată” să fie reconsiderat și expus în următoarea redacție: „Evaluarea Bazei Tehnologice și Industriale de Apărare a Republicii Moldova”, precum și includerea Ministerului Apărării în calitate de prim-responsabil și excluderea MDED.</i>	Nu se acceptă. Acest indicator de rezultat se referă la acțiunea nr. 66 (urmare a ajustărilor aduse acțiunii nr. 65), care a fost agreată cu MDED în cadrul mai multor ședințe de coordonare desfășurate în perioada 2024–2025 și pe baza scrisorii primite de la MDED nr. 11-3289 din 29.10.2024, care conține lista întreprinderilor industriale. Prin urmare, a fost agreată necesitatea evaluării detaliate a întreprinderilor industriale și a centrelor de cercetare științifică din Republica Moldova, care produc și livrează produse cu dublă destinație, în vederea aprecierii capacității autohtone din domeniul industriei.
		<i>La pag.83 denumirea „Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI)” urmează a fi substituită cu „Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații (ARCOM)”.</i> <u>La proiectul Planului de acțiuni:</u>	Se acceptă. Se acceptă, în cazul în care CS agreează propunerea enunțată.

	<i>La acțiunea nr.7 „Consolidarea capacităților instituționale în domeniul mobilizării economiei naționale”- considerăm judicios ca prim-responsabil să fie Cancelaria de Stat, în temeiul atribuțiilor stabilite la pct.7 subpct. 13, 19 și 27 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Cancelariei de Stat (HG nr.657/2009), implicit desfășurarea adecvată a măsurilor aferente conducerii generale a administrației publice. Mai mult, în cadrul Cancelariei de Stat este instituit Grupul de lucru privind examinarea inițiativelor de constituire/reorganizare a autorităților administrației publice centrale de specialitate și a structurilor organizaționale din sfera lor de competență, care examinează și avizează propunerile organelor centrale de specialitate ale administrației publice privind modificarea regulamentelor de organizare și funcționare, structurilor și efectivelor limită.</i>	
	<i>La acțiunea nr.9 „Planificarea și asigurarea procesului de mobilizare, mecanismului de mobilizare și pregătire de mobilizare, în conformitate cu legislația în vigoare” la Indicatorii de monitorizare 1 și 2, considerăm judicios ca Ministerul Apărării să fie prim-responsabil de realizarea acestora, reieșind din faptul că, prin sintagma de „mobilizare” se prezumă – o activitate complexă, desfășurată pe plan politic, economic, administrativ și militar în scopul asigurării cu resurse umane și tehnico-materiale necesare pentru apărarea țării și pentru trecerea statului de la starea de pace la starea de război - astfel cum este definită în Strategia națională de apărare, aprobată prin HP nr.319/2024 (a se vedea Secțiunea „Termeni și concepte”).</i> Astfel, considerăm că acțiunea respectivă este una mai largă și nu se limitează doar la partea economică, prin urmare nu poate fi atribuită MDED în calitate de prim responsabil.	Se acceptă parțial. Se acceptă ca primul indicator de monitorizare, „Cadrul normativ modificat (Legea nr. 1192/2002)”, să fie atribuit Ministerului Apărării ca instituție prim-responsabilă de realizarea acestuia. Însă al doilea indicator, ce ține de „Cadrul normativ (HG) privind organizarea pregătirii de mobilizare aprobat”, se referă la elaborarea proiectului Hotărârii de Guvern privind pregătirea de mobilizare a economiei naționale (elaborarea programelor curente și de perspectivă privind pregătirea de mobilizare a economiei naționale), conform art. 5 alin. (2) și (3) din Legea nr. 1192/2002 privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea, și rămâne a fi atribuit MDED în calitate de instituție prim-responsabilă. Ce ține de planificarea și organizarea activităților privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea Forțelor Armate, acestea se vor realiza de către Ministerul Apărării prin intermediul Statului Major General al Forțelor Armate, în conformitate cu Regulamentul privind mobilizarea Forțelor Armate, aprobat de Guvern

			(art. 10, alin. (1) al legii prenotate). Totodată, subliniem că, conform art. 5 alin. (2) lit. (c) și (d), MDED este responsabil de stabilirea sarcinilor ce revin autorităților administrației publice și agenților economici, precum și de luarea măsurilor necesare pentru asigurarea Forțelor Armate și a populației cu toate cele necesare pentru pregătirea de mobilizare.
		Acțiunea nr.10 „Elaborarea Planului de mobilizare a economiei naționale” este supusă unui risc major de nerealizare în condițiile în care nu va fi realizată în termen și conform acțiunea nr.7 a proiectului Planului de acțiuni. Or, pentru realizarea acesteia este necesar instituirea în cadrul MDED a subdiviziunii specializate în domeniu cu un număr suficient de personal pentru realizarea sarcinilor ce țin de elaborarea Planului de mobilizare a economiei naționale și asigurarea realizării prevederilor art.5 din Legea nr.1192/2002 privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea, în speță dirijarea pregătirii de mobilizare a economiei naționale. La acțiunea nr.28 „Creșterea rezilienței și a securității cibernetice a serviciilor de infrastructură ale furnizorilor de servicii pentru autoritățile publice” indicatorii de monitorizare propuși urmează a fi reconsiderați întrucât Agenția pentru Securitate Cibernetică nu are atribuții privind integrarea cerințelor de securitate cibernetică pentru furnizorii de servicii, iar diversificarea furnizorilor la fel nu intră în competența ASC. Respectiv, propunem reformularea indicatorilor în limita competențelor ASC: 1. Identificarea/desemnarea furnizorilor de servicii din lanțul de aprovizionare care asigură infrastructura de suport a apărării. 2. Evaluarea acestora din perspectiva respectării cerințelor de securitate cibernetică.	Se acceptă.
		La acțiunea nr.66 „Efectuarea unei analize a capacităților din domeniul industriei”, recomandăm reconsiderarea acesteia și expunerea în următoarea redacție: „Evaluarea Bazei Tehnologice și Industriale de Apărare a Republicii Moldova” și stabilirea indicatorului de monitorizare: „Evaluare realizată”. Astfel, acțiunea respectivă este în linie cu <u>Baza Tehnologică și Industrială de Apărare Europeană</u> (EDTIB). Totodată, considerăm imperativ ca Ministerul Apărării să fie autoritatea responsabilă pentru această acțiune, dat fiind scopul acesteia. MDED poate fi	Nu se acceptă. Acțiunea dată a fost agreată cu MDED în cadrul mai multor ședințe de coordonare desfășurate în perioada 2024–2025, în procesul identificării domeniilor potențiale de cooperare cu UE în domeniul industriei, achizițiilor etc., și pe baza recepționării scrisorii nr. 11-3289 din 29.10.2024, transmisă de MDED, care conținea

		cooptat în procesul de realizare a acestei acțiuni, la fel ca MIDR, APP și alte instituții relevante.	lista întreprinderilor industriale. Prin urmare, a fost agreată necesitatea evaluării detaliate a întreprinderilor industriale și a centrelor de cercetare științifică din Republica Moldova, care produc și livrează produse cu dublă destinație, în vederea aprecierii capacității autohtone din domeniul industriei.
		De asemenea, propunem indicatorul de monitorizare „Evaluarea discrepanțelor normative și de reglementare a industriei naționale de apărare efectuată” să fie transferat la acțiunea nr.67 . La acțiunea nr.67 „Dezvoltarea cadrului normativ în domeniul industriei naționale de apărare” recomandăm reformularea ambilor indicatori de monitorizare, după cum urmează: 1. <i>Evaluarea cadrului de reglementare a industriei de apărare în statele membre ale UE efectuată</i> , cu stabilirea termenului de realizare - Trim. IV 2027, și 2. <i>Cadrul de reglementare național aferent industriei militare dezvoltat</i> , Trim. IV 2028. La acțiunea 68 „Stimularea investițiilor (autohtone și străine) în producerea de armament și muniții, implicit prin valorificarea platformelor investiționale și a schemei de ajutor de stat regionale”, indicatorul de monitorizare „Parc industrial pentru producerea de bunuri strategice dezvoltat” urmează a fi reconsiderat și expus în următoarea redacție: „Parc industrial specializat de categoria „B” dezvoltat”. Din coloana „Asistență externă” și „Responsabili” urmează a fi exclusă ODA.	Se acceptă.
		Subsidiar, La acțiunea 68 , realizarea indicatorul de monitorizare „Fond național pentru sprijinirea IMM-urilor în domeniul Industriei de apărare creat” nu poate fi atribuită MDED și ODA, dat fiind faptul că crearea acestui Fond nu se pliază prevederilor art.11 al Legii nr.179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii și implicit responsabilităților IP ODA, reieșind din domeniile de competență și misiunea acesteia (Statutul Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenorialului, HG nr.487/2022).	Se acceptă parțial. A fost agreată, în comun cu MDED, modificarea indicatorului de monitorizare, cu dezagregarea acestuia, în următoarea redacție: -„Numărul beneficiarilor schemei de ajutor de stat regional pentru investițiile în sectoarele prioritare strategice ale industriei prelucrătoare, în special în industria de apărare, inclusiv pentru genul de activitate CAEM C 2540 – Fabricarea de armament și muniții”;

			-„Valoarea ajutorului de stat acordat în baza schemei”.
		Totodată, informăm că activitățile atribuite CAEM C 2540 „Fabricarea de armament și muniții” – sunt eligibile pentru aplicare la schema de ajutor de stat regional pentru investiții, iar agenții economici din industria de apărare pot aplica la aceasta fără a fi creat un Program/Fond specializat pentru industria de apărare/militară.	Se acceptă.
Adițional la indicația Cancelariei de Stat			
Centrul Național de Management al Crizelor (Avizul nr. 68 din 16.03.2026 la nr. 11/342 din 03.03.2026)	23.	Prin prezenta, Centrul Național de Management al Crizelor informează că, a examinat proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034 și, reieșind din competențele funcționale, exprimă susținerea și acordul de a fi inclus în calitate de co-responsabil la acțiunile 15-20, 28,30 și 106 din Planul de acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei.	Se acceptă.
Consultare publică			
Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne (Avizul nr. A/21 – 673 din „20” 20.03.2026)	24.	Completarea Capitolul III. Obiectivele generale, pct. 34.1. (OG 1) Dezvoltarea și modernizarea capacității naționale de apărare: promovarea transparentă a politicilor de securitate națională”. Necesitatea completării este determinată prin faptul promovării transparenței și creșterea prestigiului forțelor armate sunt interdependente și contribuie împreună la întărirea unui climat de siguranță și încredere la nivel național.	Se acceptă parțial. Conform prevederilor HG nr. 386/2020, în speță art. 18.3, obiectivele generale (strategice) vor fi preluate din Strategia Națională de Apărare și pot fi ajustate în funcție de perioada de implementare a programului și de subdomeniile acoperite de acesta. Însă, ca urmare a repartizării și atribuirii tuturor obiectivelor specifice obiectivelor generale, obiectivul specific referitor la promovarea transparenței a fost deja inclus și este atribuit obiectivului general OG 3 „Dezvoltarea și aprofundarea relațiilor de cooperare și parteneriate bilaterale, regionale și internaționale în domeniul apărării și securității militare”. Acțiunile menite să întărească transparența politicilor de securitate națională sunt formulate în următoarea redacție la OS 3.4: „Asigurarea transparenței și eficienței managementului

			sistemului național de apărare și dezvoltarea culturii de securitate și de apărare”. Acesta va include acțiuni ce țin de: -„Sporirea capacităților instituționale de supraveghere și prevenirea corupției”; -„Asigurarea controlului civil democratic asupra structurilor de apărare și securitate națională”; -„Dezvoltarea și/sau îmbunătățirea culturii de securitate și apărare, atât instituționale, cât și a societății”; -„Creșterea nivelului de participare și reprezentare a femeilor în sectorul de securitate și apărare”; -„Prevenirea inechităților, violenței și hărțuirii în sectorul de securitate și apărare prin reducerea riscurilor și eliminarea consecințelor asociate discriminării”. Referitor la partea ce vizează creșterea prestigiului Forțelor Armate și promovarea acestora, aceste aspecte sunt deja prevăzute la Obiectivul General OG 4 „Consolidarea credibilității strategice a Republicii Moldova prin atingerea a 1% din PIB pentru apărarea națională până în anul 2030”, în speță atribuite obiectivelor specifice: -OS 4.2: „Ajustarea cadrului legal privind salarizarea personalului din sistemul național de apărare, până în 2029”; -OS 4.4: „Promovarea politicilor de creștere a atractivității și competitivității profesiilor din sistemul național de securitate și apărare, până în 2029”.
		Completarea Capitolul IV. Obiectivele specifice, pct. 35.2. Pentru OG2 al politicii de apărare (OG SNA 26.2) - Integrarea în arhitectura de securitate și apărare a UE:	Se acceptă parțial. Împărtășind viziunea privind necesitatea dezvoltării capacităților naționale în domeniu industriei, Ministerul Apărării și în comun cu

		(OS 2.3) Dezvoltarea capacităților naționale în domeniul industriei de apărare, până în 2027 (OS SNA 27.14); „evaluarea disponibilității și a potențialului de utilizare a infrastructurii moștenite din perioada sovietică”. Necesitatea completării este determinată de faptul că dezvoltarea capacităților naționale în domeniul industriei de apărare constituie un pilon esențial al securității statului, deoarece asigură autonomia în producerea și întreținerea echipamentelor militare, reducând dependența de surse externe. În acest proces, evaluarea disponibilității și a potențialului de utilizare a infrastructurii moștenite din perioada sovietică devine o etapă necesară, întrucât aceasta poate oferi o bază materială valoroasă pentru modernizare și eficientizare. Totuși, o astfel de evaluare trebuie realizată riguros, având în vedere gradul de uzură, nivelul tehnologic și compatibilitatea cu standardele actuale. Prin valorificarea inteligentă a resurselor existente, concomitent cu investiții în tehnologii moderne, statul poate construi o industrie de apărare sustenabilă și competitivă.	MDED au propus acțiunea de „Evaluare a bazei tehnologice și industriale de apărare a Republicii Moldova” și „Efectuarea studiului privind fezabilitatea organizării parteneriatelor de cooperare în vederea promovării industriei de apărare efectuat”, care este atribuită „OS 2.3 Dezvoltarea capacităților naționale în domeniul industriei de apărare, pînă în 2027”.
Centrul Pro Marshall din Republica Moldova (20.03.2026)	25.	Pe baza analizei documentului și a practicilor internaționale, Centrul Pro Marshall propune 6 propuneri și completări la Programul SNA 2026–2030: PROPUNEREA 1. Elaborarea unui Plan de acces la Instrumentul Safe al UE (OG/OS vizat: OG 4 (Credibilitate strategică, 1% PIB), OS 4.1 (creșterea bugetului apărării), OS 4.3 (achiziții strategice), OG 2 (Integrare arhitectură UE), OS 2.4 (instrumente UE). Republica Moldova este eligibilă să participe la achiziții comune în cadrul SAFE (<i>Security Action for Europe</i>) – instrumentul de €150 miliarde al UE – în calitate de stat semnatar al Parteneriatului de Securitate și Apărare cu UE (semnat în mai 2024). Primele debursări SAFE au început în martie 2026, iar Programul SNA nu conține un plan explicit de valorificare a acestei oportunități. România, Estonia, Polonia și alte 16 state membre UE au depus deja planuri naționale de investiții în apărare pentru accesarea SAFE. Republica Moldova riscă să fie lăsată în urmă. Accesul la SAFE poate decala semnificativ deficitul de finanțare estimat la 6,5+ miliarde lei în 2026–2029. Împrumuturile SAFE au maturitate de 45 ani, perioadă de grație de 10 ani și sunt garantate de bugetul UE – condiții net superioare finanțării pe piața de capital. Valorificarea SAFE ar accelera modernizarea Armatei Naționale cu câțiva ani față de scenariul finanțării exclusiv din bugetul național.	Se acceptă parțial. Propunerea este binevenită, însă, Programul deja dispune de un astfel de obiectiv specific intitulat (OS 2.4) „<i>Valorificarea a cel puțin 2 inițiative/instrumente ale UE în domeniul securității și apărării, precum și continuarea derulării obiectivelor de parteneriat existente cu NATO, până în 2029</i>”. Aceasta va include măsuri ce țin de: – Avansarea cooperării cu UE, precum și participarea Republicii Moldova la inițiativele și instrumentele relevante ale UE în domeniul apărării (PESCO, EDA, SAFE), anual, până în 2029; – Implementarea proiectelor și programelor curente în cadrul instrumentului <i>European Peace Facility</i> (EPF); – Adaptarea cadrului normativ național, în perspectiva participării la aderarea și implementarea inițiativelor UE, până în 2029.

		1.Completarea Programului SNA cu un obiectiv specific dedicat elaborării unui Plan Național de Investiții în Apărare (PNIA) conform cerințelor SAFE, în termen de 6 luni de la adoptarea Programului.	În conformitate cu Parteneriatul de Securitate și Apărare dintre Republica Moldova (RM) și Uniunea Europeană, semnat la 21 mai 2024, ambele părți și-au asumat angajamentul de a explora posibilitățile de participare a RM, în baza regulilor și procedurilor relevante ale UE, la proiecte și inițiative aferente industriei de apărare, inclusiv achiziții comune. În acest sens, Ministerul Apărării întreprinde măsuri de rigoare privind realizarea posibilității de aderare și participare la SAFE. Ținând cont de conjunctura creată și situația financiară, RM poate participa la achiziții comune în cadrul SAFE doar prin intermediul proiectelor conduse de o țară membră UE. În același context, RM mizează pe sprijinul României - în calitate de partener esențial în domeniu apărării al țării. Considerăm că elaborarea unui Plan Național de Investiții în Apărare (PNIA) conform cerințelor SAFE este o măsură prematură la această etapă. Totodată, în cazul unor decizii agreate în acest sens, RM eventual ar putea fi parte a unui asemenea Plan de Investiții al României.
		2.Instituirea unui grup de lucru interministerial (MA, MF,MDED, MAE) pentru identificarea proiectelor eligibile SAFE – în special achiziții comune în domeniile apărării aeriene, sistemelor fără pilot, protecției cibernetice și mobilității militare.	Se acceptă parțial. Un astfel de mecanism de cooperare deja există și a fost instituit în contextul identificării mai multor opțiuni de cooperare cu UE (PESCO, EDA, industria de apărare etc.). Grupul de lucru este condus de Ministerul Afacerilor Externe și include reprezentanți ai Aparatului Președintelui RM, ai Consiliului Național de Securitate, ai Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, ai Agenției de Investiții și ai Ministerului Apărării. Ședințele de coordonare se desfășoară periodic și au drept scop examinarea mai multor aspecte ale cooperării

			RM–UE (raportarea evoluțiilor, coordonarea și stabilirea următorilor pași). Din aceste considerente, ar fi oportună nu crearea unor formate noi, ci eficientizarea și/sau extinderea ariei de responsabilitate a celor existente. Acest lucru va fi asigurat odată cu avansarea și instituționalizarea formatului de interacțiune prin SAFE.
		3.Negocierea unui acord bilateral cu România, Estonia sau Polonia pentru participare comună la proiecte SAFE, valorificând relațiile de parteneriat existente	Se acceptă parțial. Valorificând relațiile de parteneriat existente și statutul României ca partener esențial în domeniul apărării al RM, precum și în vederea avansării proiectelor SAFE, Ministerul Apărării a înaintat demersuri diplomatice către partea română. Constatăm că au fost deja inițiați primii pași de negociere a participării la achizițiile comune în cadrul SAFE, prin solicitarea de participare la două proiecte de achiziții comune.
		4.Adaptarea mecanismului de achiziții (OS 4.3) pentru a fi compatibil cu cerințele SAFE: achiziții comune, conținut european minim 65%, plan multianual.	Se acceptă parțial. În lipsa unui acord bilateral cu UE privind participarea RM la achiziții în cadrul SAFE, nu este posibilă adaptarea mecanismului de achiziții (OS 4.3) pentru a fi compatibil cu cerințele SAFE: achiziții comune și un conținut european minim de 65%. Actualmente, este posibilă participarea în limita a până la 35% din volumul contractului oferit prin instrumentul SAFE.
		5.Publicarea anuală a unui raport de progres privind valorificarea instrumentelor UE (EPF, SAFE, EDIP), cu indicatori de absorbție a fondurilor.	Se acceptă parțial. Ministerul Apărării deja raportează progresul privind implementarea și valorificarea instrumentelor UE, în special celor vizate în Parteneriatul de Securitate și Apărare dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană prin intermediul mai multor platforme, cum ar fi: Reuniunile Dialogului anual Republica Moldova-Uniunea Europeană în domeniul

			securității și apărării, Dialogul Republica Moldova-Uniunea Europeană la nivel înalt în domeniul politic și de securitate, precum și prin intermediul Reuniunilor Consiliului de asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană. La fel, instituția, raportează progresele privind valorificarea instrumentelor UE în cadrul procesului de realizare a Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029.
		PROPUNEREA 2. Metodologie instituționalizată de integrare a lecțiilor din Ucraina, OG/OS vizat: OG 1 (Dezvoltare și modernizare), OS 1.9 (formare continuă, lecții din conflicte), OS 1.5 (apărare aeriană), OS 1.7 (apărare cibernetică) , OS 1.8 (avertizare timpurie) <i>Războiul din Ucraina oferă zilnic lecții operaționale de o relevanță directă pentru apărarea națională a Republicii Moldova – privind apărarea aeriană, dronele, rezistența urbană, logistica, comunicațiile criptate și mobilizarea societală. Programul SNA menționează integrarea lecțiilor la nivel conceptual (OS 1.9), dar nu prevede un mecanism instituțional formal și continuu. Estonia, Polonia și Finlanda au creat structuri dedicate de analiză a lecțiilor din Ucraina în cadrul ministerelor lor ale apărării.</i> Integrarea rapidă a lecțiilor operaționale din Ucraina în pregătirea și doctrina Armatei Naționale poate crește substanțial capacitatea de apărare fără costuri proporționale. Ucraina demonstrează că inovația doctrinară și tehnologică rapidă constituie un multiplicator de forță decisiv. Republica Moldova, cu resurse limitate, are cu atât mai mult interes în maximizarea eficienței prin lecții preluate.	Se acceptă. Conform Programului SNA, integrarea lecțiilor din Ucraina în apărarea națională a fost asumat prin obiectivul specific intitulat: <i>(OS 1.9) Perfecționarea a sistemului de formare continuă în cadrul sistemului național de apărare în conformitate cu cerințele războiului modern, cu integrarea lecțiilor însușite din evoluțiile contextului regional de securitate în proporție 50% și promovarea valorilor naționale, până în 2027.</i> Acesta prevede o serie de acțiuni menite să faciliteze acest proces și anume: - Revizuirea planurilor de angajare și întrebuintare a Forțelor Armate, prin integrarea lecțiilor învățate în documentele de planificare, crearea bazei de date pentru doctrine, lecții învățate și standardizare militară prin simulări și exerciții; - Integrarea în programele de pregătire și instruire a lecțiilor însușite din evoluțiile contextului regional de securitate, inclusiv războiul din Ucraina; Referitor la lecțiile învățate, în prezent, Armata Națională se află într-un proces accelerat de modernizare și a demonstrat deja o capacitate de absorbție a lecțiilor din Ucraina, vizibilă în

			modificarea programelor de instruire pentru unitățile de infanterie (accent pe lupta anti-tanc și utilizarea dronelor), pentru a fi capabile să execute misiuni/operații alături de forțele armate ale statelor partenere și să răspundă noilor provocări și amenințări de securitate din regiune. La fel, participarea constantă la exerciții multinaționale, cursuri de performanță, schimb de experiență și dialogul cu partenerii strategici (România, SUA, Germania, Franța, etc.) au facilitat deja un transfer de bune practici aliniate standardelor NATO. De asemenea achizițiile recente de armament arată o aliniere a priorităților de înzestrare cu realitățile din ziua de azi.
		6. Crearea, în cadrul Ministerului Apărării, a unui Centru de Analiză a Lecțiilor Operaționale (CALO), cu misiunea explicită de a extrage, valida și disemina lecțiile din conflictul ucrainean și din participarea la misiuni internaționale.	Se acceptă parțial. Propunerea privind crearea unui Centru de Analiză a Lecțiilor Operaționale (CALO) este agreabilă, dar, la moment, nerealizabilă. Crearea unei structuri noi nu este posibilă în contextul actual, din cauza lipsei resurselor umane calificate și a constrângerilor bugetare. Personalul existent este deja implicat la capacitate maximă în activitățile curente, iar recrutarea și integrarea unor specialiști suplimentari, necesari funcționării unei noi structuri, ar presupune un interval de timp extins, precum și costuri suplimentare care nu pot fi susținute în prezent. Bugetul aprobat pentru perioada în curs acoperă strict necesitățile operaționale existente, fără a permite alocarea de fonduri pentru cheltuieli suplimentare, precum salarii, logistică, spații, echipamente sau alte resurse indispensabile funcționării unei noi structuri. Orice redistribuire a fondurilor ar afecta negativ activitățile deja în

			desfășurare. De asemenea, trebuie avut în vedere că înființarea unei noi structuri implică nu doar resurse inițiale, ci și angajamente financiare recurente, ceea ce ar crea presiuni suplimentare asupra bugetului pe termen mediu și lung. În contextul actual, crearea unei structuri noi nu este fezabilă. Se recomandă reevaluarea oportunității acestei inițiative într-un moment ulterior, în funcție de disponibilitatea resurselor necesare.
		7. Stabilirea unui mecanism formal de cooperare cu Ministerul Apărării al Ucrainei și cu centrele NATO de analiză a lecțiilor (JALLC – <i>Joint Analysis and Lessons Learned Centre</i>) pentru schimb sistematic de informații.	Se acceptă parțial. Propunerea dată dublează mecanisme deja existente la nivel normativ și instituțional, fără a aduce valoare adăugată semnificativă. Cadrul de cooperare dintre Ministerul Apărării al Ucrainei și Ministerul Apărării al Republicii Moldova este unul bilateral, formalizat prin acorduri interguvernamentale și planuri anuale de colaborare, stabilit din anul 1993. Acesta include dialog instituțional periodic la nivel de conducere și experți, activități de instruire, schimburi de experiență și vizite oficiale, precum și cooperarea în formate regionale și internaționale. Colaborarea este orientată preponderent spre consolidarea capacităților de apărare, dezvoltarea instituțională și schimbul de bune practici. Schimbul sistematic de informații cu Ucraina (baza de date)sau <i>Joint Analysis and Lessons Learned Centre</i> (JALLC) deja are loc conform procedurilor și standardelor existente, însă este limitat de acordurile de securitate și de interoperabilitatea sistemelor de comunicații securizate. Se consideră oportună menținerea și consolidarea mecanismelor existente, în

			detrimentul instituirii unor instrumente paralele, care ar genera suprapuneri de competențe, potențiale disfuncționalități în aplicare, afectând coerența și eficiența cadrului existent. Totodată, ar implica utilizarea suplimentară a resurselor administrative și financiare, fără beneficii proporționale.
		8. Introducerea unui ciclu anual de revizuire doctrinară, alimentat de lecțiile CALO, cu actualizarea obligatorie a doctrinelor, manualelor de instruire și programelor curriculare ale AMFA.	Se acceptă parțial. Susținem propunerea de actualizarea obligatorie a doctrinelor, manualelor de instruire și programelor curriculare ale AMFA. Conform Programului SNA, integrarea lecțiilor din Ucraina în apărarea națională a fost asumat prin obiectivul specific intitulat: (OS 1.9) <i>Perfecționarea a sistemului de formare continuă în cadrul sistemului național de apărare în conformitate cu cerințele războiului modern, cu integrarea lecțiilor însușite din evoluțiile contextului regional de securitate în proporție 50% și promovarea valorilor naționale, până în 2027.</i> Acest OS prevede acțiune concretă în acest domeniu intitulată „Ajustarea Curriculumul de studiu a AMFA conform cerințelor moderne în domeniul militariei.”, cu termenul de realizare Trim. III 2027.
		9. Includerea în Programul SNA a unui indicator specific privind numărul de doctrine/manuale actualizate anual pe baza lecțiilor operaționale (țintă: minimum 3 pe an).	Se acceptă parțial. Susținem necesitatea unui proces continuu de actualizare doctrinară și Programul SNA, prevede deja acțiune în acest sens, și anume: <i>„Dezvoltarea și implementarea programelor de pregătire și instruire, care se bazează pe lecțiile însușite din evoluția modului de desfășurare a conflictelor moderne, inclusiv războiul din Ucraina - în cadrul sistemului național de apărare”.</i> Termenul pentru realizarea acestei acțiuni este de Trim. IV 2030. Responsabil de

			bază este Ministerul Apărării, prin Agenția Știință și Memorie Militară, co-responsabili Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul Informații și Securitate. Totodată, subliniem că acțiuni ținute pe dezvoltarea procesului de instruire în cadrul Armatei Naționale cu indicator specifici (numărul exact de manuale ajustate și implementate) vor fi definitive în cadrul Programul de implementare a Strategiei Militare a Republicii Moldova.
		10. Organizarea anuală a unui seminar interinstituțional deschis, la care participă reprezentanți ai MA, MAI, SIS, MEC și societatea civilă, dedicat lecțiilor din Ucraina relevante pentru apărarea națională a Republicii Moldova.	Se acceptă parțial. Programul SNA prevede deja anumite acțiuni în acest sens, și anume: „Efectuarea analizelor, studiilor și cercetărilor privind evoluțiile contextului regional de securitate și lecțiile învățate din desfășurarea războiului din Ucraina, precum și diseminarea rezultatelor cercetărilor pentru ajustarea programelor de instruire”. În ceea ce privește modalitatea de diseminare a lecțiilor din Ucraina relevante pentru apărarea națională a Republicii Moldova, precum organizarea unui seminar interinstituțional, aceasta se realizează prin următoarea acțiune: „Organizarea a cel puțin unei conferințe și/sau mese rotunde pe an, pe aspecte de securitate, apărare și istorie militară, cu participarea reprezentanților universităților din RM, până în 2030.” De asemenea, obiectivul specific intitulat (OS 2.2) „Întărirea capacităților entităților de cercetare-dezvoltare și inovare în domeniul apărării și consolidarea parteneriatelor cu mediul academic și OSC relevante, până în 2030” prevede mai multe acțiuni dedicate desfășurării de seminare și conferințe în domeniul apărării și securității, cu participarea societății civile.

		PROPUNEREA 3. Strategie concretă pentru industria națională de apărare OG/OS vizat: OG 2 (Integrare UE), OS 2.2 (cercetare-dezvoltare-inovare), OS 2.3(industrie de apărare), OG 4 OS 4.3 (achiziții strategice). <i>OS 2.3 din Programul SNA prevede elaborarea unui cadru normativ pentru industria națională de apărare până în 2027, dar nu conține o strategie concretă de identificare a nișelor competitive sau a parteneriatelor industriale. România (Strategia Industriei Naționale de Apărare 2024–2030, Programul Army 2040), Cehia, Bulgaria și alte state cu dimensiuni comparabile demonstrează că o industrie de apărare viabilă poate fi construită chiar cu resurse limitate, prin specializare în nișe specifice și co-producție cu parteneri europeni. Instrumentele UE (EDIP, EDF) și SAFE prevăd explicit stimulente pentru integrarea industriilor de apărare ale statelor candidate.</i> Dezvoltarea unei industrii naționale de apărare, chiar și în nișe limitate, reduce dependența de furnizori externi, creează locuri de muncă calificate, generează venituri din export și întărește credibilitatea strategică a Republicii Moldova. Experiența României arată că fiecare euro investit în industria de apărare generează un multiplicator economic de 2,5–3x, cu efecte pozitive în sectoarele conexe.	Se acceptă parțial. Cadrul normativ național în domeniu industriei naționale, care reglementează atât activitatea economică, cât și organizarea și funcționarea sistemului de apărare și pregătirea economiei pentru satisfacerea necesităților de securitate este reprezentat de: – Legea nr. 845/1992, care stabilește principiile generale ale activității de antreprenariat și funcționarea economiei de piață; – Legea nr. 1192/2002, care reglementează pregătirea de mobilizare și mobilizarea; – Legea nr. 104/2020, care stabilește cadrul privind constituirea și utilizarea rezervelor de stat și de mobilizare; – Legea nr. 212/2004, care definește regimul juridic aplicabil în situații excepționale, inclusiv controlul asupra activității economice. Așadar, prin prisma cadrului normativ se constată că domeniul industriei de apărare nu reprezintă un sector nou pentru Republica Moldova, ci unul existent anterior, care, pe parcursul timpului, nu a fost valorificat sau dezvoltat în mod sistematic. În acest context, lipsa unei abordări consecvente și a unei atenții instituționale adecvate din partea autorităților responsabile a condus la diminuarea capacităților existente.
		11. Realizarea, în termen de 12 luni, a unui studiu de evaluare a capacităților industriale și tehnologice existente în Republica Moldova cu potențial de aplicare în domeniul apărării (industria de precizie, IT/software, electronică, materiale compozite, producție de muniție mică).	Se acceptă parțial. Se consideră oportună valorificarea ideii de evaluare a capacităților industriale și tehnologice existente, cu condiția ca aceasta să fie realizată: -în baza și în corelare cu politicile naționale existente, inclusiv Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova 2023–2030;

			-fără instituirea unor mecanisme sau procese analitice paralele; -prin integrarea în cadrul activităților curente de planificare și analiză la nivel guvernamental. În acest sens, o eventuală analiză ar putea fi realizată sub forma unei actualizări sau consolidări a datelor existente, cu accent pe identificarea capacităților relevante pentru necesitățile de apărare, evitând astfel costuri suplimentare și suprapuneri instituționale. Programul SNA prevede, la OS 2.3 „Dezvoltarea capacităților naționale în domeniul industriei de apărare, până în 2027”, o serie de acțiuni dedicate evaluării capacităților industriale și tehnologice existente în Republica Moldova, cu potențial de aplicare în domeniul apărării, precum și studierii practicii europene și a posibilității stabilirii unor parteneriate în acest sens, după cum urmează: -Evaluarea bazei tehnologice și industriale de apărare a Republicii Moldova (MDED); -Evaluarea cadrului de reglementare a industriei de apărare în statele membre ale UE (MDED); -Efectuarea studiului privind fezabilitatea organizării parteneriatelor de cooperare în vederea promovării industriei de apărare (MA).
		12. Identificarea a 3–5 nișe competitive în care Republica Moldova poate dezvolta capacități de producție sau coproducție în parteneriat cu firme din state membre UE, valorificând instrumentele EDIP și EDF.	Se acceptă parțial. Republica Moldova nu a dispus de o industrie de apărare integrată, ci de capacități industriale fragmentate, actualmente reconvertite sau insuficient valorificate, ceea ce limitează dezvoltarea rapidă a unor nișe competitive. În condițiile actuale, dezvoltarea unor capacități industriale complexe în domeniul apărării nu este realistă, din cauza limitărilor industriale, tehnologice și financiare. Totuși, există potențial

			pentru dezvoltarea graduală a unor domenii bazate pe tehnologii duale și infrastructura existentă, precum soluții IT pentru apărare, securitate cibernetică, sisteme fără pilot și servicii tehnico-logistice. Totodată, conform Legii nr. 845/1992, activitățile antreprenoriale în domeniul apărării sunt reglementate și permise exclusiv întreprinderilor de stat. În acest context, propunerea poate fi examinată ca o direcție de acțiune pe termen lung, condiționată de evaluarea capacităților existente și identificarea necesităților și oportunităților de dezvoltare.
		13. Elaborarea unui mecanism de tip offset: achizițiile militare majore să includă obligații de transfer de tehnologie sau producție locală parțială, similar modelului românesc (K9 Thunder, Cobra 2) sau polonez (K2PL).	Nu se acceptă. Propunerea privind instituirea unui mecanism de tip offset necesită o analiză suplimentară, având în vedere următoarele considerente: Cadrul normativ național nu reglementează, în prezent, astfel de mecanisme în domeniul apărării, ceea ce impune evaluarea oportunității și a condițiilor de introducere a acestora. Totodată, pot apărea interferențe cu principiile aplicabile achizițiilor publice, în special în ceea ce privește asigurarea concurenței și transparenței. Implementarea unui asemenea mecanism presupune existența unor capacități instituționale și industriale adecvate, care, la această etapă, necesită dezvoltare graduală. De asemenea, domeniul achizițiilor în apărare se află în proces de reglementare, prin elaborarea unui proiect de lege specific, ceea ce necesită o analiză atentă a oportunității și modalităților de integrare a mecanismelor de tip offset în viitorul cadru legislativ.

	14. Crearea unui Fond de Inovare în Apărare, cu capital mixt public-privat, similar modelului Brave1 ucrainean, pentru finanțarea rapid-ciclu a start-up-urilor de <i>defense tech</i>.	Nu se acceptă. Propunerea privind crearea unui Fond de Inovare în Apărare nu poate fi susținută în forma actuală, din cauza insuficienței cadrului normativ și instituțional, precum și a riscurilor asociate gestionării fondurilor publice. Totodată, inițiativa nu este corelată cu mecanismele existente de inovare și digitalizare, supraestimează capacitatea de implementare și nu asigură integrarea rezultatelor în sistemul de apărare. În condițiile în care cadrul normativ existent permite deja implicarea persoanelor fizice și juridice în activități relevante pentru apărare, se consideră oportună consolidarea mecanismelor existente, fără instituirea unor fonduri dedicate suplimentare.
	15. Alocarea explicită a 2% din bugetul apărării pentru cercetare-dezvoltare și inovare (OS 2.2), cu o foaie de parcurs anuală privind proiectele finanțate și rezultatele obținute.	Se acceptă parțial. Programul SNA prevede necesitatea alocării a 2% din bugetul apărării pentru cercetare-dezvoltare și inovare (OS 2.2). Propunerea privind o foaie de parcurs anuală dedicată activităților de cercetare și inovare în domeniul apărării este oportună, cu condiția asigurării unei finanțări previzibile; la acest capitol însă există deficiențe. Ministerul Apărării prezintă anual propuneri pentru Strategia Sectorială de Cheltuieli (SSC) pentru sectorul de apărare, precum și pentru Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM), care reflectă finanțarea reală a sectorului, solicitând alocarea a până la 2% din bugetul apărării pentru cercetare-dezvoltare și inovare. Din momentul aprobării Strategiei Naționale de Apărare (HP nr. 319/26.12.2024, MO 03.01.2025), Ministerul Apărării a înaintat astfel

			de demersuri pentru SSC 2026–2028, care însă nu au fost incluse de Ministerul Finanțelor în CBTM 2026–2028, din cauza constrângerilor financiare existente.
		PROPUNEREA 4. Plan de acțiune pentru atragerea și retenția resursei umane militare OG/OS vizat: OG 4 (Credibilitate strategică), OS 4.2 (cadru legal salarizare), OS 4.4 (atractivitate profesii), OG 1, OS 1.9 (formare continuă) <i>Programul SNA identifică corect criza demografică și scăderea atractivității serviciului militar (sec. 2, pct. 20.12), dar măsurile prevăzute (OS 4.2 – revizuirea salarizării; OS 4.4 – campanii de marketing) sunt insuficiente față de amploarea provocării. Moldova pierde anual mii de tineri prin migrație, exact din grupa de vârstă 18–35 ani. Statele cu probleme similare – Estonia, Letonia, Lituania și Finlanda – au adoptat pachete integrate de atragere care combină salarii competitive, beneficii sociale, locuințe, carieră profesională atractivă și cultură organizațională modernă.</i> Fără resurse umane suficiente și calificate, niciun program de înzestrare sau modernizare nu poate fi implementat eficient. Statele baltice demonstrează că, prin pachete integrate de atragere, este posibilă creșterea efectivelor militare cu 15–25% în 3–5 ani, chiar în condiții demografice dificile. Programul recurent de marketing (OS 4.4) rămâne insuficient fără un pachet de beneficii competitive.	Se acceptă parțial. Pachetul social destinat militarilor prin contract din RM a fost consolidat prin acordarea unor garanții și beneficii suplimentare, inclusiv facilități sociale, compensații și asigurarea cu locuințe de serviciu, în scopul creșterii atractivității serviciului militar. Cu toate acestea, nivelul actual al remunerării rămâne insuficient pentru atragerea și menținerea personalului calificat. Persistă riscul ca militarii prin contract, inclusiv cei cu un nivel înalt de pregătire profesională, să opteze pentru încetarea raporturilor de serviciu în favoarea unor oportunități mai avantajoase din punct de vedere financiar. Această situație afectează capacitatea instituțională a Forțelor Armate, în special în contextul investițiilor semnificative realizate în formarea personalului militar profesionist.
		16. Elaborarea unui Plan Integrat de Atragere și Retenție a Resursei Umane Militare (PIARUM) ca document de politici distinct, adoptat prin Hotărâre de Guvern, cu obiective cantitative anuale clare.	Se acceptă parțial. La moment sistemul de recrutare și retenție a resursei umane este în proces de revizuire și transformare atât a structurii cât și a proceselor. Astfel, la nivel instituțional este elaborat Planul de recrutare anual/trimestrial cu monitorizarea rezultatelor și a îndeplinirii sarcinii de recrutare. Totodată, Programul SNA deja prevede unele acțiuni de atragere și retenție resursei umane, și anume la obiectivul specific (OS 4.4.) <i>Promovarea politicilor de creștere a atractivității și a competitivității profesiilor din sistemul național de securitate și apărare, până în 2029 pentru anul 2027 este planificat</i>

			elaborarea unei politici publice de asigurare cu resurse umane a Armatei Naționale, care va fi aprobată prin ordinul Ministrului Apărării, precum și către anul 2029 vor fi promovate politici de creștere a atractivității și a competitivității acestora pe piața forței de muncă, prin elaborarea de acte normative cu privire la creșterea atractivității profesiei militare, protecția socială și de asigurare a militarilor. În lumina celor enunțate, considerăm că această propunere necesită reformulare sau excludere.
		17.Creșterea gradului de transparență privind grila salarială militară: publicarea unui calculator online de salarizare (similar modelelor din Estonia și Letonia) care să permită compararea veniturilor militare cu sectorul privat.	Nu se acceptă. Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar prevede formula de calcul a salariului militarilor prin contract (Anexa.5), de aceea nu considerăm oportun includerea acestui punct în Program. Totodată, valoarea de referință utilizată pentru salarizare și indemnizații în sectorul de apărare și ordine publică se stabilește anual, prin legea bugetului de stat (ex., pentru anul 2026 în vigoare Legea nr. 322/2025 bugetului de stat, art. 10), ce reprezintă un act normativ public, accesibil pentru compararea veniturilor militare cu sectorul privat.
		18.Introducerea unui program de burse pentru studii superioare tehnice cu angajament de serviciu militar: model verificat în Finlanda și SUA (ROTC), adaptat la specificul Republicii Moldova.	Se acceptă parțial. Propunerea urmează a fi analizată din punct de vedere a conformității cu actele normative în vigoare, însă, la moment, considerăm prematur includerea acestui punct în Program, dacă ulterior va fi oportun și posibil din punct de vedere legal, vom veni cu propuneri pentru Program.
		19.Crearea unui program de recrutare specifică pentru diaspora: tineri moldoveni cu cetățenie sau rezidență în UE care doresc să contribuie la apărarea națională, inclusiv prin serviciu limitat sau reserve forțe.	Nu se acceptă. Începând cu anul 2024 Armata Națională lansează de 2 ori pe an Campanii de marketing a

			profesiei militare care sunt diseminate prin TV, radio, și rețelele de socializare. Totodată, recrutorii din Centrele Militare participă la diverse evenimente în localitățile din zona de responsabilitate unde deseori participă diaspora sau rudele apropiate ale cetățenilor aflați peste hotarele țării, astfel, informația despre oferta de angajare, încadrare în serviciul militar prin contract este disponibilă și cetățenilor Republicii Moldova din diasporă.
		20. Instituirea unui Indice Anual de Atractivitate a Carierei Militare, publicat în Raportul Anual al MA, care măsoară rata de aplicare, retenție, satisfacție și comparabilitatea salarială – indicator de responsabilizare publică.	Nu se acceptă. Informația cu privire la rata de aplicare și retenție în vederea Instituirii unui Indice Anual de Atractivitate a Carierei Militare cade sub incidența informației restricționate și nu poate fi implementat.
		PROPUNEREA 5. Plan de mobilizare economica cu termene și responsabilități clare, OG/OS vizat: OG 1 (Dezvoltare și modernizare), OS 1.3 (sistem de mobilizare), OS 1.4 (rezistență națională), OG 4, OS 4.5 (infrastructură critică). <i>OS 1.3 prevede consolidarea sistemului național de mobilizare, iar OS 4.1 vizează implicarea MDED în elaborarea Planului de Mobilizare a Economiei Naționale. Totuși, Programul SNA nu stabilește un calendar concret, indicatori intermediari și responsabilități clare pentru acest proces. Experiența Finlandei, Suediei și a Ucrainei arată că mobilizarea economică – capacitatea statului de a orienta rapid resursele private și publice spre apărare în timp de criză – trebuie planificată și exersată pe timp de pace. România a aprobat în 2025 un Plan Național de Mobilizare Economică, care include simulări anuale cu sectorul privat.</i> Mobilizarea economică eficientă poate multiplica cu 3–5x resursele disponibile pentru apărare în caz de criză, fără costuri bugetare suplimentare pe timp de pace. Ucraina demonstrează că o economie mobilizabilă constituie un avantaj strategic determinant. Planificarea din timp a mobilizării economice reduce costul și durata tranziției de la economie de pace la economie de apărare.	Se acceptă.

		21. Stabilirea unui termen maxim de 18 luni (până la sfârșitul anului 2027) pentru adoptarea de către Parlament a Planului de Mobilizare a Economiei Naționale, conform angajamentului din SNA.	Se acceptă parțial. Propunerea este binevenită, însă termenii de realizare sunt considerați inoportuni. Responsabilitatea elaborării planului revine MDED, care, în prezent, nu dispune de capacitățile instituționale necesare pentru realizarea acestei sarcini. Programul stabilește această direcție drept prioritate zero, ce necesită eforturi pro active. În același timp, Programul prevede elaborarea Planului de mobilizare a economiei naționale până în 2029, pentru realizarea obiectivului specific (OS 1.3): „<i>Consolidarea și eficientizarea sistemului național de mobilizare, inclusiv prin digitalizare și tehnologii moderne, până în 2030</i>”. În acest sens, sunt prevăzute următoarele măsuri: - instituirea, în anul 2026, în cadrul MDED, a unei subdiviziuni specializate în domeniul mobilizării economiei naționale; - actualizarea, în anul 2026, a nomenclatoarelor rezervelor de stat și de mobilizare; - asigurarea cadrului de planificare și implementare a procesului de mobilizare, în conformitate cu legislația în vigoare, până în 2028.
		22. Organizarea anuală a unui exercițiu de simulare a mobilizării economice, care să implice cel puțin 50 de agenți economici din sectoarele strategice (energie, transport, alimentar, IT, farmaceutic).	Se acceptă parțial. Programul prevede măsuri pentru realizarea obiectivului specific (OS 1.3): „<i>Consolidarea și eficientizarea sistemului național de mobilizare, inclusiv prin digitalizare și tehnologii moderne, până în 2030</i>”. În acest sens, sunt prevăzute următoarele măsuri anuale de pregătire pentru mobilizare:

			-instruirea conducătorilor APC și APL, a instituțiilor, a agenților economici și a populației; -pregătirea și menținerea capacității de mobilizare a instituțiilor, a populației și a rezerviștilor; -pregătirea rezervei FA. Se va analiza posibilitatea desfășurării anuale a unui exercițiu de simulare a mobilizării economice, care să implice cel puțin 50 de agenți economici din sectoarele strategice (energie, transport, industrie alimentară, IT, farmaceutic). În eventualitatea implicării în domeniul de responsabilitate, această sarcină ar urma să fie asumată de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării.
		23. Crearea unui Registru al Capacităților de Mobilizare Economică, gestionat de MDED și actualizat semestrial, care să inventarieze capacitățile industriale și logistice mobilizabile în caz de criză.	Se acceptă parțial. Programul SNA conține deja acțiuni menite să asigure, până în trimestrul IV 2028, evidența resurselor de apărare, prin dezvoltarea și punerea în aplicare a sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al resurselor de apărare” (SIA RSRA), gestionat de Ministerul Apărării. În ceea ce privește registrul capacităților de mobilizare economică, în cazul în care Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED) agreează această propunere, aceasta va fi acceptată.
		24. Revizuirea cadrului normativ privind rezervele de stat pentru a include categorii moderne de resurse (energie regenerabilă stocată, componente IT/comunicații, medicamente esențiale) – nu doar categoriile clasice.	Se acceptă parțial. Programul SNA conține deja acțiuni menite: -să ajusteze categoriile rezervelor de stat; astfel, până în trimestrul III 2026, se vor actualiza nomenclatoarele rezervelor de stat și de mobilizare (responsabil: Ministerul Afacerilor Interne/Agencia Rezerve Materiale);

			-să ajusteze, până în trimestrul I 2027, cadrul normativ în domeniul asigurării achizițiilor necesare completării rezervelor de stat și de mobilizare (responsabil: Ministerul Finanțelor).
		25. Elaborarea unui Ghid pentru Sectorul Privat privind pregătirea pentru situații de urgență cu caracter de securitate națională, distribuit prin ODIMM și camerele de comerț.	Se acceptă parțial. Programul SNA conține deja acțiuni privind implicarea sectorului privat; astfel, până în trimestrul IV 2028, vor fi modificate actele normative în domeniu, precum și va fi stabilit algoritmul privind implicarea sectorului privat din Republica Moldova în procesul de mobilizare a infrastructurii și a resurselor (responsabil: MDED).
		PROPUNEREA 6. Mecanism de transparență publică și participare civică în implementarea SNA OG/OS vizat: OG 3 (Colaborare interinstituțională, parteneriate) OS 3.2 (comunicare strategică) OS 3.4 (transparență, cultură de securitate) OG 5 (furnizor de securitate) OS 1.9 (valori naționale, educație) <i>Programul SNA prevede proceduri de monitorizare, evaluare și raportare (Cap. IX), cu rapoarte anuale adresate Guvernului, Președintelui și Parlamentului, și publicare pe site-ul MA. Această abordare este necesară, dar insuficientă pentru a construi și menține capitalul de legitimitate publică de care apărarea națională are nevoie. Experiența României (Armata este instituția cu cel mai înalt nivel de încredere), Finlandei și Estoniei arată că transparența activă – nu doar raportarea formală – este factorul determinant al încrederii publice. Programul SNA trebuie să depășească paradigma raportării administrative și să adopte o paradigmă a angajamentului civic.</i> Nivelul de încredere publică în Armata Națională (locul 2 în România, locul 2 în Republica Moldova conform sondajelor 2025) este un capital strategic ce trebuie cultivat activ. O societate informată și angajată civic în apărarea națională este mai rezistentă la dezinformare, mai disponibilă să sprijine creșterile bugetare pentru apărare și mai capabilă să funcționeze în situații de criză. Transparența activă consolidează și credibilitatea externă a Republicii Moldova față de partenerii internaționali.	Se acceptă parțial. Deși consolidarea încrederii publice în domeniul apărării reprezintă un obiectiv legitim, extinderea cadrului actual de monitorizare, evaluare și raportare prevăzut în Programul SNA este considerată excesivă. Cadrul existent asigură un nivel adecvat de transparență instituțională, corespunzător specificului sensibil al domeniului apărării. Extinderea acestuia poate genera riscuri privind divulgarea unor informații sensibile, în contextul menținerii prezenței militare ilegale a Federației Ruse pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, preluarea unor modele aplicate în România, Finlanda sau Estonia necesită adaptare la capacitățile instituționale, contextul de securitate și resursele disponibile la nivel național. Nivelul actual de încredere publică în Armata Națională indică funcționalitatea mecanismelor existente, fără a exista suficiente argumente care să justifice extinderea acestora în raport cu costurile și riscurile aferente.

			În acest context, considerăm oportună organizarea anuală, în cadrul Platformei Consultative Permanente a Ministerului Apărării, a Consultărilor Publice în domeniul Apărării și Securității privind implementarea Programului Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2026–2030, amenințările identificate și prioritățile de finanțare, cu participarea societății civile, mediului academic, <i>think-tankurilor</i> de profil și comunităților diasporei.
		26. Crearea unui Portal Public de Transparență a Implementării SNA, separat de site-ul instituțional al MA, cu actualizare trimestrială a indicatorilor, bugetelor executate și achizițiilor finalizate – model similar portalului data.gov.ro al României sau defense.ee al Estoniei.	Nu se acceptă. Crearea unui portal dedicat exclusiv implementării SNA în domeniul apărării reprezintă o inițiativă inovatoare pentru RM, însă necesită resurse financiare, tehnice și umane suplimentare, care, în contextul actual de securitate, sunt prioritizate pentru consolidarea capacităților operaționale. În condițiile existenței unor canale funcționale de informare publică, dezvoltarea unui astfel de portal nu se justifică la această etapă. Propunerea poate fi reconsiderată ulterior, în funcție de evoluția climatului de securitate regional.
		27. Instituirea unui Consiliu Civic Consultativ al Apărării Naționale, format din reprezentanți ai societății civile, mediului academic, think-tank-urilor de securitate și comunităților diasporei, cu rol de monitorizare independentă a Programului SNA și drept de a transmite recomandări Comisiei pentru securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului.	Se acceptă parțial. În contextul executării prevederilor Hotărârii de Guvern nr. 435/2023 privind modificările HG nr. 967/2016 „<i>Cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional</i>”, în cadrul Ministerului Apărării a fost instituit un mecanism asemănător, și anume: <i>Platforma Consultativă Permanentă a Ministerului Apărării - Grup de Lucru permanent privind transparența în procesul decizional</i>, ce activează în baza Regulamentului cu privire la organizarea activității Platformei Consultative Permanente (PCP) în cadrul

			Ministerului Apărării, aprobat prin Ordinul Ministrului Apărării nr. 443/2024 „Cu privire la constituirea Platformei Constativă Permanente în cadrul Ministerului Apărării”. Acest mecanism permite consultarea societății civile și a experților, într-un mod flexibil și adaptat necesităților, fără a institui o structură permanentă rigidă.
		28. Organizarea anuală a unei Consultări Publice despre Apărare, distinctă de consultările legislative formale, care să prezinte cetățenilor stadiul implementării SNA, amenințările identificate și prioritățile de finanțare – model Finlanda White Paper on Defence.	Se acceptă.
		29. Introducerea în curricula școlară (clasele IX–XII) a unui modul obligatoriu de educație pentru apărare și securitate națională, elaborat de MA în parteneriat cu MEC, care să includă elemente de reziliență civilă, dezinformare și rolul cetățeanului în apărarea națională.	Se acceptă parțial. Se acceptă în cazul în care MEC va agreea această propunere. În prezent, Programul SNA prevede deja întreprinderea unor măsuri în această direcție, detaliate prin obiectivul specific intitulat (OS 1.9) „Perfecționarea sistemului de formare continuă în cadrul sistemului național de apărare, în conformitate cu cerințele războiului modern, cu integrarea lecțiilor învățate din evoluțiile contextului regional de securitate în proporție de 50% și promovarea valorilor naționale, până în 2027”, concretizat prin următoarele acțiuni: -„Implementarea disciplinelor opționale în domeniul securității și apărării în programele curriculare, precum și a programelor de educație militar-patriotică a tinerei generații” (responsabil: MA). Această acțiune include măsuri menite să organizeze ședințe în cadrul instituțiilor de învățământ școlar și, la solicitare, universitar; -„Desfășurarea de activități educaționale nonformale orientate spre promovarea valorilor

			naționale prin intermediul activităților de tineret” (responsabil: MEC); – „Includerea în lista de priorități a concursurilor de proiecte pentru organizațiile de tineret a subiectelor conexe conceptului de apărare națională” (responsabil: MEC); – „Abordarea subiectelor conexe conceptului de apărare națională în cadrul instruirilor tematice desfășurate pentru personalul angajat din centrele de tineret” (responsabil: MEC).
		30. Publicarea anuală a unui Barometru al Securității Naționale – studiu sociologic standardizat (deja inițiat, cf. sondajele IFESO 2025 citate în document) – ca instrument permanent de monitorizare a percepției publice și calibrare a comunicării strategice.	Nu se acceptă. Propunerea nu poate fi susținută în forma actuală. Realizarea anuală a unui studiu sociologic standardizat implică costuri financiare și resurse administrative semnificative, care, în contextul actual, pot fi dificil de justificat în raport cu alte priorități din domeniul apărării. De asemenea, există deja instrumente și surse alternative de evaluare a percepției publice (sondaje generale, studii tematice), care pot fi valorificate fără instituirea unui mecanism permanent suplimentar. În prezent, beneficiem de asistență externă în realizarea, pentru al treilea an consecutiv, a sondajului în domeniul securității și apărării, care, în prezent, răspunde pe deplin necesităților instituționale și posibilităților financiare. Se consideră mai oportună utilizarea flexibilă a studiilor sociologice, în funcție de necesități punctuale, în locul instituirii unui barometru anual permanent.
Agencia pentru Știință și Memorie Militară, MA	26.	Recomandări: I. Secțiunea 2. Factori de impact asupra politicii de apărare. Argumentare: Războiul din Ucraina a generat o nouă tratare a securității în Europa prin creșterea capabilităților de apărare a fiecărui stat în parte. În aceste	Se acceptă parțial. Se acceptă inserarea în următoarea redacție porțiunii de argumentare la pct. 20.10:

RM (23.03.2026)	condiții Republica Moldova î-și redefinesc conceptul apărării naționale. Iar abordarea aceasta o găsim în Strategia Națională de Apărare, care depășește percepția îngustă despre apărarea națională ca responsabilitate doar a Ministerului Apărării. Strategiei promovează viziunea complexă a sistemului național de apărare, care are drept scop dezvoltarea, modernizarea și buna funcționare a acestuia, prin responsabilizarea tuturor instituțiilor abilitate în vederea protejării societății și a cetățenilor. Conceptul apărării naționale complexe, prevăzut în Strategia Națională de Apărare se aliniază la abordarea similară a Austriei și Elveției. Implementarea Strategiei va asigura un mediu de securitate stabil și sigur întregii societăți, precum și încrederea cetățenilor în capacitatea statului de a asigura apărarea națională. În același timp, Strategia militară determină, pentru prima dată, conturarea clară a conceptului de „apărare națională complexă” și subliniază rolul său esențial în condițiile actuale de securitate. Fundamentul planificării militare naționale devine astfel sinergia între instituțiile statului, actorii societății civile și ceilalți participanți relevanți implicați în consolidarea rezilienței militare și, după caz, a rezistenței naționale. Această viziune integrată presupune dezvoltarea unei abordări multidimensionale a apărării, care să întemeieze conceptual rezistența națională și să asigure coerența măsurilor adoptate la nivel operațional și strategic. Apărarea teritorială este o componentă a apărării naționale. Războiul din Ucraina a scos în evidență importanța apărării teritoriale în organizarea rezistenței naționale, unde forțele de apărare teritorială au fost create și pregătite pe timp de pace ca un nou gen de armă a Forțelor Armate. Componentele rezistenței naționale sunt apărarea teritorială, mișcarea de rezistență și pregătirea cetățenilor Ucrainei pentru rezistența națională. Actualmente apărarea teritorială este insuficient dezvoltată conceptual și reglementată prin legislația națională. Actualizarea acesteia la cerințele timpului pentru Republica Moldova este o necesitate.	„Războiul din Ucraina a generat o nouă abordare a securității în Europa, prin creșterea capacităților de apărare ale fiecărui stat în parte, și a scos în evidență importanța apărării teritoriale în organizarea rezistenței naționale, unde forțele de apărare teritorială au fost create și pregătite pe timp de pace ca un nou gen de armă al Forțelor Armate. Componentele rezistenței naționale sunt apărarea teritorială, mișcarea de rezistență și pregătirea cetățenilor Ucrainei pentru rezistența națională. Actualmente, apărarea teritorială este insuficient dezvoltată conceptual și reglementată prin legislația națională. Actualizarea acesteia la cerințele timpului, pentru Republica Moldova, este o necesitate. În aceste condiții, Republica Moldova î-și redefinesc viziunea asupra apărării naționale, adoptând Strategia Națională de Apărare și Strategia Militară, prin care subliniază că fundamentul planificării apărării naționale devine sinergia între instituțiile statului, care fac parte din sistemul național de apărare, actorii societății civile și ceilalți participanți relevanți implicați în consolidarea rezilienței militare și, după caz, a rezistenței naționale. Această viziune integrată presupune dezvoltarea unei abordări multidimensionale a apărării, care să fundamenteze conceptual rezistența națională și să asigure coerența măsurilor adoptate la nivel operațional și strategic. ”
	Propuneri: P. 20.2 va fi dezvoltat și se va expune „Apărarea națională complexă și capacitatea de reziliență națională și de rezistență”. În descriere se va include următoarele: Abordarea complexă în asigurarea apărării naționale implică o gamă largă de activități menite să răspundă la amenințările moderne prin colaborarea	Se acceptă parțial. Se acceptă în următoarea redacție: „O apărare eficientă necesită atât pregătire militară, cât și soluții inovatoare în domenii non-militare,

		intersectorială, reziliența societală și integrarea dimensiunii internaționale. O apărare eficientă necesită atât pregătire militară, cât și soluții inovatoare în domenii non-militare, alături de o societate bine informată și instituții capabile să colaboreze eficient. Conceptul contemporan de apărare națională complexă se întemeiază pe două principii esențiale: rezistența și reziliența. Rezistența reflectă voința și angajamentul cetățenilor de a apăra statul în fața unor amenințări militare, în timp ce reziliența desemnează capacitatea societății civile de a-și menține funcționalitatea în condiții de criză, inclusiv în contextul unui atac armat”. <i>Apoi după text.</i>	alături de o societate bine informată și instituții capabile să colaboreze eficient. Viziunea contemporană de apărare națională complexă se întemeiază pe două principii esențiale: rezistența și reziliența. Rezistența reflectă voința și angajamentul cetățenilor de a apăra statul în fața unor amenințări militare, inclusiv pe teritoriile parțial ocupate de adversar, în timp ce reziliența desemnează capacitatea societății civile de a-și menține funcționalitatea în condiții de criză, inclusiv în contextul unui atac armat”. <i>Apoi după text.</i>
		II. Propuneri: La p.66. Se va adăuga: Contribuie la menținerea ficționalității sistemului de rechiziții de bunuri prin asigurarea implementării eficiente a legislației în domeniu. Argumentare: Funcționalitatea eficientă a sistemului de rechiziții de bunuri constituie un determinant operațional al rezistenței naționale, asigurând mobilizarea rapidă și distribuirea resurselor critice necesare menținerii capacității de acțiune a statului și societății. Cadrul legislativ în domeniul respectiv este asigurat prin Legea nr. 1384/2002 cu privire la rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public, Hotărârea Guvernului nr.283/2005 despre aprobarea Regulamentului cu privire la rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public, Hotărârea Guvernului nr.2/2029 privind aprobarea listei cu prețurile principalelor bunuri... Prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 03.08.2022, care modifică Hotărârea Guvernului nr. 1278 din 06.12.2005, viceprim-ministru, ministru al infrastructurii și dezvoltării regionale, este președinte al Comisiei Centrale de Rechiziții.	Se acceptă.
		III. Propuneri: La cap. VI „Indicatori de monitorizare OG1, p 4 se propune de reformulat: Instituționalizarea conceptului de rezistență la nivel național, până în 2027, ca pilon integrator al apărării naționale complexe și al rezilienței naționale.	Se acceptă. Dat fiind faptul că, conform recomandărilor înaintate, unii indicatori de monitorizare au fost ajustați, se acceptă următoarea redacție: „Nivelul de consolidare a rezilienței naționale, reflectat prin capacitatea instituțiilor de a preveni, răspunde și se adapta la crize, în baza conceptului de reziliență aprobat, ca pilon

			integrator al apărării naționale complexe și al rezilienței naționale.”
		La coloana „Valoarea de referință 2028” – „Conceptul elaborat și aprobat” – de adăugat „Cadrul normativ cu privire la apărarea teritorială, ajustat și armonizat.”	Nu se acceptă. Cadrul normativ privind apărarea teritorială va fi revizuit prin prisma modificării legii privind modificarea unor acte normative (Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, asediu și război și Legea nr. 1192/2002 privind pregătirea pentru mobilizare și mobilizarea).
		IV. Propuneri: p.50, subpunct 4. OS 1.4 se propune să fie reformulat – Instituționalizarea conceptului de rezistență la nivel național, până în 2027 prin prisma consolidării capacităților de apărare complexă și de reziliență. V. Propuneri de redactare: p.20.11 – „Un”, p. 27 – „Program”; p.41, OG1, acțiunea 2 – de finalizat propoziția la „Indicator de rezultat”; P.41, OG5, acțiunea 25 – de precizat finalitatea acțiunii - „3 contingente de nivel pluton/companie, inclusiv un contingent de...”; p. 47.6. - „apărare”.	Se acceptă.
Avizare repetată (a doua)			
Serviciul Protecția și Paza de Stat (aviz nr. 2/779 din 24.04.2026)	27.	Serviciul de Protecție și Pază de Stat a examinat proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (<i>număr unic 356/MA/2026</i>). Astfel, Serviciul susține conceptual proiectul hotărârii de Guvern, prin care se propune spre aprobare Programul de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 și vă comunică despre lipsa de obiecții și propuneri, în acest sens. Subsidiar, potrivit art.54 alin.(1) lit.a) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, <i>conținutul proiectului actului normativ se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație.</i> Așadar, în scopul excluderii greșelilor textuale, de punctuație și numerice, titlul Programului propriu-zis, prevăzut în anexă, precum și în textul acestuia urmează a fi adus în concordanță cu titlul hotărârii de Guvern și textul din hotărâre. Totodată, se impune necesitatea revizuirii numerotării punctelor (elementul structural) din Program, pentru a reda o consecutivitate clară, în acest sens.	Se acceptă.

Ministerul Educației și Cercetării (aviz nr. 02/260/26 din 27.04.2026)	28. Ministerul Educației și Cercetării a examinat <i>proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034</i> (număr unic 356/MA/2026), autor – Ministerul Apărării și propune următoarele: La PLANUL DE ACȚIUNI al Programului de implementare pentru anii 2026-2030, la acțiunea 44 și 45, se propune modificarea sursei de finanțare/subprogram din „8601” în „8603”. La acțiunea 45 „Includerea în lista de priorități a concursului de proiecte pentru organizațiile de tineret a subiectelor conexe conceptului de apărare națională”, se propune modificarea sumei din coloana „Total costuri, mii lei” din „48.000,0” în „2.400,0”, având în vedere că acesta este costul total alocat pentru acțiunea propusă, ceea ce presupune și modificarea ulterioară a costurilor de implementare pe ani. La acțiunea 46 „Abordarea subiectelor conexe conceptului de apărare națională în cadrul instruirilor tematice desfășurate pentru personalul angajat din Centrele de tineret”, indicatorul „Cel puțin două sesiuni de formare profesională a lucrătorilor de tineret, organizate anual” se propune modificarea sumei din coloana „Total costuri, mii lei” din „5.000,0” în „200,0”, având în vedere că acesta este costul total alocat, această modificare implică, în mod corespunzător, revizuirea repartizării anuale a costurilor de implementare. Totodată se propune excluderea indicatorului de monitorizare „Ponderea dezvoltării competențelor manageriale și implementarea unui sistem de management bazat pe performanță în centrele de tineret realizate” deoarece formularea acestuia este una generală și lipsită de claritate conceptuală, ceea ce îngreunează operaționalizarea și măsurarea obiectivă a rezultatelor. Indicatorul nu reflectă în mod direct specificul acțiunii propuse și nu permite stabilirea unor criterii precise de evaluare. La indicatorul „Cel puțin o sesiune de instruire de către reprezentanții Ministerului Apărării desfășurată anual”, se propune modificarea coloanei Responsabil din „MEC, ANDPAT, MA” în „MA, MEC, ANDPAT”.	Se acceptă.
Ministerul Culturii (aviz nr. 05/1-09/1234 din 28.04.2026)	29. Ministerul Culturii a examinat proiectul hotărârii de Guvern <i>cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026)</i>, și, în limitele competențelor funcționale, comunică următoarele propuneri.	Se acceptă parțial. Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, indică că în structura părții descriptive a Programului include și componenta privind <i>riscurile de implementare. Urmare analizei riscurilor de implementare a</i>

		În conformitate cu pct. 18.8. din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020, structura părții descriptive a Programului include și componenta privind <i>riscurile de implementare (descrierea riscurilor anticipate, precum și a măsurilor de atenuare și de monitorizare a acestora)</i>. Această cerință este reiterată și în Ghidul metodologic cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Ordinul Cancelariei de Stat nr. 191/2025. În acest context, se propune instituirea unui capitol distinct dedicat riscurilor de implementare ale Programului.	<i>programului, acestora a fost atribuit calificativul unui document clasificat. Astfel, riscurile de implementare a Programului în forma lor actuală nu pot face parte din Program public și au fost prezentate separat, în adresa Cancelariei de Stat.</i>
		Textul „Anexă la Programul de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034” se va substitui cu textul „Capitolul X. PLANUL DE ACȚIUNI AL PROGRAMULUI DE IMPLEMENTARE PENTRU ANII 2026-2030, A STRATEGIEI NAȚIONALE DE APĂRARE A REPUBLICII MOLDOVA PENTRU ANII 2024-2034”. La Planul de acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 La OS 3.4 Asigurarea transparenței și eficienței managementului sistemului național de apărare și dezvoltarea culturii de securitate și de apărare, acțiunea nr. 89, la poziția indicatorului de monitorizare „Numărul de beneficiari ai Programului de Microcalificare „Managementul patrimoniului cultural mobil” pentru formarea profesională a specialiștilor implicați în circulația bunurilor culturale”, la rubrica „Responsabil”, după acronimul „MC” se va completa cu acronimul „SECBCM”. Propunerea este formulată în vederea corelării cu competențele funcționale stabilite de cadrul normativ în vigoare. La OS 4.5. Modernizarea, protecția și preservarea infrastructurii critice și sporirea interoperabilității, pe baza unei abordări unice din partea instituțiilor statului, până în 2029, acțiunea nr. 105, din cuprinsul indicatorului de monitorizare „Sistem informațional creat (similar sistemului european IMI și ICG) și funcțional din data aderării;”, se va exclude textul „(similar sistemului european IMI și ICG)”. Propunerea este formulată în vederea corelării proiectului cu cadrul normativ actualizat, în speță Hotărârea Guvernului nr. 138/2026 cu privire la instituirea Sistemului informațional „Registrul circulației bunurilor culturale mobile”.	Se acceptă.
Cancelaria de Stat (aviz nr.	30.	<i>La nr. DGPȘG-2289-18-69-1086 din 14.04.2026</i>	Se acceptă.

21/1-69-4824 din 28.04.2026)	În temeiul prevederilor pct. 221 din Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului, Cancelaria de Stat a examinat proiectul de hotărâre <i>cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (în continuare – Program), (număr unic 356/MA/2026)</i> transmis spre avizare și, în conformitate cu competențele funcționale, comunică susținerea acestuia în condițiile următoarelor obiecții: La proiectul hotărârii de Guvern: 1. Completarea proiectului hotărârii de Guvern cu un punct distinct, în vederea reglementării cadrului de realizare a evaluării finale a Programului de către Ministerul Apărării, inclusiv a prezentării raportului de evaluare finală Guvernului, Președintelui și Parlamentului până la data de 15 aprilie 2031. (În conformitate cu pct. 89 din Anexă)	
	Cu privire la partea descriptivă: 2. Capitolul VI „Indicatori de monitorizare” se propune a fi completat cu includerea indicatorilor de impact aferenți obiectivelor generale ale Programului, preluați din strategia umbrelă și ajustați la orizontul de implementare al acestuia. Totodată, pentru fiecare indicator urmează a fi preluată valorile de referință și stabilite valorile-țintă intermediare, precum și valorile- țintă finale, în vederea asigurării unui cadru coerent, măsurabil și comparabil de monitorizare a gradului de realizare a obiectivelor asumate.	Se acceptă parțial. Programul a fost completat cu indicatori de impact aferenți obiectivelor generale, preluați din Strategie, ajustați la perioada de implementare a Programului și incluși în Capitolul V „Impact”. Conform pct. 53 din Strategia-umbrelă, obiectivele specifice pot contribui direct sau tangențial, simultan sau etapizat, la realizarea mai multor obiective generale, prin intermediul direcțiilor de acțiune stabilite. Inițial, Programul a fost elaborat în baza acestei abordări. Ulterior, în urma evaluării calității DPP, obiectivele specifice au fost repartizate fiecărui obiectiv general, astfel încât fiecare OG să includă un set distinct de OS. În acest context, includerea indicatorilor de impact în Capitolul VI „Indicatori de monitorizare” ar afecta coerența și logica structurală a capitolului.
	3. Totodată, indicatorii aferenți obiectivelor specifice care se suprapun sau reproduc indicatorii de impact stabiliți pentru obiectivele generale și prevăzuți în strategia-umbrelă se vor exclude, urmând a fi formulați și integrați indicatori noi, specifici obiectivelor respective, în vederea asigurării coerenței	Se acceptă.

		metodologice a cadrului de monitorizare și evitării dublărilor la nivelul sistemului de indicatori.	
		4. La capitolul VIII „<i>Autorități/instituții responsabile de implementare</i>”, se propune revizuirea cadrului de reglementare prin integrarea, în cuprinsul pct. 58, care stabilește competențele Guvernului în domeniul securității și apărării naționale, a atribuțiilor referitoare la „<i>consolidarea rezilienței statului și a societății</i>”, actualmente prevăzute la pct. 59 în sarcina Cancelariei de Stat, iar în consecință, excluderea pct. 59. Această intervenție este justificată de necesitatea asigurării unei abordări unitare, coerente și sistemice a responsabilităților în materie de securitate națională, prin corelarea acestora cu rolul constituțional și funcțional al Guvernului. Totodată, se constată că atribuțiile menționate depășesc sfera competențelor instituționale ale Cancelariei de Stat, care are un rol preponderent de suport, coordonare și monitorizare a activității Guvernului, fără a exercita atribuții proprii în domeniul consolidării rezilienței statului și a societății sau al gestionării directe a riscurilor de securitate. 5. Capitolul IX „<i>Proceduri de monitorizare, evaluare și raportare</i>” se propune a fi completat cu un punct distinct, prin care să fie reglementată procedura de evaluare intermediară, cu caracter opțional. Aceasta urmează a fi aplicată în cazurile în care, pe parcursul procesului de monitorizare, sunt constatate dificultăți de implementare sau abateri semnificative de la traiectoria stabilită a Programului, în scopul identificării cauzelor acestora și fundamentării măsurilor de intervenție și ajustare, necesare pentru asigurarea realizării obiectivelor asumate.	Se acceptă.
		Cu privire la partea operațională a Programului: 6. Referitor la acțiunile nr. 7, 18, 19, 20, 68, 69, 77, 78, 92, se propune excluderea Cancelariei de Stat din coloana „<i>Responsabil</i>”, întrucât atribuirea acesteia în calitate de responsabil de implementare pentru acțiunile menționate nu corespunde mandatului și atribuțiilor funcționale stabilite prin cadrul normativ în vigoare, depășind competențele instituționale ale acesteia. În consecință, menținerea Cancelariei de Stat în această calitate nu se justifică din perspectiva delimitării clare a responsabilităților de implementare. 7. În ceea ce privește acțiunile nr. 23, 24, 26, 71 și 107, se va menține în coloana „<i>Responsabil</i>” exclusiv instituția indicată după bara oblică „/” (STISC sau AGE), având în vedere că, deși acestea se află în subordinea Cancelariei de Stat,	Se acceptă.

		urmează să asigure individual implementarea acțiunilor respective, în conformitate cu competențele și atribuțiile ce le revin. Reieșind din cele expuse, proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034, urmează a fi promovat prin prisma obiecțiilor și propunerilor enunțate.	
Ministerul Justiției (aviz nr. 04/1-4756 din 29.04.2026)	31.	Urmare examinării proiectului de <i>hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026)</i>, comunicăm că, în contextul consultărilor prealabile, prin avizul nr. 04/1-519 din 16.01.2026, Ministerul Justiției s-a expus asupra proiectului nominalizat. În acest sens, se constată faptul că majoritatea observațiilor și propunerilor înaintate au fost luate în considerare. Totodată, la forma actuală a proiectului de act normativ, urmează a fi luate în considerare următoarele observații/recomandări: Reiterăm asupra necesității excluderii Ministerului Justiției de la acțiunile unde se prezumă expertizarea proiectelor de acte normative, or, această atribuție a Ministerului se exercită în baza legislației fără a fi necesară indicarea în calitate de coexecutor - acțiunile 29 și 56. La acțiunile 34 și 36, Ministerul Justiției se va exclude din lista instituțiilor responsabile, întrucât realizarea acțiunii nominalizate excede competențele prevăzute în <i>Hotărârea Guvernului nr. 698/2017</i>.	Se acceptă.
Ministerul Finanțelor (aviz nr. 05-17/88 din 29.04.2026)	32.	Cu referință la scrisoarea nr.DGPȘG-2289-18-69-1086 din 14.04.2026, ce vizează proiectul Programul de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034, Ministerul Finanțelor, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele. La punctul 27, textul „evitând ... (CBTM)” urmează a fi exclus, întrucât contravine principiilor de planificare bugetar-fiscală. Or, planificarea strategică trebuie să fie corelată cu procesele de planificare bugetară, în conformitate cu prevederile normative. Formularea actuală sugerează eronat că ciclul bugetar anual și Cadrul Bugetar pe Termen Mediu limitează planificarea apărării, deși acestea constituie instrumente legale esențiale de planificare și sustenabilitate financiară, iar, potrivit art.15 alin.(2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar fiscale nr.181/2014, stabilirea priorităților de politici urmează să asigure consecvența și continuitatea obiectivelor asumate în contextul CBTM.	Se acceptă.

	La punctul 35.4, OS 4.1 (și altele pe parcursul textului), cu referire la indicatorul cheltuielilor destinate apărării raportate la PIB pentru anul 2026 se menționează, că valoarea acestuia constituie 0,56% din PIB. Se consideră necesar de a revizui și ajusta indicatorul respectiv după cum urmează: Valoarea de referință (2024) - 0,6%; Ținta intermediară (2028) - 0,9%, conform prevederilor din Foaia de parcurs privind implementarea Strategiei securității naționale. La punctul 41, se constată neconcordanțe între informațiile prezentate în tabelul privind indicatorii de monitorizare și textul descriptiv al Programului. Astfel, în tabel este prevăzută ținta de 1% din PIB pentru anul 2028, în timp ce în text atingerea nivelului de 1% din PIB este estimată pentru anul 2030, fapt ce generează inconsistențe în traiectoria de implementare și necesită corelarea acestora. Totodată, utilizarea valorilor aproximative („~”) și lipsa unei metodologii clare de calcul nu permit validarea acestor estimări. Inclusiv, la punctul 19 (OS 4.1) din tabel, indicatorul „Procentul PIB-ului alocat pentru apărarea națională”, se va substitui cu „Ponderea cheltuielilor pentru apărarea națională în PIB”, în vederea asigurării unei formulări clare și metodologic corecte a indicatorului. Indicatorul „Procentul alocărilor din bugetul apărării destinate înzestrării și modernizării” se modifică și va avea următoarea denumire: „Ponderea cheltuielilor destinate înzestrării și modernizării în totalul cheltuielilor pentru apărarea națională”. Totodată, la indicarea în rubrica „Furnizor de date” a Legii bugetului de stat, se recomandă revizuirea acestuia, întrucât Legea bugetară anuală include bugetul Ministerului Apărării, pe programe, dar nu reflectă cheltuielile pentru înzestrare și modernizare. La punctul 46, utilizarea noțiunii „acoperirea deficitului” nu corespunde terminologiei bugetar-fiscale și urmează a fi exclusă.	Se acceptă. .
	Punctul 52 din proiectul Programului urmează a fi revizuit prin prisma rolului autorităților publice centrale în procesul de elaborare a Cadrului bugetar pe termen mediu, (CBTM). În acest sens, formularea potrivit căreia costurile Programului „vor fi integrate” în CBTM nu reflectă corect mecanismul de planificare bugetară, întrucât autoritățile publice centrale prezintă Ministerului Finanțelor propuneri pentru elaborarea cadrului bugetar pe termen mediu, iar examinarea acestora se realizează în funcție de prioritățile stabilite și de spațiul fiscal disponibil. Prin urmare, se propune ajustarea textului în sensul că necesitățile de finanțare ale Programului vor fi propuse spre includere în procesul de elaborare a CBTM. De asemenea, se atestă necesitatea repartizării	Se acceptă.

		pe ani bugetari atât a costurilor acoperite, cât și a celor neacoperite aferente obiectivelor specifice, precum și dezagregarea pe subprograme bugetare a acestora, în vederea asigurării unei planificări bugetare realiste, a monitorizării implementării și a identificării necesarului de finanțare.	
		Formularea propusă la punctul 68 necesită revizuire, întrucât nu reflectă corect delimitarea competențelor instituționale. În special, mențiunea privind „gestionarea mijloacelor financiare ale componentelor forțelor armate/forțelor destinate apărării naționale” este improprie, deoarece administrarea acestor resurse revine autorităților responsabile de domeniul apărării, în principal Ministerul Apărării, iar Ministerul Finanțelor exercită rolul de coordonare a procesului bugetar și de alocare a resurselor financiare. Totodată, sintagma „procesarea bugetului de stat” nu este specifică terminologiei utilizate în cadrul normativ din domeniul finanțelor publice, fiind preferabile noțiuni precum elaborarea, aprobarea și executarea bugetului. De asemenea, includerea explicită a unor domenii sectoriale, cum ar fi administrarea rezervelor de stat și de mobilizare, poate crea impresia atribuirii unor competențe operaționale Ministerului Finanțelor, deși rolul acestuia se limitează la asigurarea finanțării prin mecanismele bugetare, responsabilitatea administrării revenind autorităților competente. Prin urmare, se consideră oportun ca punctul 68 să se expună în următoarea redacție: „68. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova are rolul de a asigura planificarea și alocarea resurselor financiare bugetare necesare realizării măsurilor de apărare națională și funcționării autorităților publice. În acest sens, instituția coordonează procesul bugetar și asigură finanțarea autorităților din sectorul de securitate și apărare, precum și implementarea politicii bugetar-fiscale în condiții excepționale, garantând continuitatea executării bugetului de stat și prioritizarea cheltuielilor esențiale.”	Se acceptă. Redacția articolului 68 (67) conform propunerilor Ministerului Finanțelor și a Ministerului Afacerilor Interne (<i>aviz nr. DI/3/041-4943 din 29.04.2026</i>) se va expune în următoarea redacție: „ 67.Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova are rolul de a asigura planificarea și alocarea resurselor financiare bugetare necesare realizării măsurilor de apărare națională și funcționării autorităților publice, precum și finanțarea activităților privind administrarea rezervelor de stat și de mobilizare, precum și dezvoltarea sistemului unic de rezerve. În acest sens, instituția coordonează procesul bugetar și asigură finanțarea autorităților din sectorul de securitate și apărare, precum și implementarea politicii bugetar-fiscale în condiții excepționale, garantând continuitatea executării bugetului de stat și prioritizarea cheltuielilor esențiale.”
		Concomitent, se constată că costul preliminar total estimat al Programului constituie 10 609 979,7 mii lei, dintre care 2 632 647,8 mii lei, sau circa 24,8%, reprezintă costuri neacoperite, iar o parte semnificativă a finanțării este preconizată din asistență externă, ceea ce relevă anumite riscuri privind sustenabilitatea financiară a Programului. În acest context, menționăm că alocații pentru implementarea acțiunilor respective nu sunt prevăzute în limitele preliminare ale CBTM 2027–2029.	Nu se acceptă. Estimările financiare prezentate în Program au caracter preliminar și urmează a fi ajustate în cadrul proceselor periodice de revizuire a instrumentelor de planificare strategică și bugetară (CBTM). În conformitate cu mecanismele aplicabile de planificare multianuală, repartizarea costurilor și identificarea surselor de finanțare vor fi

			concretizate gradual, în corelare cu prioritățile bugetare și evoluțiile cadrului macroeconomic. Documentele de politici și instrumentele de planificare aferente Programului stabilesc o viziune strategică menită să asigure un nivel corespunzător de securitate și reziliență a sistemului național de apărare, iar realizarea acestor obiective necesită o abordare etapizată și flexibilă a finanțării. <u>În acest sens, existența unor costuri neacoperite la etapa inițială de planificare nu reprezintă o situație excepțională, ci reflectă caracterul dinamic al procesului de implementare și al actualizării priorităților investiționale.</u> Dependența parțială de asistența externă nu poate fi interpretată exclusiv ca un risc de sustenabilitate financiară, întrucât programele din domeniul securității, transformării instituționale și dezvoltării capacităților beneficiază, în mod tradițional, de suportul partenerilor externi de dezvoltare. <u>Totodată, atragerea asistenței externe constituie un instrument complementar de accelerare a implementării reformelor și de reducere a presiunii imediate asupra bugetului public național.</u> Lipsa reflectării integrale a unor alocații în limitele preliminare ale CBTM 2027–2029 nu exclude posibilitatea includerii ulterioare a acestora în cadrul exercițiilor anuale de actualizare bugetară. Limitele preliminare au caracter orientativ și sunt susceptibile ajustărilor ulterioare în funcție de prioritățile aprobate și disponibilitățile financiare ale statului. În ceea ce privește repartizarea pe ani bugetari a costurilor neacoperite, aceasta va fi detaliată
--	--	--	--

			suplimentar în etapa de operaționalizare și implementare a Programului, inclusiv prin actualizarea planurilor de acțiuni și a documentelor de implementare sectorială. În prezent, anumite estimări sunt menținute într-o formulă agregată din considerentul că o parte dintre activități depind de rezultatele etapelor pregătitoare, ale evaluărilor tehnice și ale negocierilor privind finanțarea externă.
		Totodată, proiectul nu reflectă în toate cazurile repartizarea pe ani bugetari a costurilor neacoperite, ceea ce nu permite evaluarea deplină a impactului bugetar. Mai mult, pentru unele acțiuni sunt prevăzute costuri neacoperite inclusiv pentru anul curent, iar în anumite cazuri acțiunile sunt estimate integral fără surse de finanțare identificate. În aceste condiții, se consideră necesară revizuirea priorităților Programului, inclusiv prin reevaluarea, etapizarea sau ajustarea unor acțiuni în raport cu resursele disponibile. Or, în formula actuală, promovarea proiectului conduce la asumarea unor angajamente fără acoperire financiară, contrar prevederilor Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.	Se acceptă parțial. Proiectul a fost completat cu repartizarea pe ani bugetari a costurilor (acoperite/neacoperite) aferente acțiunilor pentru care estimarea și planificarea au fost prevăzute. Existența unor acțiuni estimate fără surse de finanțare identificate la momentul elaborării proiectului nu semnifică imposibilitatea realizării acestora, ci reflectă necesitatea unei abordări prudente și transparente în procesul de planificare. Practica includerii unor necesități financiare estimate înaintea confirmării surselor de finanțare permite evaluarea completă a necesarului investițional și facilitează dialogul ulterior cu partenerii instituționali și financiari. Programul prevede mecanisme de monitorizare și revizuire periodică, care vor permite recalibrarea costurilor, prioritizarea acțiunilor și ajustarea calendarului de implementare, astfel încât să fie menținut un echilibru între obiectivele strategice asumate și sustenabilitatea financiară a intervențiilor propuse.
Ministerul Afacerilor Externe (aviz nr. DI/3/041-	33.	Ministerul Afacerilor Externe (MAE) a examinat <i>proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026)</i> și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.	Se acceptă.

4943 din 29.04.2026)		La pct. 34.2 din <i>proiectul Programului</i>, se propune substituirea denumirii „instrumentului Facilitatea Europeană pentru Pace” cu denumirea oficială în limba română „Instrumentul European pentru Pace”. La pct. 45.3, alin. (3) din <i>proiectul Programului</i>, se recomandă înlocuirea expresiei „vor accelera investițiile în apărare” cu sintagma „ar putea accelera investițiile în apărare”, precum și substituirea expresiei „vor spori capacitățile prin achiziții comune” cu sintagma „ar putea spori capacitățile prin achiziții comune”. Aceste propuneri se bazează pe faptul că, momentan, cooperarea practică a Republicii Moldova în cadrul SAFE se rezumă la cooperarea cu România, iar dimensiunile acestei cooperări nu sugerează la momentul actual atingerea necondiționată a scopurilor specificate în redacția inițială. La acțiunea 25 din <i>proiectul Planului de acțiuni</i>, unde este stipulat că Serviciul de Informații și Securitate și entitățile publice ce prelucrează informații atribuite la secret de stat sunt responsabile de implementarea acțiunii, se sugerează efectuarea unei referiri exprese la MAE, având în vedere că MAE prelucrează informații atribuite la secretatul de stat. Totodată, se propune excluderea MAE din lista instituțiilor responsabile de implementarea acțiunii 64 din <i>proiectul Planului de acțiuni</i>. Conform atribuțiilor sale funcționale, MAE nu are competențe în realizarea analizelor privind capacitățile din domeniul industriei de apărare.	
Ministerul Afacerilor Interne (aviz nr. 30/1694 din 29.04.2026)	34.	Ministerul Afacerilor Interne a examinat proiectul hotărârii de Guvern <i>cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026)</i> și comunică următoarele. I. La proiectul de Hotărâre de Guvern: Pct. 1 - urmează a fi corectată perioada de implementare a Programului. II. La proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034: Pct. 4 din proiectul Programului, în al doilea enunț, este necesar de exclus adverbul „<i>de asemenea</i>”, folosit repetat. Pct. 65 - se propune reformularea conținutului, întrucât formularea actuală creează confuzii și nu corespunde exact prevederilor art. 9 al Legii nr. 249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova și pct. 6 al Hotărârii Guvernului nr. 693/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne. În același timp, menționăm că, conform art. 51 alin. (2) din	Se acceptă.

	Legea nr. 248/2025 privind managementul situațiilor de criză, Guvernul, autoritățile și instituțiile publice implicate în managementul situațiilor de criză, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor elabora actele normative necesare pentru implementarea acesteia și vor aduce actele lor normative în concordanță cu aceasta. Astfel, se recomandă ajustarea terminologiei utilizate în proiect la prevederile Legii menționate. Se recomandă ca Pct. 65 să fie substituit cu următorul text: „Ministerul Afacerilor Interne sprijină eforturile de apărare a statului prin menținerea ordinii și securității publice, contracararea interferențelor hibride ce vizează starea de legalitate, stabilitatea și pacea civică. Realizează funcțiile stabilite în domeniile de activitate privind managementul integrat al frontierei de stat, combaterea criminalității organizate, gestionarea fluxului migrațional, a azilului și integrării străinilor, prevenirea și lichidarea consecințelor situațiilor de urgență, protecția civilă, apărarea împotriva incendiilor, acordarea primului ajutor calificat și administrarea rezervelor de stat și de mobilizare, precum și asigură componentele Forțelor Armate în misiunea de apărare națională prin intermediul subdiviziunilor specializate din subordine pentru garantarea suveranității, independenței și unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale”. Concomitent, utilizarea sintagmelor „securității interne” sau „securitatea internă” fără a fi definite de cadrul normativ pot fi interpretate drept expresii uzuale, care nu sunt specifice unui act normativ și improprii domeniilor de activitate ale Ministerului Afacerilor Interne. Suplimentar, formularea propusă exprimă exact rolul Ministerului Afacerilor Interne ca parte componentă în sistemul național de apărare în conformitate cu art. 9 din Legea nr. 249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova și exclude suprapunerea de competențe. Din perspectiva tehnicii legislative și a coerenței juridice: - conține o succesiune de prepoziții „prin...”, fără delimitări clare între funcții/domenii de competență. Aceasta afectează inclusiv precizia juridică. Recomandabil ar fi fragmentarea textului în propoziții sau alineate separate, care să enumere distinct fiecare formă de sprijin; - ar putea fi înregistrată o posibilă confuzie instituțională la delimitarea responsabilităților de implementare a Programului. Astfel, stabilirea atribuțiilor de „apărare teritorială” / „asigurare a componentelor Forțelor Armate” - riscă o suprapunere de competență cu Ministerul Apărării, textul ar trebui să	
--	---	--

		menționeze explicit cadrul în care MAI participă (în sprijin, potrivit planurilor de mobilizare); - „asigurarea păstrarea și evidența bunurilor pentru completarea rezervelor de mobilizare” - eroare de construcție („asigurarea păstrarea”), necesar de corectat gramatical, una din soluții fiind ca textul „prin asigurarea păstrarea și evidența bunurilor pentru completarea rezervelor de mobilizare” să fie substituit cu textul „în condiții de asediu și de război, în partea ce ține de rezervele de stat și de mobilizare”. Completarea în cauză reiese din prevederile literei d), pct. 7 a Anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 946/2018.	
		Pct. 66 - se recomandă substituirea cuvântului „gestionarea” cu cuvântul „administrarea” în conformitate cu prevederile art. 5 alin. (1) al Legii nr. 104/2020 cu privire la rezervele de stat și de mobilizare. Totodată, textul „și contribuie la menținerea ficționalității (corect - funcționalității) sistemului de rechiziții de bunuri prin asigurarea implementării eficiente a legislației în domeniu” se propune a fi exclus, întrucât acesta nu se regăsea în proiectul inițial și în conformitate cu Legea nr. 104/2020, Agenția Rezerve Materiale nu are competența respectivă, misiunea Agenției fiind, implementarea politicilor în domeniul rezervelor de stat și de mobilizare, administrarea și exercitarea controlului rezervelor de stat și de mobilizare, iar crearea și completarea rezervelor de stat și de mobilizare este realizată prin procedurile stabilite de art. 5 alin. (1) lit. d)-e) și h) și art. 8 din legea menționată. Este de menționat că prevederile Legii nr. 1384/2002 cu privire la rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public nu sunt aplicabile activității Agenției Rezerve Materiale. Totodată, textul „Agenția Rezerve Materiale în calitate de autoritate administrativă în subordinea Ministerului Afacerilor Interne...” se propune substituirea cu textul „Ministerul Afacerilor Interne prin intermediul Agenției Rezerve Materiale...”. Pct. 68 - urmează a fi completat cu textul „ , precum și dezvoltarea sistemului unic de rezerve”, conform prevederilor alin. (1) art. 6 al Legii nr. 104/2020.	Se acceptă.
		III. La proiectul Planului de acțiuni (Anexa la Programul de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034): Aferent structurii și conținutului: 1. Pe tot parcursul Planului se recomandă a fi excluse dublările și preluările din alte documente de politici publice precum ar fi Programul național de ordine și	Nu se acceptă. Programul SNA prevede acțiuni în domeniul apărării, cu caracter multidimensional, care depășesc componenta militară și implică mobilizarea resurselor politice, economice,

		securitate publică pentru anii 2026-2030 aprobat prin HG nr.727/2025 și Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027, aprobat prin HG nr.152/2023. Astfel, se constată că în procesul de elaborare a proiectului nu au fost luate în considerare recomandările înaintate de Cancelaria de Stat;	informaționale, diplomatice, tehnologice și sociale. Programul SNA a fost planificat pentru aprobare în anul 2025, iar Programul național de ordine și securitate publică pentru anii 2026–2030, precum și alte documente de politici, contribuie complementar, direct și/sau indirect, la implementarea acestuia și a Strategiei naționale de apărare. Întârzierea aprobării Programului SNA nu justifică eliminarea referințelor la eforturi naționale și/sau internaționale, inclusiv diplomatice și economice, ci confirmă caracterul interdependent al documentelor de politici din domeniu.
		2. Rubrica „Responsabili” se propune a fi completată cu sintagma „<i>instituția responsabilă</i>” și/sau „<i>/parteneri</i>”. Propunerea este motivată de faptul că la rubrica de raportare a realizării acțiunilor sunt incluși în calitate de co-responsabili „<i>Societatea civilă, instituții publice și agenți economici cu atribuții în domeniu</i>”, care prin prisma cadrului normativ de reglementare nu sunt obligați să raporteze sau să întreprindă anumite măsuri în realizarea acțiunilor atribuite. Or, utilizarea termenului de „<i>parteneri</i>” în context reflectă nu o relație de subordonare sau de impunere a unei obligații, dar colaborarea pe subiecte de interes comun;	Nu se acceptă. În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 privind planificarea strategică, art. 19 stabilește structura planului de acțiuni, iar alin. (19.6) prevede obligativitatea indicării instituției responsabile de implementare. Potrivit art. 69, în cazul mai multor instituții co-responsabile, rolul de coordonator revine primei instituții indicate. Includerea organizațiilor neguvernamentale și a altor actori ai societății civile în rubrica „Responsabili” are rolul de a reflecta complexitatea implementării și necesitatea coordonării de către autoritatea publică prim-responsabilă, contribuind la transparență și deschidere instituțională. Având în vedere statutul variabil al acestor actori (donator, observator, participant sau, în mod excepțional, partener), se consideră inoportună includerea acestora în rubrica „Responsabili”, pentru a evita echivocurile și atribuirea de responsabilități nejustificate.

		3. Rubrica „<i>Termeni</i>” se propune revizuirea și ajustarea termenelor de realizare a acțiunilor „ex: Acțiunea 53 - „<i>Ajustarea cadrului legal conform viziunii actualizate de organizare și funcționare a sistemului național de apărare și securitate (conform viziunii din SSN și SNA) - termen - trimestrul. I 2026</i>”. Propunerea enunțată este valabilă pentru întreg Planul de acțiuni, fiind luat în calcul și termenul de aprobare în ședința de Guvern a proiectului Programului SNA;	Se acceptă.
		4. La rubrica „<i>Indicatori de monitorizare</i>” se propune ajustarea indicatorilor unde sunt stabilite modificarea sau adoptarea unor acte normative, ca temei juridic fiind indicate dispozițiile finale sau tranzitorii din actele normative de modificare ale altor acte normative „ex: Acțiunea 53, indicatorul de monitorizare fiind (Acte normative pentru implementarea Legii nr. 230/2025 pentru modificarea unor acte normative (aspecte privind sistemul național de apărare) (Art. IV) și pentru implementarea Legii nr.249/2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova (art.32) adoptate); În acest sens, referințele la dispozițiile finale ale unui act normativ, prin care o autoritate publică se obligă să amendeze actele sale în conformitate cu noile reglementări, sau dispoziții care se referă la competența generală a autorității publice de a adopta acte normative în domeniul său de competență, nu constituie temei juridic de emitere în conformitate cu normele de reglementare stabilite prin Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.	Se acceptă parțial. Conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență. Avizele și recomandările trebuie să conțină obiecții și propuneri motivate cu anexarea a versiunii redactate a proiectului sau a unor prevederi. În caz contrar, se comunică lipsa de obiecții și propuneri.
		5. Se propune realizarea unei numerotări distincte și corelate între acțiuni și indicatorii de monitorizare aferenți (ex: indicatorii de monitorizare la Acțiunea 54 se vor corela acțiunii respective, în cazul dat fiind numerotați separat). În acest mod aplicarea unitară a acestui element de organizare la nivelul întregului Plan de acțiuni va asigura gruparea logică a indicatorilor și va facilita evaluarea gradului de realizare pentru fiecare acțiune în parte;	Nu se acceptă. Conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență.
		6. Urmează a fi descrise integral abrevierile: OG - Obiective generale și OS- Obiective specifice, în scopul înțelegerii termenilor utilizați în Proiectul Planului.	Se acceptă.
		La Obiectivul specific 1.1, Acțiunea nr. 2 - se propune indicarea unor termene diferite pentru cei doi indicatori: trimestrul IV 2028 pentru indicatorul 1 și trimestrul IV 2030 pentru indicatorul 2.	Nu se acceptă. Conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, avizele și recomandările trebuie să conțină obiecții și propuneri motivate. Propunerea nu este argumentată.

	La Obiectivul specific 1.1, Acțiunea nr. 3 din Planul de acțiuni, care stabilește indicatorul de monitorizare „<i>Armata Națională dotată cel puțin la 65% cu sisteme de armament...</i>”, având ca autorități responsabile Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Interne. Atribuirea responsabilității către Ministerului Afacerilor Interne pentru dotarea „<i>Armatei Naționale</i>” este incertă. Armata Națională reprezintă o entitate distinctă de Inspectoratul General de Carabinieri, care constituie subdiviziunea cu statut militar din subordinea Ministerului Afacerilor Interne. Astfel, pentru a evita confuziile la planificarea și executarea bugetară, se propune revizuirea autorităților responsabile sau reformularea indicatorului prin substituirea sintagmei „<i>Armata Națională</i>” cu sintagma „<i>Forțele Armate</i>”, în cazul în care intenția a fost de a include și Inspectoratul General de Carabinieri. Se propune revizuirea autorităților responsabile sau a reformulării indicatorului.	Se acceptă. Au fost revizuite autoritățile responsabile.
	Obiectivul specific 1.2, Acțiunea nr. 4 - se propune înlocuirea sintagmei „<i>Mentenanță mijloacelor</i>” cu sintagma „<i>Mentenanța mijloacelor</i>”. Obiectivul specific 1.3, Acțiunea 11 - se propune revizuirea termenului de realizare a acțiunii, pentru trimestrul I al anului 2027, întrucât la nivel de MAI pentru anul 2026 este planificată inițierea procesului de modificare a Nomenclatorului bunurilor din rezervele de stat și a Nomenclatorului bunurilor din rezervele de mobilizare, iar reieșind din complexitatea acțiunilor ce urmează a fi realizate și multitudinea autorităților publice implicate, adoptarea hotărârii de Guvern ar putea depăși anul 2026. Propunere similară parvenită din partea Agenției Rezerve Materiale ar fi ca termenul de realizare a acțiunii „<i>Actualizarea nomenclatoarelor rezervelor de stat și de mobilizare</i>” „<i>Trimestrul. III 2026</i>” de substituit prin „<i>Trimestrul. IV 2026</i>”, această acțiune fiind determinată de finalizarea elaborării proiectului de lege privind modificarea Legii nr. 104/2020 <i>privind rezervele de stat și de mobilizare (termen planificat 15.07.2026)</i> și elaborarea proiectului hotărârii de Guvern cu privire la administrarea rezervelor de stat și de mobilizare (<i>termenul planificat 30.09.2026</i>). De menționat că, în cadrul Planului de acțiuni al MAI pentru anul 2026, termenul limită al acțiunii de „<i>Elaborare a proiectului de hotărâre de Guvern pentru modificarea Nomenclatorului bunurilor din rezervele de stat și a Nomenclatorului bunurilor din rezervele de mobilizare</i>” (pct. 215) este stabilit către 30.12.2026, astfel se va reuși sincronizarea termenelor, realizarea acțiunii, desfășurarea activităților organizatorice	Se acceptă.

		necesare planificării și utilizării efective a resurselor relevante elaborării și promovării proiectului.	
		Obiectivul specific 1.8, Acțiunea nr. 31 din Planul de acțiuni, referitoare la fortificarea capacităților de alarmare și reacție rapidă la situațiile de urgență, care fixează indicatorul „Capacitatea de dislocare a unui Centru de triere pentru refugiați cu capacitatea de 500 de persoane timp de 24 ore” în sarcina exclusivă a Inspectoratului General de Carabinieri (MAI/IGC), se recomandă excluderea caracterului exclusiv al responsabilității Inspectoratului General de Carabinieri și includerea subdiviziunilor de profil. Gestionarea fluxurilor de migrație, a afluxului sporit de străini și intervenția în situații de urgență sau crize umanitare reprezintă competența funcțională de bază a Inspectoratului General pentru Situații de Urgență și a Inspectoratului General pentru Migrație. Dispozițiile pct. 8 subpct. 3) lit. k), lit. l) și lit. p) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General pentru Migrație, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 16/2023, norme care îi atribuie expres Inspectoratului General pentru Migrație competența de înființare, administrare și coordonare a procesului de cazare a străinilor aflați în nevoie de protecție, precum și participarea la mecanismul național de gestionare unitară în eventualitatea unui aflux sporit de străini. Corelativ, potrivit prevederilor pct. 10 subpct. 1) lit. b) și e), coroborate cu subpct. 2) lit. b) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 137/2019, Inspectoratul este autoritatea responsabilă să planifice, să coordoneze și să execute măsurile de protecție a populației care a avut de suferit în urma unor situații excepționale. Pentru delimitarea corespunzătoare a competențelor instituționale, sarcina operațională de dislocare și gestionare a centrului de triere trebuie să revină subdiviziunilor menționate, în timp ce Inspectoratul General de Carabinieri urmează a fi responsabil strict de componenta de asigurare a ordinii și securității publice în perimetrul centrului. Obiectivul specific 3.2, Acțiunea nr. 81 - se solicită indicarea autorităților administrative centrale cu competențe în domeniu, sau „MAI prin intermediul subdiviziunilor specializate” din cadrul acestora. Astfel abrevierea „INI” va fi exclusă.	
		Obiectivul specific 3.4, Acțiunea nr. 93 - 94 - se recomandă să fie excluse dublările și preluările din Programul național de implementare a Rezoluției	Nu se acceptă.

		1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027, aprobat prin HG nr.152/2023.	Programul SNA prevede implementarea acțiunilor în domeniul apărării, care, per ansamblu, reprezintă eforturi multidimensionale și complexe, depășind componenta militară și presupunând mobilizarea resurselor pe mai multe dimensiuni, precum cea politică, economică, informațională, diplomatică, tehnologică, socială inclusiv și dimensiunea de gen pentru sectorul de apărare, ș.a. Programul SNA urma să fie aprobat în anul 2025, iar Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027 și alte documente aferente domeniului pot fi considerate documente de politici care contribuie, direct și/sau indirect, în mod complementar, la implementarea programului și a Strategiei naționale de apărare.
		Obiectivul specific 4.5, Acțiunea nr. 104 - se recomandă să fie excluse dublările și preluările din Programul național de ordine și securitate publică pentru anii 2026-2030 aprobat prin HG nr.727/2025. Totodată, la acțiunea în cauză termenul de implementare, în proiectul programului termenul este <i>Trimestrul IV 2029</i> , iar în POSP pentru perioada 2026- 2030 este „ <i>trimestrul III 2026</i> ”.	Se acceptă.
		Acțiunea nr. 106 din Planul de acțiuni, ce prevede drept măsură „ <i>Creșterea nivelului de reziliență privind asigurarea pazei obiectivelor protejate cu 25%</i> ” și fixează expres indicatorul „ <i>(Procurarea a 10 pick-up - 48 000 euro)</i> ”, având ca responsabil Ministerul Afacerilor Interne prin Inspectoratul General de Carabinieri, se propune reformularea indicatorului prin excluderea oricăror detalii tehnice și financiare privind prețul unitar și modelul exact de vehicul. Totodată, pentru realizarea acestei măsuri, trebuie de consultat opinia Inspectoratului General de Carabinieri în vederea asumării impactului financiar privind achiziția unui astfel de lot de bunuri. Acțiunea nr. 110 - se propune ca indicatorul de monitorizare al acțiunii să fie ajustat, deoarece nu este formulat ca indicator dar ca acțiune.	Se acceptă. Redacția acestei acțiuni a fost propusă de IGC. Detalii tehnice au fost excluse din indicator.

		Acțiunea nr. 112 - se recomandă revizuirea termenelor (<i>Trimestrul III și IV 2025, sunt deja finisate</i>).	Nu se acceptă. Recomandare greșită și irelevantă, lipsesc astfel de date. Adițional, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență.
		Nu în ultimul rând ținem să accentuăm luarea în considerație a propunerilor înaintate de Ministerul Afacerilor Interne prin scrisoarea nr. 30/141 din 15 ianuarie 2026 în adresa Ministerului Apărării. Subsidiar, urmează ca autorul proiectului să se conformeze prevederilor art. 54 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, cu modificările ulterioare și să expună conținutul proiectului într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a exclude orice echivoc, cu respectarea regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație. Utilizarea unei punctuații corecte și a unei terminologii juridice consacrate este esențială pentru a preveni interpretările eronate în procesul de aplicare al actului normativ. Ministerul Afacerilor Interne apreciază importanța consolidării eforturilor comune în domeniul menținerii securității naționale, alinierea acestora la standardele europene și vă exprimăm deschiderea pentru cooperarea eficientă în vederea îmbunătățirii cadrului normativ pe domeniul interacțiunii interinstituționale în arhitectura sistemului național de apărare și securitate.	Se acceptă. Sinteza obiecțiilor la avizul MAI nr. 30/141 din 15 ianuarie 2026 este expusă mai sus.
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (aviz nr. 04-2324 din 30.04.2026)	35.	Urmare a examinării proiectului hotărârii Guvernului <i>cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026)</i>, în limita competențelor funcționale, prezentăm următoarele propuneri și obiecții: La proiectul hotărârii Guvernului, după pct. 3, textul se va completa cu un punct nou care va stabili termenul de prezentare către Guvern, Președinte și Parlament a rapoartelor de evaluare intermediară și finală ale Programului nominalizat, în conformitate cu prevederile pct. 85 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/2020.	Se acceptă.

		La Planul de acțiuni, Obiectivul specific 4.5, la <i>acțiunea 102. Asigurarea infrastructurii sigure și de calitate în vederea integrării în rețeaua europeană de transport</i>, în coloana: 1) „Indicatori de monitorizare”, se va substitui textul „Numărul de drumuri de acces până în anul 2027 modernizate” cu textul „2 drumuri de acces către podurile de frontieră modernizate (Ungheni și Leușeni)”; 2) „Total costuri mii lei” se va substitui suma „ 213.734,0” cu suma „223734,0”; 3) „Costuri de implementare pe ani, mii lei, pentru anul: a) 2026 - se va substitui suma „106.867,0” cu suma „93500,0”; b) 2027 - se va substitui suma „ 106.867,0” cu suma „ 76436,0”; c) 2028 - se va indica suma „76436,0”; 4) „Termen” se va substitui sintagma „Trimestrul IV, 2026” cu sintagma „Trimestrul IV, 2028”.	
Ministerul Sănătății (aviz nr. 07/1548 din 30.04.2026)	36.	Ministerul Sănătății a examinat proiectul Programului de implementare pe anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare și Planul de acțiuni aferent, prin prisma competențelor sale funcționale. În vederea reflectării corespunzătoare a dimensiunii de sănătate în cadrul apărării naționale complexe și a asigurării rezilienței sistemului național de sănătate în situații de criză, asediu și război, Ministerul Sănătății comunică susținerea de principiu a documentului, cu solicitarea integrării următoarelor ajustări și completări în Planul de acțiuni: 1. La obiectivul specific OS 1.3, Acțiunea 9, se propune o redacție nouă pentru indicatorul de monitorizare aferent: „Cadrul normativ în domeniul asigurării achizițiilor necesare completării rezervelor de stat și de mobilizare ajustat, inclusiv elaborarea mecanismului de rotație (împerspătare) a stocurilor strategice de medicamente și dispozitive medicale.” 2. La obiectivul specific OS 1.10 (Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant), se propun includerea următoarelor acțiuni noi. Asigurarea și securizarea lanțului național de transfuzie a sângelui pentru situații de crize majore, indicator de monitorizare: Capacitatea de stocare a produselor sangvine în spitalele regionale și militare extinsă cu 50%, termen de realizare: Trim. IV 2028, instituții responsabile: Ministerul Sănătății (MS), Centrul Național de Transfuzie a Sângelui, Ministerul Apărării (MA).	Se acceptă.
Ministerul Agriculturii și Industriei	37.	În contextul demersului nr. DGPȘG-2289-18-69-1086 din 14 aprilie 2026 al Cancelariei de Stat, privind examinarea proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026–2030, a Strategiei	Se acceptă.

Alimentare (aviz nr. 07-05/1262 din 30.04.2026)	Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034 (număr unic 356/MA/2026), autor – Ministerul Apărării, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare comunică: În conformitate cu art. 13 alin. (3) lit. e) din Legea nr. 140/2020 cu privire la rezervele de stat și de mobilizare, rezervele de mobilizare din domeniul agriculturii și industriei alimentare includ materiile prime agricole, produsele de uz fitosanitar și medicamentele de uz veterinar. În acest context, se recomandă ca pct. 79 din Programul de implementare pentru anii 2026–2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034 să fie expus în următoarea redacție: „Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare participă la coordonarea gestionării materiilor prime agricole, produselor de uz fitosanitar și medicamentelor de uz veterinar necesare Forțelor destinate apărării naționale în timpul stării de asediu și de război.”	
	Totodată, urmare a examinării anexei nr. 1 la proiect, se propun următoarele completări și clarificări: 1. în coloana nr. 15, după cuvântul „Responsabil” se propune completarea cu sintagma „coresponsabil”, având în vedere că la majoritatea acțiunilor sunt indicate mai multe instituții în calitate de responsabili;	Nu se acceptă. În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, art. 19 stabilește structura părții operaționale a programului, respectiv planul de acțiuni. Astfel, alineatul (19.6) prevede obligativitatea indicării instituției responsabile, definită ca autoritatea sau instituția publică responsabilă de realizarea acțiunilor planificate. Totodată, potrivit articolului 69 al aceleiași hotărâri, în situația în care documentul de planificare și de politici publice desemnează mai multe autorități și instituții publice coresponsabile pentru aceleași acțiuni, rolul de coordonator (prim-responsabil) al implementării revine primei instituții indicate.
	2. la acțiunea nr. 9, pentru primul indicator de monitorizare nu este indicat termenul de realizare, fapt ce necesită a fi completat;	Se acceptă.
	3. la acțiunea nr. 11, nu este clară alocarea mijloacelor financiare pentru anii 2027 și 2028, în condițiile în care termenul de realizare este trimestrul III 2026, aspect care necesită clarificare.	

		Totodată, Ministerul își exprimă deschiderea pentru cooperare interinstituțională și rămâne la dispoziția autorităților pentru furnizarea oricăror informații suplimentare, clarificări sau detalii necesare.	
Serviciul de Informații și Securitate (aviz nr. IE/4412 din 04.05.2026)	38.	Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova (<i>în continuare-Serviciul</i>) a examinat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026) și, în limita competențelor funcționale, comunică despre susținerea conceptuală a proiectului. Totodată, în scopul consolidării conținutului proiectului și al asigurării concordanței acestuia cu cadrul relevant, formulăm următoarele propuneri. În Program, la Capitolul VIII, pct.76 a se expune denumirea Serviciului la forma gramaticală corectă „Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova”. În anexă „Planul de acțiuni al Programului [...]”, la O.G.3, O.S.3.4pct 88 (2), se consemnează necesitatea excluderii Serviciului din lista autorităților responsabile de „asigurarea vizitelor în teritoriu al structurilor de apărare și securitate națională (unități militare, de securitate, etc.) reprezentanților Parlamentului”, având în vedere că includerea acestuia este nejustificată și contravine cadrului legal al competențelor, precum și delimitării responsabilităților între autorități.	Se acceptă.
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (aviz nr. 03-1516 din 05.05.2026)	39.	Cu referire la proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026), în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele. <u>La proiectul Planului de acțiuni:</u> La acțiunea nr.7, sub-acțiunea „Subdiviziunea specializată cu atribuții în domeniu mobilizării economiei naționale în cadrul MDED instituită și funcțională” urmează de modificat termenul de realizare din „Trimestrul IV 2026” în „Trimestrul IV 2027” reieșind din faptul că, în proiectul hotărârii Guvernului cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului (ajustarea regulamentului de activitate și structurii Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării), nr unic 51/MDED/2026, nu este prevăzută instruirea unei subdiviziuni specializate în acest sens. Astfel, crearea și asigurarea funcționalității acesteia va fi realizată ulterior unei noi reorganizări a ministerului.	Se acceptă.

	La acțiunea nr.9, sub-acțiunea „Actele normative în domeniu analizate și modificate Algoritmul privind implicarea sectorului privat din Republica Moldova în procesul de mobilizare a infrastructurii și a resurselor este stabilit” – urmează de modificat termenul din „Trimestrul IV 2028” în „Trimestrul IV 2029” reieșind din faptul că acțiunea dată va fi realizată urmare realizării sub-acțiunilor de mai sus de la acțiunea nr.9. La acțiunea nr.10, sub-acțiunea „Elaborarea Planului de mobilizare a economiei naționale elaborat și aprobat de Parlament” urmează de modificat termenul de realizare din „Trimestrul IV 2029” în „Trimestrul IV 2030” reieșind din argumentările de mai sus. În continuare, sub-acțiunea „Programe (anuale) și proiecte privind pregătirea mobilizării economiei naționale și a teritoriului pentru apărare elaborate și aprobate” considerăm judicios revizuirea acesteia prin clarificarea, în textul Programului de implementare, în ce constă elaborarea Programelor/proiectelor anuale precum și a autorităților/instituțiilor responsabile de elaborare și aprobarea acestora și a formei în care urmează a fi aprobate. Totodată, având în vedere că sub-acțiunea vizează atât mobilizarea economiei naționale, cât și mobilizarea teritoriului pentru apărare, considerăm necesară divizarea acestei subațiuni prin delimitarea clară a responsabilităților pe instituții, în funcție de atribuțiile acestora. La acțiunea nr.23, sub-acțiunea „Strategii, politici și mecanisme de coordonare, relevante securității cibernetice, sunt implementate într-o abordare coerentă la nivelul întregului Guvern” urmează de exclus, reieșind din faptul că, la nivel de cadru regulatoriu, Legea nr. 48/2023 privind securitatea cibernetică reglementează cadrul normativ, organizațional și de cooperare în domeniul securității cibernetice, precum și stabilește competența autorităților și instituțiilor publice în materie de securitate cibernetică, iar prin Programul național de securitate cibernetică pentru anii 2026-2030, aprobat prin HG nr. 821/2025, sunt stabilite obiectivele și acțiunile pe termen mediu menite să asigure dezvoltarea, implementarea și aplicarea unor măsuri digitale sigure, securizate și reziliente, printr-o abordare multilaterală. Mai mult ca atât, Programul aferent perioadei 2026-2030 se află în etapă de implementare, procesul fiind susținut de alocările bugetare anuale prevăzute în structura de costuri a acestui document de politici publice. La sub-acțiunile de la acțiunile 24-27, în coloana „Responsabili” textul „MDED/ASC” se va modifica în „ASC” fiind exclus MDED. Deși ASC este o	
--	--	--

		autoritate administrativă în subordinea ministerului, aceasta urmează să asigure individual implementarea acțiunilor respective, în conformitate cu competențele sale.	
		La acțiunea 65, sub-acțiunea „Evaluarea bazei tehnologice și industriale de apărare a Republicii Moldova asigurată Raport de analiză a capacităților actuale naționale în domeniu industriei elaborat”- urmează de substituit „MDED” cu „Ministerul Apărării” reieșind din domeniile de competență ale Ministerului Apărării, stabilite la pct. 7, subpct.7.4 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 9/2026.	Nu se acceptă. Nu se susține propunerea de substituie a autorității responsabile din „Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării” în „Ministerul Apărării” pentru indicatorul „Evaluarea bazei tehnologice și industriale de apărare a Republicii Moldova asigurată. Raport de analiză a capacităților actuale naționale în domeniul industriei elaborat”. Se propune divizarea acestui indicator în doi indicatori separați, în următoarea redacție: „Evaluarea bazei tehnologice de apărare a Republicii Moldova, asigurată. Raport de analiză a capacităților actuale, elaborat”, de care va fi responsabil Ministerul Apărării; și al doilea indicator: „Evaluarea bazei industriale de apărare a Republicii Moldova, asigurată. Raport de analiză a capacităților actuale naționale în domeniul industriei, elaborat”, responsabil — Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării. Evaluarea bazei industriale de apărare presupune analizarea capacităților industriale, tehnologice, de producție, inovare, competitivitate economică și dezvoltare a sectorului industrial național, aspecte care se circumscriu în mod direct competențelor instituționale ale Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării. În acest sens, MDED deține atribuții și instrumente specifice în domeniul politicilor industriale, dezvoltării economice, digitalizării, inovării și relației cu mediul economic, fiind autoritatea

			competență pentru evaluarea capacităților industriale la nivel național. Totodată, implicarea Ministerului Apărării în acest proces rămâne esențială din perspectiva necesităților de apărare, a cerințelor operaționale și a coordonării interinstituționale specifice sectorului de securitate și apărare. Cu toate acestea, responsabilitatea exclusivă pentru elaborarea unei analize privind baza tehnologică și industriale nu poate fi atribuită doar Ministerului Apărării, întrucât obiectul evaluării depășește aria strict militară și include componente economice, industriale și tehnologice complexe. Invocarea pct. 7 subpct. 7.4 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 9/2026, nu exclude competențele altor autorități publice centrale și nu instituie competență exclusivă a Ministerului Apărării asupra domeniului evaluării industriale. Dimpotrivă, natura transversală a sub-acțiunii impune o abordare interinstituțională, în care MDED are un rol justificat și necesar. Prin urmare, menținerea Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării ca autoritate responsabilă pentru această sub-acțiune este oportună și corespunde competențelor sale funcționale, asigurând o evaluare complexă și fundamentată a capacităților industriale și tehnologice naționale relevante pentru domeniul apărării.
Ministerul Energiei (aviz nr. 05-1149 din 06.05.2026)	40.	Prin prezenta, urmare a examinării demersului Cancelariei de Stat nr. DGPȘG-2289-18-69-1086 din 14 aprilie 2026 privind avizarea proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii	Se acceptă.

		2024-2034 (număr unic 356/MA/2026, autor – Ministerul Apărării), în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele. Propunerile prezentate anterior prin demersul nr. 05-209 din 30 ianuarie 2026 au fost acceptate aproape în totalitate cu unele ajustări de text la obiectivele 108 și 109 din Planul de Acțiuni al Programului de implementare pe anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034. Prin urmare, se propune la obiectivul nr. 108 din Planul de Acțiuni modificarea textului „Realizarea licitațiilor pentru prestarea serviciilor de sistem pentru echilibrarea sistemului electroenergetic din capacități noi, precum și funcționarea acestei piețe monitorizată” în redacția „Monitorizarea realizării licitațiilor pentru prestarea serviciilor de sistem pentru echilibrarea sistemului electroenergetic din capacități noi precum și funcționarea acestei piețe”, deoarece Î.S. „Moldelectrica” este responsabilă de realizarea licitațiilor menționate, iar Ministerul Energiei își propune să monitorizeze aceste procese. Totodată, la obiectivul nr. 109 să se propune modificarea textului „Linia nouă de interconectare a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României - Linia Electrică Aeriană (LEA) de 400 kV Bălți-Suceava construită” cu următorul text „Monitorizarea construcției unei linii noi de interconectare a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României - Linia Electrică Aeriană (LEA) de 400 kV Bălți-Suceava”, și, în mod similar, modificarea textului „Linia nouă de interconectare a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României - Linia Electrică Aeriană (LEA) de 400 kV Strășeni-Gutinaș construită” cu textul „Monitorizarea construcției unei linii noi de interconectare a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României - Linia Electrică Aeriană (LEA) de 400 kV Strășeni-Gutinaș”. În ambele proiecte de infrastructura procesul de construcție va fi realizat de contractori selectați în cadrul licitațiilor internaționale organizate de Î.S. „Moldelectrica”, iar Ministerul Energiei va asigura suportul necesar pentru monitorizarea transparenței și corectitudinii licitațiilor prin care se vor desemna învingătorii, precum și realizarea obiectivelor asumate de contractori prin monitorizarea lucrărilor de construcție a acestor proiecte de infrastructură.	
Ministerul Muncii și Protecției Sociale (aviz nr.	41.	Cu referire la solicitarea nr. DGPSG-2289-18-69-1086 din 14.04.2026, privind avizarea proiectului de hotărâre cu privire la Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034	Nu se acceptă. Recomandarea nu poate fi acceptată deoarece o asemenea abordare ar depăși obiectul Programului SNA. Formularea actuală, care

02/2321 din 29.04.2026), încărcat pe E- legiferare pe 06.05.2026		(numărul unic 356/MA/2026), Ministerul Muncii și Protecției Sociale în limitele competențelor funcționale, comunică următoarele obiecții și propuneri. La proiectul Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034 La Capitolul V. Impact. Se recomandă revizuirea și reformularea punctului 40 prin identificarea și enumerarea concretă a categoriilor de beneficiari (de exemplu: persoane cu dizabilități, persoane vârstnice, familii cu venituri reduse, tineri în situații de risc etc.), precum și stabilirea unor măsuri diferențiate, adaptate nevoilor specifice ale fiecărui grup. În acest sens, clarificarea ar contribui la creșterea eficienței politicilor publice, la o alocare mai corectă a resurselor și la asigurarea unui impact real asupra categoriilor vizate. Se menționează că, formularea actuală referitor la „grupurile vulnerabile” este una generală și insuficient de clară, nefiind definite explicit categoriile de cetățeni vizate. Totodată, abordarea actuală poate crea dificultăți în implementarea eficientă a măsurilor de incluziune și protecție socială. Suplimentar, se recomandă corelarea punctului 40 cu partea operațională a Programului, întrucât referințele la „grupurile vulnerabile”, „măsuri specifice de incluziune și protecție” și „reducerea riscurilor sociale și economice” au un caracter general și pot genera interpretări privind asumarea unor intervenții distincte în domeniul protecției/asistenței sociale. În cazul menținerii acestor formulări, se recomandă indicarea categoriilor vizate și a măsurilor corespunzătoare sau, după caz, reformularea textului în sensul reflectării impactului general al Programului asupra coeziunii și rezilienței sociale.	utilizează noțiunea generală de „grupuri vulnerabile”, are caracter flexibil și permite adaptarea măsurilor în funcție de evoluția contextului social, economic și de securitate, fără a limita aplicabilitatea Programului la categorii expres enumerate. O listare exhaustivă a beneficiarilor ar putea genera rigiditate în implementare și riscul excluderii unor categorii care, pe parcursul realizării Programului, pot deveni vulnerabile în urma unor situații neprevăzute. Totodată, Programul nu instituie politici autonome de asistență sau protecție socială și urmărește reglementarea unor intervenții ținute pentru sectorul de apărare. Referințele la incluziune, protecție și reducerea riscurilor sociale și economice sunt formulate într-un sens general, având rolul de a evidenția impactul indirect al măsurilor prevăzute asupra rezilienței societale și coeziunii sociale, elemente relevante inclusiv pentru domeniul apărării și securității naționale. În acest context, detalierea categoriilor de beneficiari și a măsurilor aferente ar crea suprapuneri cu competențele autorităților responsabile de politicile sociale și ar putea conduce la interpretarea eronată că Programul instituie mecanisme specifice de asistență socială, aspect care nu corespunde finalității și cadrului său conceptual. Prin urmare, se consideră oportună menținerea formulării actuale, aceasta oferind suficientă claritate la nivel strategic și asigurând, concomitent, coerența Programului cu obiectivele sale generale din domeniul apărării.
		La proiectul Planului de acțiuni al Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034.	Nu se acceptă.

	La Obiectivul General 1 Dezvoltarea și modernizarea capacităților naționale de apărare. La Obiectivul Specific 1.1 Accelerarea procesului de dezvoltare și modernizare a capacităților de apărare ale nucleului de bază al Forțelor Armate cu cel puțin 65%, comparativ cu anul 2024, până în 2030. <u>La acțiunea 3</u> „Dezvoltarea capacităților AN pe dimensiunea apărării naționale” se propune de completat cu un nou indicator de monitorizare: „Rata femeilor instruite din cadrul personalului instruit pentru misiuni defensive în diferite scenarii (convenționale, hibride)”.	Conform pct. 2-5 al Nomenclatorului informațiilor atribuite la secret de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 411/2010 indicatorul propus cade sub incidența informațiilor privind indicatorii importanți ce caracterizează organizarea, efectivul, dislocarea și pregătirea de luptă. De asemenea, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct.
	La Obiectivul Specific 1.7 Dezvoltarea capacităților instituționale de apărare cibernetică și integrarea a nu mai puțin de 80 % a componentelor de răspuns la amenințările cibernetice în capacitățile de apărare întrunite, până în 2029 <u>La acțiunea 25</u> „Dezvoltarea capacităților instituționale de asigurare a securității și apărării cibernetice” se propune de completat cu un nou indicator de monitorizare: „Rata femeilor instruite din numărul carabinierilor instruiți în securitate cibernetică”.	Nu se acceptă. Inspectoratul General al Carabinierilor (IGC) al Ministerului Afacerilor Interne nu a indicat un astfel de indicator de monitorizare la această acțiune. Considerăm judicios ca poziția IGC să prevaleze în privința măsurilor de care acesta se face responsabil. De asemenea, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct.
	La Obiectivul Specific 1.10 Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant, pentru asigurarea continuității serviciilor medicale naționale și creșterea rezilienței în situații de criză și conflicte, până în 2029. <u>La acțiunea 51</u> „Asigurarea implementării continue a Convenției privind interzicerea dezvoltării, producerii și stocării armelor bacteriologice și cu toxine și asupra distrugerii acestora (BTWC)” se propune de completat cu un nou indicator de monitorizare: „Rata femeilor instruite anual”. <u>La acțiunea 52</u> „Îmbunătățirea sistemului de supraveghere și avertizare timpurie în sănătatea publică” se propune de completat cu un nou indicator: „Rata femeilor instruite din numărul total de specialiști instruiți”.	Nu se acceptă. Acțiunea 51 vizează asigurarea implementării continue a obligațiilor asumate de Republica Moldova în temeiul Convenției privind interzicerea dezvoltării, producerii și stocării armelor bacteriologice și cu toxine și asupra distrugerii acestora (BTWC), având un caracter predominant tehnic, instituțional și de conformitate internațională. Indicatorii de monitorizare aferenți acestei acțiuni urmează să

			reflecta în mod direct nivelul de implementare a obligațiilor convenționale, consolidarea capacităților instituționale și realizarea măsurilor specifice de prevenire, control și raportare. Introducerea unui indicator distinct privind „rata femeilor instruite anual” nu derivă din obiectivul specific al acțiunii și nu reprezintă un criteriu relevant pentru evaluarea gradului de implementare a Convenției BTWC. Totodată, instruirile desfășurate în acest domeniu sunt organizate în funcție de competențele profesionale și atribuțiile funcționale ale personalului implicat, fără criterii de diferențiere bazate pe gen. De asemenea, utilizarea unui asemenea indicator sectorial în cadrul unei acțiuni tehnice și de conformitate internațională poate conduce la fragmentarea și supraîncărcarea mecanismului de monitorizare cu indicatori care nu măsoară în mod direct rezultatul urmărit de acțiune. Aspectele ce țin de egalitatea de gen și participarea femeilor pot fi reflectate transversal la nivelul Programului, prin indicatori generali și mecanisme integrate de monitorizare, fără a fi necesară includerea unui indicator distinct la nivelul fiecărei acțiuni tehnice. Prin urmare, se consideră oportună menținerea cadrului actual de monitorizare al acțiunii 51, întrucât acesta este suficient pentru evaluarea implementării obligațiilor asumate în cadrul Convenției BTWC și asigură coerența metodologică a Programului. Ministerul Sănătății (MS) nu a indicat un astfel de indicator de monitorizare la această acțiune. Considerăm judicios ca poziția MS să prevaleze
--	--	--	---

			în privința măsurilor de care acesta se face responsabil. Indicatorii propuși se circumscrie obiectivelor și mecanismelor de monitorizare prevăzute în Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023–2027. De asemenea, conform art. 32, alin (5)¹ al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în avizele la proiectul actului normativ autoritățile publice își expun opinia în privința soluțiilor juridice din domeniile care intră în sfera lor de competență sau care le vizează direct.
		La Obiectiv General 2 Integrarea în arhitectura de securitate și apărare a UE La Obiectivul Specific 2.1 Ajustarea și armonizarea cadrului normativ și conform viziunii actualizare de organizare și funcționare a sistemului național de apărare, până în 2027. <u>La acțiunea 54</u> „Ajustarea cadrului legal conform viziunii actualizare privind securitatea spațiului aerian național (Conform viziunii din SNA) ”, cu indicatorul de monitorizare „Acte normative necesare pentru implementarea Legii nr.231/2025 privind securitatea spațiului aerian național (conform art.44 alin.(2)), adoptate” se propune excluderea „MMPS” din coloana Responsabili, în contextul în care nu ține de competența ministerului.	Se acceptă.
Centrul Național de Management al Crizelor (Avizul nr. 147 din 07.05.2026)	42.	Prin prezentul, Centrul Național de Management al Crizelor (CNMC) informează că a examinat proiectul de Hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 și, reieșind din competențele funcționale, exprimă susținerea și acordul de a fi inclus în calitate de prim responsabil la acțiunile 18-20 din Planul de acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei.	Se acceptă.
		Totodată, referitor la acțiunile nr. 28, 30, se propune excluderea CNMC din rubrica „Responsabil”, întrucât atribuirea acestuia în calitate de responsabil de implementare pentru acțiunile menționate nu corespunde mandatului și atribuțiilor funcționale stabilite prin cadrul normativ în vigoare, depășind competențele instituționale ale acestuia, și în context, își exprimă acordul de a fi inclus în calitate de co-responsabil la acțiunile 28, 30 din Plan.	Se acceptă parțial. Conform avizului Aparatului Președintelui Republicii Moldova (nr. 3/3-05-107 din 16.01.2026) și al Serviciului de Informații și Securitate (nr. IE/649 din 23.01.2026), s-a

			recomandat atribuirea acțiunilor nr. 28 și 30 către CNMC. În acest sens, având în vedere domeniul de aplicabilitate al acțiunilor respective, se propune ca acțiunea nr. 28 „Dezvoltarea și menținerea capacităților de analiză și evaluare a mediului strategic de securitate și apărare la nivel național și regional” să fie asumată de Ministerul Apărării. Totodată, în cadrul acțiunii nr. 30 „Dezvoltarea de sisteme integrate de avertizare timpurie capabile să detecteze dezinformarea, incursiunile cibernetice și de comunicații, penetrarea spațiului aerian, activități de război electronic ș.a.”, primul indicator va fi gestionat de Ministerul Apărării, iar indicatorul „Mecanism de schimb de informații interinstituțional privind supravegherea continuă și avertizarea timpurie, stabilit și funcțional” se propune spre asumare de către CNMC.
		În concluzie, Centrul Național de Management al Crizelor avizează pozitiv asupra proiectului și comunică lipsa altor obiecții, decât cele menționate.	Se acceptă.
Aparatul Președintelui Republicii Moldova <i>(Avizul nr. 2/2-05-493 din 30.04.2026) încărcat pe E-legiferare pe 07.05.2026</i>	43.	Aparatul Președintelui Republicii Moldova a examinat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026) și, ținând cont de competențele sale funcționale, comunică următoarele: 1. În titlul și preambulul hotărârii de Guvern, se constată o eroare de redactare a perioadei („2026–20230”), care necesită a fi corectată în „2026–2030”, în vederea asigurării corectitudinii formale a actului normativ. 2. La punctul 2, formularea „Programul asigură planificarea pe termen lung” creează confuzie, întrucât, în același punct, Programul este definit ca instrument de implementare pe termen mediu. Se recomandă ajustarea textului, astfel încât să reflecte clar rolul Programului ca instrument de implementare pe termen mediu a Strategiei. 3. La punctul 20, formularea „în ordine ascendentă, de la nivel național la cel regional și global” este discutabilă din punct de vedere logic, întrucât nivelul	Se acceptă.

		național nu este inferior în raport cu cel regional sau global. Se recomandă reformularea sau eliminarea acestei precizări.	
		4. La punctul 20.2, formularea „capacitatea societății civile de a-și menține funcționalitatea” poate crea confuzie, întrucât reziliența este definită, în mod obișnuit, la nivel de societate sau stat, nu exclusiv la nivelul societății civile. Se recomandă ajustarea pentru asigurarea clarității conceptuale.	
		5. La punctul 20.4, utilizarea datelor statistice (procente, clasamente) nu este însoțită de indicarea explicită a sursei în text, ceea ce poate afecta rigoarea documentului. Se recomandă indicarea sursei sau includerea unei trimiteri corespunzătoare.	
		6. La punctul 20.5, formularea „este de așteptat ca UE să acorde o atenție sporită...” are un caracter preponderent predictiv și mai puțin operațional. Se recomandă, pe cât posibil, utilizarea unei formulări neutre sau fundamentate pe documente oficiale.	
		7. La punctul 20, în expresia „după cum urmează (...)”, se constată o dublare a parantezei de închidere, ceea ce constituie o eroare de redactare ce necesită corectare. 8. La punctul 20.3, la finalul alineatului, se constată utilizarea dublă a semnului de punctuație („..”), care necesită a fi corectat. 9. La punctul 20.9, se constată lipsa spațiului după numerotare („20.9.Reconfigurarea”), situație care nu corespunde regulilor de redactare și necesită corectare. 10. La punctul 20.11, în fraza: „Aceasta reprezintă 2,5% din PIB-ul mondial.La nivel regional...”, lipsește spațiul după punct, ceea ce constituie o eroare tehnică și necesită corectare. 11. La tabelul din cadrul punctului 20.11 se constată unele neuniformități de redactare, precum: - „3,5%%” (dublarea simbolului procent); - „2 %” vs „2%” (utilizare neuniformă a spațiului înainte de simbolul %); - lipsa anului-țintă pentru unele state (ex. Ungaria). Se recomandă uniformizarea acestor elemente. 12. La punctul 20.12, formularea „Tendințe de descreșterea popularității” este improprie din punct de vedere gramatical. Se recomandă reformularea acesteia, de exemplu: „Tendințe de descreștere a popularității” sau „Tendințe de scădere a popularității”. 13. La punctul 23, la finalul alineatului, se constată utilizarea dublă a semnului de punctuație („..”), ceea ce necesită corectare.	

		14. La punctul 25, formularea „pentru a asigura unitatea, coerență și complementaritatea” este incorectă din punct de vedere gramatical. Se recomandă reformularea acesteia: „unitatea, coerența și complementaritatea”.	
Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracurare a Dezinformării (Avizul nr. 120/26 din 08.05.2026) încărcat pe E-legiferare pe 12.05.2026	44.	Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracurare a Dezinformării (în continuare - Centru) a examinat proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic - 356/MA/CS/2026), autor – Ministerul Apărării și în limitele competenței funcționale, comunică lipsa de obiecții și propuneri.	Se acceptă.
Ministerul Mediului (Avizul nr. 02/07/1543 din 12.05.2026) încărcat pe E-legiferare pe 15.05.2026	45.	Urmare a examinării repetate a proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2026–2030 al Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034 (număr unic 356/MA/2026), elaborat de Ministerul Apărării, constatăm că propunerile expediate în procesul de avizare au fost luate în considerare, fiind reflectate în proiectul revizuit. În acest context, comunicăm susținerea proiectului și lipsa de obiecții sau propuneri suplimentare.	Se acceptă.
Avizare suplimentară			
Ministerul Finanțelor (Avizul nr. 05-17/102/873 din 02.06.2026)	46.	Ministerul Finanțelor a examinat repetat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pentru anii 2026–2030, a Strategiei naționale de Apărare (număr unic 356/MA/2026) și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele. La proiectul Programului În Capitolul VIII. „Autorități/instituții responsabile de implementare”, la pct. 67, se consideră oportună excluderea textului „precum și asigurarea finanțării activităților pentru administrarea rezervelor de stat, de mobilizare și dezvoltarea sistemului unic de rezerve”, introdus suplimentar de autorul proiectului, întrucât activitățile respective fac deja parte din domeniul securității și apărării și sunt acoperite de formularea existentă privind asigurarea finanțării autorităților din sectorul de securitate și apărare. Astfel, menținerea acestei	Se acceptă. Acest element a fost introdus la propunerea Ministerului Afacerilor Interne, având în vedere particularitățile procesului de administrare și asigurare a rezervelor de stat. Totuși, suntem de acord cu argumentele prezentate de Ministerul Finanțelor.

		formulări nu aduce un element nou de reglementare și nici o valoare normativă adăugată textului, ci doar repetă o atribuție deja prevăzută.	
		La Planul de acțiuni La acțiunile 62 – 65, în coloana „Sursa de finanțare/subprogram”, urmează a fi revizuit subprogramul „8801” în funcție de domeniul cercetării și inovării. O asemenea abordare este în conformitate cu Clasificația bugetară aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.208/2015 (observația expusă în avizul Ministerului Finanțelor nr. 05-17/07 din 15.01.2026).	Se acceptă parțial. Acțiunile menționate au fost revizuite, după cum urmează: - acțiunii 62 a fost atribuit subprogramul „8801” pentru primul indicator și subprogramul „3104” pentru al doilea indicator; - acțiunii 63 a fost atribuit subprogramul „8801”, acțiunea propusă de MEC și coordonată suplimentar; - acțiunii 64 a fost atribuit subprogramul „8810”, acțiunea va fi realizată de către AMFA; - acțiunii 65 a fost atribuit subprogramul „8810”, primul indicator va fi realizat de către AMFA; al doilea indicator de către Ministerului Apărării și AMFA prin intermediul subprogramelor „3101, 3104, 8810”.
		Pentru anumite acțiuni din Planul de acțiuni (59, 83, 91 și 106) în care sunt implicate, spre exemplu: Ministerul Culturii, Ministerul Apărării, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne și Academia de Științe a Moldovei, este indicat subprogramul 85 „Cultura, cultele și odihna”, care nu poate fi atribuit autorităților din domeniul educației sau ordinii publice. În cazul în care autoritățile respective suportă cheltuieli aferente implementării acțiunilor vizate, acestea urmează a fi reflectate în cadrul subprogramelor specifice domeniilor gestionate, cu indicarea costurilor și sursei de finanțate. În același timp, se constată că unele acțiuni prevăd implicarea concomitentă a mai multor autorități publice centrale, fără delimitarea clară a cheltuielilor aferente fiecărei autorități participante și a surselor de finanțare corespunzătoare. Prin urmare, în Planul de acțiuni se consideră necesară delimitarea clară a bugetelor și indicarea distinctă a subprogramelor aferente fiecărei autorități implicate, precum și ajustarea Capitolului VII „Costuri de implementare” prin repartizarea sumelor pe subprogramele indicate, întrucât formatul actual nu permite evaluarea corespunzătoare a impactului financiar al măsurilor propuse.	Se acceptă parțial. Conform prevederilor Programului SNA (pct. 42), autoritățile indicate în Planul de acțiuni în calitate de responsabili (primele în listă) vor avea un rol decisiv prin asumarea cheltuielilor aferente implementării obiectivelor și acțiunilor stabilite, iar autoritățile și instituțiile co-responsabile vor asigura sprijinul necesar pentru realizarea acțiunilor respective, în limitele alocațiilor aprobate în bugetele lor instituționale, <u>fără ca aceste limite să fie specificate expres în Planul de acțiuni.</u> Pornind de la această premisă, pentru acțiunea nr. 59 din Planul de acțiuni, aflată în responsabilitatea Ministerului Culturii, a fost indicat subprogramul „8503”. În calitate de autoritate responsabilă principală, Ministerul Culturii și-a asumat coordonarea implementării

			acțiunii și a prevăzut resursele financiare necesare realizării acesteia. Celelalte autorități – MAI, MA și MAE – au statuat de co-executori/co-responsabili și, conform prevederilor Programului, nu necesită specificarea expresă a cheltuielilor aferente. Aceeași logică se atribuie acțiunilor nr. 83, 91, 106.
		La Nota de fundamentare În compartimentul 4.2 „Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative”, sunt prevăzute cheltuieli neacoperite în sumă de 2.653.387,8 mii lei, iar majorarea acestora cu 20.740,0 mii lei, comparativ cu costurile indicate inițial, nu este argumentată.	Se acceptă. În urma revizuirii finale a acțiunilor și a recalculării costurilor, necesarul financiar neacoperit se ridică la 2.632.731,8 mii lei. Acesta urmează a fi acoperit din surse de finanțare externă, inclusiv prin parteneriatele de asistență externă ale Ministerului Apărării și alte oportunități de finanțare care vor fi identificate pe parcursul implementării Programului. Pentru asigurarea unei clarități sporite, această informație va fi inclusă în textul Notei de fundamentare.
		Totodată, pentru unele acțiuni sunt prevăzute costuri neacoperite inclusiv pentru anul curent, iar în anumite cazuri acțiunile sunt estimate integral fără identificarea surselor de finanțare. În aceste condiții, se consideră necesară revizuirea priorităților Programului, inclusiv prin reevaluarea, etapizarea sau ajustarea unor acțiuni în raport cu resursele disponibile.	Se acceptă. Programul reprezintă prima etapă de implementare a Strategiei Naționale de Apărare. În consecință, principiul etapizării este inerent documentului și nu justifică ajustarea sau diminuarea unor acțiuni necesare atingerii obiectivelor strategice. Programul trebuie să reflecte necesarul real de dezvoltare a capacităților de apărare. Dat fiind faptul că necesitatea realizării acțiunilor incluse în Program derivă din evaluarea mediului de securitate și a riscurilor, reevaluarea priorităților exclusiv prin prisma resurselor disponibile ar putea genera discrepante între obiectivele de apărare asumate și capacitățile necesare pentru realizarea acestora. În acest context, insuficiența

			temporară a resurselor financiare nu poate constitui un temei pentru diminuarea obiectivelor asumate. Totodată, conform celor indicate, unele acțiuni au fost reevaluate în raport cu resursele disponibile și posibilitățile de finanțare, în special pentru anul curent, iar cele care nu pot fi realizate integral vor fi implementate gradual sau reprogramate pentru perioadele următoare, fără a le afecta relevanța și contribuția la atingerea obiectivelor stabilite. În paralel, vor fi întreprinse măsuri pentru identificarea surselor suplimentare de finanțare, inclusiv prin valorificarea oportunităților de asistență externă, în vederea asigurării implementării Programului.
Cancelaria de Stat (Avizul nr. 21/1-69-6335 din 03.06.2026)	47.	În temeiul prevederilor pct. 231 din Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului, Cancelaria de Stat a examinat repetat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (în continuare – Program), (număr unic 356/MA/2026) transmis spre expertizare și, în conformitate cu competențele funcționale, reiterăm asupra obiecțiilor care nu au fost considerate: Cu privire la partea descriptivă a Programului: În Capitolul V „Impact”, tabelul privind indicatorii de impact se vor revizui în vederea alinierii acestuia la prevederile Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034 (SNA), prin preluarea indicatorilor de impact aferenți obiectivelor generale, astfel cum sunt stabiliți în strategie, precum și a valorilor de referință corespunzătoare, cu ajustarea valorilor țintă la perioada de implementare a Programului și stabilirea unor ținte intermediare și finale. Această abordare va asigura un cadru unitar, coerent și comparabil de monitorizare și evaluare a progresului, precum și evidențierea contribuției Programului la realizarea obiectivelor SNA. Totodată, în măsura în care indicatorii prevăzuți în strategie nu permit evaluarea adecvată a impactului urmărit prin anumite intervenții ale Programului, cadrul de monitorizare poate fi completat cu indicatori suplimentari de impact, formulați în concordanță cu efectele scontate.	Se acceptă.

	Referitor la Capitolul VI „Indicatori de monitorizare”, setului de indicatori aferenți obiectivelor specifice se vor examina suplimentar prin excluderea indicatorilor care se suprapun sau reproduc indicatorii de impact asociați obiectivelor generale și preluați din strategia-umbrelă (de exemplu, indicatorii 1.1.2, 1.1.3, 1.9.1, 2.2.1, 5.1.1, 5.1.2, 5.2.1, 5.2.2 și 5.2.3). Menținerea unor indicatori similari la niveluri diferite ale intervenției afectează coerența cadrului de monitorizare și poate genera dificultăți în evaluarea și interpretarea rezultatelor. Astfel, indicatorii de impact urmează să rămână asociați exclusiv obiectivelor generale, iar indicatorii aferenți obiectivelor specifice să măsoare rezultatele directe generate de implementarea măsurilor și acțiunilor prevăzute de Program, asigurând o delimitare clară între nivelurile de impact și rezultat. Totodată, indicatorilor aferenți obiectivelor specifice urmează a fi revizuiți astfel încât aceștia să reflecte în mod direct rezultatele și schimbările generate de implementarea intervențiilor planificate și să fie formulați în conformitate cu criteriile SMART (specifici, măsurabili, realizabili, relevanți și încadrați în timp). În acest sens, se constată o abordare neuniformă în aplicarea logicii intervenției. Astfel, pentru anumite obiective specifice, precum OS 4.4 „Promovarea politicilor de creștere a atractivității și a competitivității profesiilor din sistemul național de securitate și apărare”, sunt utilizați indicatori care măsoară efectele directe ale intervențiilor asupra grupurilor-țintă (de exemplu: ponderea personalului menținut în sistem, rata de concurență la admitere sau nivelul percepției populației privind atractivitatea profesiilor din sector), fiind relevanți pentru evaluarea rezultatelor obținute. În schimb, pentru OS 1.10 „Dezvoltarea unui sistem medical-militar performant”, indicatorii propuși măsoară preponderent produse ale intervenției („numărul de specialiști medicali instruiți anual”, „numărul de proceduri sau protocoale revizuite și elaborate”) sau sunt formulați generic („nivelul de pregătire și reziliență a sistemului medical național și militar”), fără a reflecta în mod direct schimbarea urmărită prin obiectiv.	Se acceptă.
	Prin urmare, cadrulul de indicatori aferent obiectivelor specifice necesită a fi reformulat, cu delimitarea clară a indicatorilor de produs, rezultat și impact, în vederea asigurării coerenței metodologice a sistemului de monitorizare și evaluare și a orientării acestuia către măsurarea rezultatelor efectiv obținute. Reieșind din cele expuse, proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de	Se acceptă.

		Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034, urmează a fi promovat prin prisma obiecțiilor și propunerilor enunțate.	
Expertiza juridică			
Ministerul Justiției (Avizul nr. 04/1-6348 din 10.06.2026)		Urmare examinării proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de implementare, pe anii 2026-2030, a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (număr unic 356/MA/2026) se constată că observațiile și propunerile Ministerului Justiției, expuse în avizul nr. 04/1-4756 din 29 aprilie 2026, au fost luate în considerare, proiectul fiind ajustat corespunzător prin prisma acestora. În acest context, comunicăm lipsa obiecțiilor și recomandărilor de ordin juridic asupra proiectului prezentat spre examinare.	Se acceptă.

Ministru

Anatolie NOSATÎI